

KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 6.11.2007
KOM(2007) 663 endelig

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN
TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET**

Udvidelsesstrategi og vigtigste udfordringer 2007-2008

{SEK(2007) 1429}
{SEK(2007) 1430}
{SEK(2007) 1431}
{SEK(2007) 1432}
{SEK(2007) 1433}
{SEK(2007) 1434}
{SEK(2007) 1435}
{SEK(2007) 1436}

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Udvidelsesstrategi og vigtigste udfordringer 2007-2008

1. INDLEDNING

Udvidelsesprocessen er et af EU's vigtigste politiske værktøjer. Den tjener EU's strategiske interesser, hvad angår stabilitet, sikkerhed og konfliktforebyggelse. Den bidrager til at øge velstand og vækstmuligheder og til at sikre vitale transport- og energiveje. Den aktuelle udvidelsesdagsorden omfatter landene på Vestbalkan og Tyrkiet, der har fået stillet medlemskab af EU i udsigt, når de nødvendige betingelser er opfyldt.

Det kommende år vil blive afgørende for konsolideringen af overgangsprocessen i de vestlige Balkanlande. Ansvar for regionalt samarbejde, som spiller en nøglerolle for forsoning og indførelse af godt naboskab, har hidtil henhørt under stabilitetspagten, men det vil nu overgå til landene selv. Tiltrædelsesforhandlingerne med Kroatien skrider godt frem og går ind i en afgørende fase. Det er for hele regionen et bevis på, at udsigten til EU-medlemskab er en realitet. I det kommende år forventes stabiliserings- og associeringsaftalerne, der knytter parterne i regionen tættere til EU med henblik på tiltrædelse, at blive afsluttet.

Samtidig står regionen over for store problemer, først og fremmest nødvendigheden af at nå en afklaring af Kosovos status. Serbiens europæiske kurs, statsopbygning i Bosnien-Hercegovina med lokalt ejerskab og bedre forvaltningsskik i Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Albanien og Montenegro, vil stå højt på dagsordenen. En række af disse lande står over for betydelige udfordringer, hvad angår forvaltning og opfyldelse af de klare betingelser, der er knyttet til stabiliserings- og associeringsprocessen. EU skal være parat til at yde støtte i det kommende år og reagere på udviklingen ved at bruge alle til rådighed værende politikinstrumenter.

Efter parlaments- og præsidentvalgene er det vigtigt, at Tyrkiet hurtigt gennemfører de nøglereformer, der er nødvendige for at konsolidere de grundlæggende rettigheder og friheder. Tiltrædelsesforhandlingerne med Tyrkiet skal fortsætte i et tempo, der modsvarer reformtempoet i landet samt Tyrkiets opfyldelse af de relevante betingelser.

På den baggrund er en konsekvent gennemførelse af den fornyede konsensus, der blev defineret på Det Europæiske Råds møde i december 2006, vigtigere end nogensinde. Denne konsensus er baseret på principperne om konsolidering af eksisterende forpligtelser, strenge men rimelige betingelser og bedre kommunikation med borgerne kombineret med EU's kapacitet til at integrere nye medlemmer. Tempoet for et kandidatlands eller potentielt kandidatlands tilnærmelse til EU afhænger af tempoet for de politiske og økonomiske reformer samt landets evne til fuldt ud at påtage sig de rettigheder og forpligtelser, der følger af medlemskab. Kommissionen forbedrer kvaliteten af udvidelsesprocessen ved at tage fat på reformer af den offentlige forvaltning og retsvæsen og bekæmpelse af korrupsion på et tidligt stadium gennem fuld anvendelse af benchmarks og ved at gøre processen mere gennemsigtig. Kommissionen er ved at foretage de første konsekvensanalyser af følgerne af et kandidatlands tiltrædelse på specifikke politikområder.

Retsgrundlaget for udvidelsesprocessen er artikel 49 i traktaten om Den Europæiske Union¹, hvori det hedder: "*enhver europæisk stat, som overholder principperne i artikel 6, stk. 1, kan ansøge om at blive medlem af Unionen.*" (...)"².

Det Europæiske Råd konkluderede på sit møde i december 2006, at "Udvidelsen har været en succeshistorie for Den Europæiske Union og Europa som helhed. Den har hjulpet med til at overvinde Europas deling og bidraget til fred og stabilitet på hele kontinentet. Den har ført til reformer og konsolideret de fælles principper om frihed, demokrati, respekt for menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder samt retssikkerhed og markedsøkonomi. Et større indre marked og økonomisk samarbejde har øget velstand og konkurrenceevne og sat det udvidede EU i stand til bedre at klare globaliseringens udfordringer. Udvidelserne har øget Europas vægt i verden og gjort det til en stærkere aktør på verdensplan."

De tolv medlemsstater, som tiltrådte EU som led i den femte udvidelse, integrerer sig gnidningsløst i EU's institutioner og politikker. Det viser værdien af en streng reformindsats kombineret med peer pressure og disciplin. Takket være grundige forberedelser kan EU fortsat arbejde gnidningsløst efter udvidelserne.

Alle EU's medlemsstater har oplevet højere økonomisk vækst. Slovenien indførte euroen i januar 2007; Cypern og Malta indfører euroen i 2008. Omhyggelige forberedelser i de omhandlede lande og fra Kommissionens side kombineret med stigende handels- og investeringsstrømme har hjulpet de nye medlemsstater til gradvist at nå den gennemsnitlige levestandard i EU. Mellem 1998 og 2006 oplevede de tolv medlemsstater, der indgik i den femte udvidelse, en årlig stigning i bruttonationalproduktet på gennemsnitlig 4,3% sammenlignet med 2,2% i de femten gamle medlemsstater³. Samhandelen mellem de gamle og de nye medlemsstater er steget mærkbart i de sidste ti år. Eksporten og importen mellem de ti medlemsstater, der tiltrådte EU i 2004, og de femten gamle medlemsstater, er firdoblet mellem 1995 og 2006, samtidig med at den samlede handel mellem landene blev fordoblet i denne periode. Tolv nye dynamiske økonomiers deltagelse i det indre marked, der repræsenterer over 100 millioner forbrugere med stigende købekraft, øger EU's konkurrenceevne og vægt i verdensøkonomien. Ti måneder efter tiltrædelsen skaber Bulgarien og Rumænien fortsat økonomisk vækst og investeringer. Vækstprognoserne for 2007 for Rumænien og Bulgarien er meget højere end den forventede gennemsnitlige vækstrate i EU. Kommissionen traf beskyttelsesforanstaltninger ved udgangen af 2006 for at takle visse mangler for begge landes vedkommende. Kommissionen offentliggjorde i juni sine første rapporter om samarbejds- og kontrolmekanismen inden for retlige og indre anliggender og om beskyttelsesforanstaltningerne⁴. Kommissionen vil gennemgå fremskridtene på dette område og aflægge rapport i begyndelsen af 2008.

¹ Der blev opnået enighed om en ny traktat på Det Europæiske Råds møde i oktober 2007.

² Det hedder i artikel 6, stk. 1, at "*Unionen bygger på principperne om frihed, demokrati, respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder samt retsstatsprincippet, som medlemsstaterne har til fælles.*"

³ Baseret på oplysninger fra Eurostat.

⁴ Rapporter om Bulgariens og Rumæniens fremskridt med ledsageforanstaltningerne efter tiltrædelsen, KOM(2007) 377 og KOM(2007) 378 af 27.6.2007.

Hvad angår Cypern-spørgsmålet, skal lederne af det græsk-cypriotiske og tyrkisk-cypriotiske samfund gøre en større indsats for at sætte gang i forhandlingerne om en samlet løsning under FN's auspicer. Kommissionen anvender instrumentet for økonomisk støtte til at fremme den økonomiske udvikling i det tyrkisk-cypriotiske samfund for at lette en kommende genforening af øen. En øget brug af forordningen om den grønne linje, der giver mulighed for fri bevægelighed for personer og varer i Cypern, vil være i begge samfunds interesse. Forordningen om direkte handel med den nordlige del af Cypern, som Kommissionen har stillet forslag til for yderligere at mindske det tyrkisk-cypriotiske samfunds isolation, er endnu ikke vedtaget af Rådet.

I de lande, der er omfattet af den aktuelle udvidelsesdagsorden - landene på Vestbalkan og Tyrkiet, bidrager udsigten til EU-medlemskab til stabilitet og opmuntrer til betydelige politiske og økonomiske reformer. Disse lande står imidlertid stadig over for store udfordringer. Det er afgørende at bevare en klar og troværdig tiltrædelsesmulighed for disse lande og at samle støtte til udvidelse i medlemsstaterne.

Kommissionen vil fortsætte med at forbedre kvaliteten af tiltrædelsesprocessen. Udvidelsespolitikken vil lægge mere vægt på grundlæggende emner som statsopbygning, god forvaltningsskik, reformer af den offentlige forvaltning og retsvæsen, retsstatsprincipper, forsoning, samarbejde med Den Internationale Krigsforbryderdomstol for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY) og udvikling af civilsamfundet. De direkte kontakter skal fremmes; der skal bl.a. indledes en dialog om visumlempelse for borgere i landene på Vestbalkan. Udviklingen af det regionale samarbejde på Vestbalkan bør fortsætte, navnlig hvad angår lokalt ejerskab til initiativer på dette område.

I alle lande, der er omfattet af udvidelsesprocessen, vil EU fortsat fuldt ud anvende førtiltrædelsesinstrumenterne for at klare de vigtigste udfordringer. Resultaterne for gennemførelse af forpligtelser, bl.a. ifølge associeringsaftalerne, har stor betydning for at kunne tage et skridt videre på vejen mod EU-medlemskab, og de overvåges omhyggeligt. I dette dokument nævner Kommissionen en række foranstaltninger, der skal øge opmærksomheden om EU's regelsæt og politikker og forberede de næste skridt i udvidelseprocessen.

Kommissionen tilpasser de politiske førtiltrædelsværktøjer til udvidelsespolitikens nuværende udfordringer. Siden januar 2007 bruges et nyt finansielt instrument, nemlig instrumentet for førtiltrædelsesbistand (IPA). I planlægningen af førtiltrædelsesbistanden vil et større fokus på reformprioriteter vise, hvor hver enkelt partner befinder sig i overgangsprocessen. Kommissionen foreslår nu en revision af tiltrædelsespartnerskaberne og de europæiske partnerskaber, der skal være nøglereferencer ved fastsættelsen af prioriteter. Den foreslår også et revideret flerårigt vejledende rammebeløb for IPA for perioden 2009-2011. Kommissionen vil indføre en finansieringsfacilitet for at fremme udviklingen af civilsamfundet, bl.a. gennem kapacitetsopbygning og udveksling af projekter. Den vil lægge større vægt på programmer, der støtter statsopbygning, god forvaltningsskik, institutionelle reformer og administrativ kapacitet.

Der vil blive tilstræbt maksimal udnyttelse af støtte til udvikling af den private sektor og infrastrukturinvesteringer gennem et intensiveret samarbejde med Den Europæiske Investeringsbank (EIB) og Den Europæiske Bank for Genopbygning og Udvikling (EBRD) og andre internationale finansieringsinstitutioner. Kommissionen vil sikre et tættere samarbejde med andre donorer på deres aktivitetsområder og opfordre dem til at være aktive på de prioriterede områder, der opstilles i denne meddelelse. Gennemførelsen vil også blive strømlinet efter overførslen af ansvarsområder fra Det Europæiske Agentur for Genopbygning til Kommissionens delegationer og kontorer.

Medlemsstaterne har bedst mulighed for at forklare borgerne, at udvidelse er i EU's interesse. Kommissionen vil fortsat udfylde sin rolle og sikre et bedre flow af faktuelle oplysninger om udvidelsesrelaterede emner. Med udgangspunkt i EU's eksisterende strategi vil denne meddelelse analysere de væsentligste udfordringer på vejen mod tiltrædelse af EU. Den skitserer en tilgang for at tilpasse politikinstrumenterne på udvidelsesområdet og sikre et større fokus på områder, hvor der er et stort behov for fremskridt under hensyntagen til erfaringerne fra tidligere udvidelser.

2. DE NUVÆRENDE UDFORDRINGER I DE LANDE, DER ER OMFATTET AF UDVIDELSEN

Landene på Vestbalkan og Tyrkiet har fået stillet i udsigt, at de kan blive medlem af EU, når de opfylder de fastsatte betingelser. I betragtning af den nuværende situation for forberedelserne i disse lande, forventes tiltrædelsen at kunne ske på mellemlang til lang sigt. Der er nu fokus på grundige forberedelser for at sikre, at de lande, der indgår i udvidelsesprocessen, har styr på grundlæggende forvaltnings- og økonomisk relaterede emner samt emner i relation til EU's lovgivning og politikker.

2.1. Landene på Vestbalkan

Dialogen mellem EU og landene på Vestbalkan inden for rammerne af stabiliserings- og associeringsprocessen, der på sigt kan føre til medlemskab, har haft afgørende betydning for de fremskridt, der er opnået i de seneste år i landene i dette område.

Stabiliteten er bevaret og genopbygningen efter krigen i 1990'erne er næsten afsluttet. Der er indsat demokratisk valgte regeringer i hele regionen. Den økonomiske vækst er i gang, den makroøkonomiske stabilitet er forbedret, og levestandarden øget. Der er vigtige reformer i gang for at styrke retsstaten og modernisere de økonomiske og sociale strukturer. Det regionale samarbejde er styrket, herunder inden for handel, energi, transport og miljø. Landene på Vestbalkan påtager sig i stigende grad ejerskab for regionale initiativer.

Alle landene på Vestbalkan har bevæget sig i retning af medlemskab af EU, dog i forskelligt tempo. Kroatien har indledt tiltrædelsesforhandlinger med EU, og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien har opnået status som kandidatland. EU er ved at afslutte stabiliserings- og associeringsaftaler med landene i regionen, og den økonomiske integration med EU er godt på vej. Landene på Vestbalkan har nu indgået visumlempelses- og tilbagesøgelsesaftaler med EU.

Disse resultater skal nu konsolideres og gøres uomgængelige. Andre store udfordringer skal klares. I en række lande forløber reformprocessen langsomt. Statsopbygning og bedre forvaltningsskik skal fortsat prioriteres højt i mange af landene på Vestbalkan. Situationen i Kosovo⁵ kræver fortsat en betydelig international tilstedeværelse. Kosovos nuværende status er ikke holdbar; den skal afklares snarest for at give mulighed for politisk og økonomisk udvikling i Kosovo og sikre regional stabilitet. I Bosnien-Hercegovina truer nationalistiske udtalelser fra visse politiske nøglepersoner de aftaler, der blev indgået inden for rammerne af Dayton/Paris-freds aftalen, og de har sat reformerne i stå. Der er ikke gjort fremskridt med de meget påkrævede reformer af politi og af de forfatningsmæssige rammer. Bosnien-Hercegovina har endnu ikke fuldt ud overtaget ansvaret for regeringsførelsen, der på nuværende tidspunkt kræver en betydelig international tilstedeværelse. I visse andre lande skal de forfatningsmæssige rammer færdiggøres eller fuldt ud gennemføres.

Det er nødvendigt med mere dialog og tolerance i alle de vestlige Balkanlande, ikke mindst hvad angår de etnisk relaterede spørgsmål. I Kosovo er forholdet mellem albanere og serbere fortsat anspændt. Endvidere har Kosovoserbere stort set ikke deltaget i de offentlige institutioner og den offentlige forvaltning. Driften af de statslige institutioner i Bosnien-Hercegovina er fortsat vanskelig på grund af etniske splittelser. På trods af demokratiske kræfters sejr ved parlamentsvalget i Serbien og dannelsen af en reformorienteret regering er ekstremistiske partier og nationalistisk retorik fortsat stærkt repræsenteret, og det påvirker det generelle politiske klima negativt. De demokratiske kræfter er skrøbelige. I Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien har hyppige spændinger og et utilstrækkeligt samarbejde mellem de politiske aktører påvirket institutionernes normale drift og nedsat reformtempoet. Striden mellem regeringen og et oppositionsparti om et forfatningsspørgsmål førte til, at det pågældende parti boykottede parlamentet. Det stærkt konfliktprægede politiske klima i Albanien og den langvarige proces for at få vedtaget en forfatning i Montenegro er eksempler på udfordringer i opbyggelsen af moderne demokratier. Kroatien skal gøre en større indsats for at fremme tolerancen over for minoriteter.

Der er gjort betydelige fremskridt i samarbejdet med Den Internationale Krigsforbryderdomstol for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY), hvilket er en afgørende betingelse for stabiliserings- og associeringsprocessen. Kroatien og Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien samarbejder fuldt ud med krigsforbryderdomstolen. Montenegros samarbejde med domstolen er tilfredsstillende. Serbiens fremskridt på dette område gav mulighed for en genoptagelse og teknisk afslutning af forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale. Bosnien-Hercegovina har også gjort fremskridt, hvad angår samarbejdet med krigsforbryderdomstolen. Serbien og Bosnien-Hercegovina skal stadig etablere et fuldt samarbejde med krigsforbryderdomstolen, der kan føre til arrestation af de resterende tiltalte. Kosovo har gjort visse fremskridt i samarbejdet med krigsforbryderdomstolen, men intimideringen af vidner i Kosovo giver fortsat anledning til bekymring.

⁵ Ifølge FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1244.

Der er gjort begrænset fremskridt i forbindelse med flygtnings tilbagevenden. Mange flygtninge og internt fordrevne lever under meget vanskelige forhold. Der er også sket visse fremskridt med repræsentationen af minoritetsgrupper i den offentlige sektor. Romaerne er dog fortsat den mest udsatte minoritetsgruppe i regionen. Alle lande skal udvise større tolerance over for minoriteter og træffe de nødvendige foranstaltninger for at beskytte personer, der kan blive udsat for diskrimination, fjendtlighed og vold. Det er vigtigt for at sikre forsoning og vedvarende stabilitet.

Overholdelsen af retsstatsprincipper, herunder via en reform af retssystemet, og bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet har højeste prioritet. Mange lande har taget skridt til at forbedre retssystemets organisation og effektivitet. Der gøres en indsats for at intensivere bekæmpelsen af organiseret kriminalitet, og det har givet de første resultater. Lovgivning og institutioner bliver udviklet for at kunne bekæmpe korruption; i flere lande er der undersøgelser i gang, og der er anlagt flere sager. Retssystemerne skal imidlertid fortsat forbedres i hele regionen. Der kræves omfattende reformer og en vedvarende indsats for at sikre uafhængighed, effektivitet og ansvarlighed for retssystemet. Korruption er udbredt og dybt rodfastet i samfundet. De foranstaltninger, landene på Vestbalkan har truffet, modsvarer ikke omfanget af dette problem. Der kræves stærk politisk vilje til at udrydde korruption og retsforfølge lovovertrædere, også i meget omtalte sager. Organiseret kriminalitet er fortsat stærkt bekymrende. Kriminelle netværk rækker ind i forskellige socioøkonomiske sektorer og det politiske miljø. De drager ofte nytte af en utilstrækkelig åbenhed i offentlige udbud, investeringsplanlægning og privatiseringer. Regionen er udgangspunkt og transitsted for menneskehandel og for narkotikasmugling. Det er nødvendigt med en betydelig og vedvarende indsats på dette område.

Den administrative kapacitet har afgørende betydning for opfyldelsen af københavnerkriterierne om evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab således som fastslået af Det Europæiske Råd i Madrid i 1995. Der gennemføres i hele regionen en reform af den offentlige forvaltning med visse positive resultater, som f.eks. rammestrategier og rammelovgivning. Kroatien har vist, at landet har en betydelig administrativ kapacitet til at gennemføre stabiliserings- og associeringsaftalen. Serbien har også en betydelig administrativ kapacitet til at gennemføre en stabiliserings- og associeringsaftale. De to lande skal nu udvikle og modernisere denne kapacitet for at sikre overensstemmelse med EU's love og politikker. Den administrative kapacitet andre steder er fortsat svag og påvirker gennemførelsen af reformer og tilpasning til EU; der kræves en yderligere indsats i den henseende. Alle landene skal styrke indsatsen for at indføre en offentlig forvaltning, der er effektiv, stabil og ansvarlig både på centralt og lokalt niveau. I flere lande er ansættelse, forfremmelse og afskedigelse af offentligt ansatte ikke baseret på objektive og gennemsigtige kriterier. De etiske standarder i den offentlige forvaltning skal styrkes. Der skal gennemføres reformer af politi og sikkerhedstjenester i Bosnien-Hercegovina og i andre lande.

Civilsamfundet er et væsentligt aspekt i det europæiske offentlige liv. Landene på Vestbalkan har gjort en indsats for at vedtage lovgivning og strategier, der er gunstigere for udviklingen af civilsamfundet. De første skridt mod en højere grad af deltagelsesdemokrati er taget. Civilsamfundet er imidlertid svagt i denne region. Krige og etniske stridigheder har i høj grad skadet regionens sociale struktur. De lokale ngo'er har behov for uddannelse for at kunne tilpasse sig den nuværende situation. Der kræves en yderligere indsats for at styrke foreningsfriheden, indføre regelsæt og offentlige incitamenter for at udvikle civilsamfundets organisationer.

Den samlede økonomiske vækst er fortsat forholdsvis høj i regionen og gennemsnitslønningerne er steget. Inflationstallene er beskedne og stabile. Der er ført en forsigtig finans- og pengepolitik i de fleste af landene i regionen. De finansielle systemer er blevet videreudviklet. Systemerne til forvaltning af de offentlige finanser er blevet forbedret. Der er taget skridt til at forbedre erhvervsklimaet. Alle vestlige Balkanlande foretager en yderligere omlægning og åbning af deres økonomier. Den økonomisk integration med EU er allerede omfattende, og den øges. Stabiliserings- og associeringsaftaler og den nye centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA) skaber sammen en ramme, der fremmer handel og investeringer i Balkanlandene på samme måde som i Central- og Østeuropa i 1990'erne. Flere lande har ambitiøse planer om at opgradere den fysiske infrastruktur og modernisere de sociale sikringssystemer.

En øget konkurrenceevne, nedbringelse af den høje arbejdsløshed og fremme af den menneskelige udvikling og af infrastruktur er store udfordringer i hele regionen. Der er fortsat betydelige finanspolitiske risici, og de eksterne ubalancer er store i en række lande. Fremskridtene med jobskabelse er ujævne, samtidig med at nogle lande i regionen har en arbejdsløshed på over 35 %, og forskellen mellem de tilgængelige og de nødvendige faglige kvalifikationer stiger. Arbejdsmarkederne mangler fortsat den nødvendige kombination af fleksibilitet og sikkerhed for arbejdstagere og arbejdsgivere, og lønomkostningerne for registrerede selskaber er forholdsvis høje. Økonomien i landdistrikter skal yderligere diversificeres. Den stramme finanspolitik og virksomhedsomstrukturering skal fortsættes. Landenes privatiseringsplaner skal nu gennemføres. Investeringerne og væksten i små og mellemstore virksomheder skal fremmes yderligere, herunder gennem bedre finansieringsmuligheder. Regeringerne skal yderligere forbedre erhvervsklimaet og stimulere beskæftigelsen. De skal begrænse bureaukratiet, styrke retsstaten, sikre en pålidelig registrering af jord og gennemsigtige privatiseringsprocedurer. I nogle lande skal de retlige rammer, der sikrer markedernes drift, færdiggøres og håndhæves. Skatteordningerne skal forenkles. Det vil stimulere de økonomiske aktiviteter og nedbringe den meget udbredte uformelle økonomi. Endvidere er det nødvendigt med foranstaltninger for at fremme adgangen til finansiering og brugen af e-teknologi.

Tyrkiet

Siden Det Europæiske Råd i december 1999 gav Tyrkiet status som kandidatland, er der sket store ændringer. Udsigten til EU-medlemskab viste sig at være et af hovedincitamenterne til reformer af Tyrkiets politiske og retlige system og af økonomien. Dødsstraffen blev ophævet, Det Nationale Sikkerhedsråds funktioner og sammensætning blev ændret for at øge den civile kontrol med militæret, og en række forfatningsmæssige ændringer skabte vej for demokratiske frihedsrettigheder. Der blev gjort fremskridt på områder som kvinders og børns rettigheder og bekæmpelse af tortur, og der var et samlet fald i de rapporterede tilfælde af tortur og mishandling.

Efter den alvorlige finansielle krise i 2001 gav sunde makroøkonomiske politikker og strukturreformer, der skulle sikre langsigtet bæredygtighed for økonomien, mulighed for en hurtig genopretning af økonomien og et bedre investeringsklima. Det førte til en høj vækst i BNP, der nåede 6,1% i 2006. Inflationen har været faldende siden 2001, og den tyrkiske lira er stærk. Tyrkiets udvikling er imidlertid stadig i høj grad påvirket af de internationale finansielle tendenser. Siden oprettelsen af toldunionen i 1995 er samhandelen med Den Europæiske Union tredoblet i løbende priser. Det viser en stærk efterspørgsel efter EU-varer og tjenesteydelser kombineret med gode resultater for den tyrkiske eksportindustri. Endvidere

nåede de udenlandske direkte investeringer en ny rekord på 16 mia. EUR i 2006 svarende til 4,9% af Tyrkiets BNP, væsentligst fra Den Europæiske Union.

Disse reformer og den strategiske betydning af EU's forhold til Tyrkiet førte i oktober 2005 til indledningen af tiltrædelsesforhandlinger. Et hovedprincip i denne proces er, at forhandlingstempoet afhænger af reformtempoet i Tyrkiet.

Reformstrategien for retsvæsenet er blevet vedtaget, og gennemførelsen er startet (2005). I det forgangne år har Tyrkiet oplevet en forfatningskrise i forbindelse med valg af republikkens præsident, der førte til parlamentsvalg i utide. Militæret fremsatte offentlige erklæringer ud over dets beføjelser. Op til valget var der imidlertid åbne debatter om en række traditionelt følsomme emner, og et dynamisk civilsamfund gav udtryk for sin tilslutning til demokrati og en sekulær stat. Valget til den tyrkiske nationalforsamling blev afholdt med respekt for demokratiske standarder og retsstatsprincipper. Det nye parlament repræsenterer landets politiske diversitet. Præsidenten for republikken blev valgt i overensstemmelse med de forfatningsmæssige regler, og demokratiet vandt i forholdet mellem civile og militære myndigheder. Regeringen har indledt arbejdet med en ny forfatning.

Tyrkiet må nu sætte nyt liv i den politiske reformproces. Det er nødvendigt med en betydelig yderligere indsats, navnlig hvad angår ytringsfrihed og rettigheder for ikke-muslimske religiøse samfund. Det er navnlig nødvendigt med en yderligere indsats, hvad angår bekæmpelse af korruption, reform af retsvæsenet, fagforeningsrettigheder og kvinders og børns rettigheder ligesom den offentlige forvaltnings ansvarlighed skal styrkes. Tyrkiet skal i den sydøstlige del af landet skabe betingelser, der giver den overvejende kurdiske befolkning mulighed for fuldt ud at udøve sine rettigheder og friheder. Kommissionen vil fortsat nøje overvåge den politiske reformproces, herunder den civile kontrol med sikkerhedsstyrkerne.

Som svar på en række væbnede angreb udført af PKK med mange ofre til følge vedtog parlamentet i oktober 2007 en resolution, der giver regeringen ret til at gribe ind militært i den nordlige del af Irak. EU's formandskab gentog den 22. oktober EU's totale fordømmelse af PKK's terroraktioner i Tyrkiet. Formandskabet fastslog endvidere, at "det internationale samfund, navnlig alle hovedaktørerne i regionen, må støtte Tyrkiets bestræbelser på at beskytte sin befolkning og bekæmpe terrorisme, samtidig med at retsstatsprincipperne overholdes, den internationale og regionale fred og stabilitet sikres, og der afstås fra enhver uforholdsmæssig militær aktion".

Det er nødvendigt med yderligere strukturelle økonomiske reformer og en stram finanspolitik for at undgå den tilbageværende risiko for den makroøkonomiske stabilitet. Nogle af de største udfordringer er et strukturelt svagt og stift arbejdsmarked, arbejdsstyrkens kvalifikationsniveau, lav beskæftigelsesgrad navnlig blandt kvinder, en stor uformel sektor og reformer af det sociale sikringsystem og af energisektoren. Diversificeringen af økonomien i landdistrikter er fortsat begrænset. Romaernes sårbarhed skal afhjælpes. Tyrkiet mangler at udvikle en samlet tilgang til den økonomiske og sociale udvikling i den sydøstlige del af landet.

Gode naborelationer er særdeles vigtige. Det forventes også, at Tyrkiet sikrer en fuld ikke-diskriminerende gennemførelse af tillægsprotokollen til associeringsaftalen.

3. UDVIDELSESTRATEGIEN: DE NUVÆRENDE UDFORDRINGER

3.1. Ny konsensus om udvidelsen

EU's udvidelsesproces bidrager til fred og stabilitet, reformer og fremme af europæiske værdier. Betingethed bliver kun en virkelig drivende kraft bag reformerne, hvis landene til stadighed har en realistisk udsigt til med tiden at kunne tiltræde EU. Det skal stå endnu mere klart for borgerne i de berørte lande. Udsigten til medlemskab er i dag vigtigere end nogensinde for at hjælpe landene med at takle kriser, svage statslige strukturer og udfordringer for demokratiet.

Streng betingethed på alle stadier af udvidelsesprocessen bidrager til at konsolidere reformer i alle kandidatlande og potentielle kandidatlande og forberede kommende medlemsstater på at opfylde deres forpligtelser efter tiltrædelse. Det enkelte lands fremskridt hen imod EU-medlemskab afhænger af dets egen indsats for at opfylde Københavnskriterierne og for Vestbalkans vedkommende betingelserne i stabiliserings- og associeringsprocessen.

EU's integrationsevne vil have stor vægt på centrale stadier i tiltrædelsesprocessen. Forbedringer i kvaliteten af udvidelsesprocessen, der blev besluttet på Det Europæiske Råds møde i december 2006, sikrer, at kandidatlandes og potentielle kandidatlandes vej mod EU-medlemskab afhænger af deres opfyldelse af nøglekrav. Benchmarks for indledning og afslutning af forhandlingskapitler, konsekvensanalyser på vigtige stadier i udvidelsesprocessen af EU's nøglepolitikker og koblinger til politiske reformer spiller en stigende rolle i denne proces.

3.2. Fokus på nøgleområder

Ovennævnte udfordringer begrundes større fokus på de vigtigste reformprioriteter vedrørende statsopbygning, god forvaltningsskik og socioøkonomiske reformer. Kommissionen foreslår nu reviderede tiltrædelsesparkerskaber og europæiske partnerskaber, der afspejler disse prioriteter. Partnerskaberne leder landene på deres vej mod EU-medlemskab og fastsætter prioriteter for finansiel førtiltrædelsesbistand. De vil på et tidligere stadium give højere prioritet til grundlæggende forvaltningsspørgsmål, herunder institutionsopbygning, retlige og administrative reformer og forebyggelse af organiseret kriminalitet og korruption. Der vil blive lagt større vægt på disse vanskelige spørgsmål, navnlig i forbindelse med den politiske og økonomiske dialog. Det er nødvendigt med mere samarbejde mellem landene på Vestbalkan, EU-institutioner og agenturer og medlemsstaterne for at bekæmpe grænseoverskridende kriminalitet. Spørgsmål vedrørende gennemførelsen af EU's love og politikker skal planlægges efter landenes kapacitet og afhænge af fremskridtene med gennemførelse af grundlæggende reformer.

Mekanismen til overvågning af de offentlige finanser, der siden 2006 også har været på plads for potentielle kandidatlande, vil fortsat understøtte økonomiske reformer i alle kandidatlande og potentielle kandidatlande.

Regionalt samarbejde og gode naboskabsforbindelser er fortsat centrale elementer i den europæiske integration. Fremskridt på disse områder styrker tilliden og giver konkrete fordele via regional stabilitet, bedre tværnationale forbindelser og forbedret infrastruktur. Det giver også økonomiske fordele i form af hurtigere vækst og større udenlandske direkte investeringer.

Gensidigt kendskab og gensidig forståelse forudsætter en yderligere udvikling af civilsamfundet og af dialogen mellem borgerne i EU-medlemsstaterne og udvidelseslandene. Siden 2005 har Kommissionen ydet finansiel støtte til dialogprojekter med og mellem landene på Vestbalkan samt med Tyrkiet. Støtte til civilsamfundet er nøglen til gensidig forståelse og til en styrkelse af de demokratiske kræfter i samfundet. Kommissionen vil nu træffe yderligere foranstaltninger for at fremme udviklingen af og dialogen med civilsamfundet ved hjælp af finansieringsinstrumentet for førtiltrædelsesbistand (IPA).

3.3. Fremme af tiltrædelsesforhandlingerne

Tiltrædelsesforhandlingerne med Kroatien og Tyrkiet blev indledt i oktober 2005 efter medlemsstaternes enstemmige beslutning efter en række omfattende politiske og juridiske reformer. Forhandlingsprocessen bringer begge lande tættere på EU og tjener EU's strategiske interesser. Forhandlingerne forløber på basis af stringente forhandlingsdirektiver vedtaget af Rådet. De skrider frem parallelt med fremskridtene i de politiske og økonomiske reformer og indarbejdelse og gennemførelse af EU-lovgivning.

Det Europæiske Råd traf på sit møde i december 2006 beslutning om gennemførelsen og kvaliteten af tiltrædelsesprocessen. Der er taget afgørende skridt for at gennemføre Det Europæiske Råds konklusioner. Kommissionen har fuldt ud brugt muligheden for at foreslå benchmarks for fastsættelse af betingelser for indledning og afslutning af forhandlingskapitler i lyset af de konkrete fremskridt. Den fremlægger konsekvensanalyser i takt med, at centrale kapitler bliver aktuelle i forhandlingerne. Kommissionen offentliggør i efteråret en konsekvensanalyse af Kroatiens kommende deltagelse i EU's sektor for *cabotage*kørsel. Afhængig af fremskridtene i forhandlingerne vil der blive fremlagt yderligere konsekvensanalyser i det kommende år om arbejdstageres fri bevægelighed for Kroatiens vedkommende og energiforsyning for Tyrkiets vedkommende. EU er i gang med en intens politisk og økonomisk dialog, hvis resultater vil indgå i forhandlingsprocessen. I den forbindelse lægges der særlig vægt på at løse udestående bilaterale forhold mellem kandidatlande og medlemsstater og på at udvikle godt naboskab. Spørgsmål på det retlige område og vedrørende grundlæggende rettigheder behandles detaljeret i et særligt forhandlingskapitel. Der mindes om, at forhandlingerne kan suspenderes i tilfælde af grov og vedvarende overtrædelse af principperne om frihed, demokrati, respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder og retsstaten, som er grundlaget for EU.

Kroatiens fremskridt mod medlemskab sender et stærkt signal til andre vestlige Balkanlande om deres egne udsigter til medlemskab, når de opfylder de nødvendige betingelser. Kroatiens tiltrædelsesproces bidrager til at løse bilaterale og regionale problemer og fremmer forsoning. Processen tjener EU's strategiske interesser, hvad angår sikkerhed og konfliktforebyggelse i en region, der er omgivet af medlemsstater.

Det nuværende stadium for tiltrædelsesforhandlingerne i de enkelte kapitler om EU-politik kræver, at de tekniske spørgsmål vedrørende tilpasning behandles. Kommissionen har fremsendt alle screeningrapporter om Kroatien til Rådet. Opmærksomheden er nu rettet mod Kroatiens overholdelse af de opstillede benchmarks for indledning af de relevante kapitler. Hvis benchmarksne opfyldes, kan der opnås betydelige fremskridt i tiltrædelsesforhandlingerne med Kroatien i det kommende år. Kroatien skal gøre yderligere fremskridt med reformer af retsvæsen og den offentlige forvaltning, minoriteters rettigheder og flygtninges tilbagevenden samt omstrukturering af sværindustrien.

Tyrkiets fortsatte engagement på reformområdet har stor strategisk betydning for EU's egen sikkerhed og stabilitet. Tyrkiet er en enestående grænseflade mellem Vesten og den muslimske verden. Det blev klart understreget af "Alliance of Civilisations"-initiativet til fremme af dialog i FN-regi. Tyrkiets tiltrædelse af EU baseret på grundlæggende demokratiske reformer følges med interesse i Mellemøsten og hele den muslimske verden. Tyrkiet støtter også fredsprocessen i Mellemøsten og en dialog med Iran om landets atomprogram. Landet har betydelige sikkerhedsstyrker og har deltaget i en række EU- og Nato-aktioner på Vestbalkan, Den Demokratiske Republik Congo, Darfur og Afghanistan. Tyrkiet har potentiale til at blive en vigtig energivej mellem EU og verdens største olie- og gaskilder og dermed en nøgleaktør for EU's energiforsyningsikkerhed. Landets tilpasning til EU's politikker vil navnlig være nyttig på områder som migrationskontrol og miljø. Tyrkiet oplever konstant en høj og stabil økonomisk vækst og er blandt EU's førende handels- og investeringspartnere.

Sådanne strategiske overvejelser har været fremme siden starten på forbindelserne mellem EU og Tyrkiet i 1959. Tyrkiets udsigt til EU-medlemskab går tilbage til 1963, da landet indgik en associeringsaftale med Det Europæiske Økonomiske Fællesskab. Denne aftale nævner udtrykkeligt tiltrædelse både i præamblen og i artikel 28. Det viser den vigtige strategiske rolle, Tyrkiet har spillet helt fra den tidlige grundlæggelse af Den Europæiske Union. Tyrkiet er nu det eneste land, med hvilket EU har oprettet en toldunion, som blev indgået i 1995. Tyrkiet fik status som kandidatland i 1999. Det fælles mål for forhandlingerne er tiltrædelse således som aftalt af alle medlemsstater i oktober 2005. Forhandlingerne med Tyrkiet er en åben proces, og resultatet er ikke givet på forhånd. Forhandlingerne skrider frem sideløbende med fremskridtene i gennemførelsen af reformer og tilpasningen til EU's lovgivning og politikker.

Det er vigtigt, at Den Europæiske Union overholder sine forpligtelser og holder forhandlingsprocessen i gang, og at der indledes kapitler, så snart de tekniske betingelser er opfyldt, i overensstemmelse med forhandlingsrammerne fra oktober 2005 og Rådets afgørelse af 11. december 2006. Screeningsprocessen med Tyrkiet er gået ind i den afsluttende fase, og Kommissionen vil have fremsendt de fleste rapporter til Rådet ved udgangen af dette år. Tyrkiet skal gøre den nødvendige indsats for at opfylde de indledende benchmarks, som Rådet har opstillet for de fleste kapitler. Den fornyede fremdrift i den politiske reformproces vil få direkte betydning for tempoet i tiltrædelsesforhandlingerne. Hvis de opstillede benchmarks er opfyldt, kan der opnås fremskridt i tiltrædelsesforhandlingerne med Tyrkiet i det kommende år.

Gode naborelationer er særdeles vigtige. Som det fremgår af EU's erklæring af 21. september 2005 og Rådets konklusioner fra 11. december 2006 skal Tyrkiet opfylde sin forpligtelse til at sikre en fuldstændig, ikke-diskriminerende gennemførelse af tillægsprotokollen til Ankara-aftalen og fjerne alle hindringer for frie varebevægelser, herunder restriktioner for transportmidler i forhold til Republikken Cypern. Tyrkiet forventes også at gøre fremskridt i retning af en normalisering af de bilaterale relationer med Republikken Cypern.

3.4. En styrkelse af det europæiske perspektiv for landene på Vestbalkan og fremme af det regionale samarbejde

Alle landene på Vestbalkan har udsigt til et eventuelt EU-medlemskab. Deres fremtid ligger i Den Europæiske Union. Stabiliserings- og associeringsprocessen og Thessalonikidagsordenen fra 2003 udgør fortsat rammerne for EU's politik i dette område. Det regionale samarbejde giver mærkbare fordele for borgerne i landene på Vestbalkan og bidrager til at fremme reformer og forsoning.

EU vil fortsat anvende strenge betingelser, hvad angår de fremskridt, der skal gøres i de vestlige Balkanlande for at nærme sig EU. Tilfredsstillende resultater, navnlig med indfrielse af forpligtelser i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen, herunder de handelsrelaterede bestemmelser, er et væsentligt aspekt på vej mod et fremtidigt medlemskab. Solide institutioner har afgørende betydning for gennemførelsen af bestemmelserne i stabiliserings- og associeringsaftalen og for driften af de forskellige fælles institutioner.

Kommissionen vil fortsat støtte alle landene på Vestbalkan på deres vej mod EU i takt med deres fremskridt ifølge den køreplan, der blev fremlagt i 2005. Stabilitet i Kosovo og Kosovos europæiske perspektiv vil få høj prioritet.

Topmødet i maj 2007 i den sydøsteuropæiske samarbejdsproces (SEECP) i Zagreb var et skridt i retning af en regional overtagelse af den regionale samarbejdsproces. Stabilitetspagten har i høj grad opfyldt sin mission og vil blive erstattet af et nyt regionalt samarbejdsråd (RCC) med tilknytning til SEECP. Der er udnævnt en generalsekretær for RCC, og Sarajevo er udpeget som hjemsted for sekretariatet. Under det nuværende bulgarske formandskab blev der indgået en værtslandsaftale med Bosnien-Hercegovina, og sekretariatet blev oprettet. Det forventes, at det sidste møde i det regionale rundbordsforum under stabilitetspagten og det første møde i RCC vil blive afholdt i Sofia i begyndelsen af 2008, når den særlige koordinator for stabilitetspagten overlader sin plads til RCC's generalsekretær. Det er nødvendigt, at de nye strukturer hurtigt bliver operationelle, herunder sekretariatet og dets forbindelseskantor i Bruxelles. SEECP og RCC vil udgøre den generelle ramme for det regionale samarbejde. Kommissionen vil deltage i RCC og opfordrer alle berørte parter til at spille en aktiv rolle. Med udgangspunkt i den relevante erfaring med stabilitetspagten har Kommissionen til hensigt at samarbejde med SEECP og RCC om gennemførelsen af EU's initiativ til katastroferisikobegrænsning og initiativet til katastrofeforebyggelse og katastrofeparathed (DPPI), der er iværksat under stabilitetspagten. Kommissionen har også til hensigt i højere grad at inddrage landene på Vestbalkan i arbejdet i Fællesskabets civilbeskyttelsesmekanisme i nødsituationer, som f.eks. oversvømmelser, skovbrande og jordskælv.

I juli trådte den nye centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA) i kraft. Den er netop blevet ratificeret af alle parter, og det regionale frihandelsområde dækker nu hele regionen. Det er Europa-Kommissionens hensigt at støtte CEFTA både gennem teknisk bistand og gennem en treårig startfinansiering af CEFTA-sekretariatet. Alle landene samarbejder inden for rammerne af det europæiske charter for små virksomheder. Der er gjort fremskridt med gennemførelsen af energifællesskabstraktaten. Aftalen om det fælles europæiske luftfartsområde er ved at blive ratificeret. De sidste signatarer skal nu ratificere disse instrumenter. Disse aftaler giver mulighed for en tidlig deltagelse i EU's indre marked for energi og luftfart. Der er udarbejdet detaljerede køreplaner og handlingsplaner for elektricitet og gas.

For at øge opmærksomheden om EU's lovgivning og politikker vil Kommissionens TAIEX-kontor⁶ arrangere tekniske informationsmøder i de potentielle kandidatlande rettet mod aktører i regering, erhvervsliv og samfund. Den regionale offentlige forvaltningsskole vil bidrage til at styrke den administrative kapacitet i landene på Vestbalkan. Der er stillet EU-midler til rådighed for at denne institution, der på nuværende tidspunkt fungerer som et netværk, kan omdannes til en skole beliggende på Vestbalkan.

Borgerne i landene på Vestbalkan skal opleve konkrete forbedringer som følge af landenes integration i EU. Det er en forudsætning for, at de kan tage et øget medansvar for forsoningsprocessen og de nødvendige reformer. Direkte kontakter mellem borgere i medlemsstaterne og borgere i landene i regionen og inden for selve regionen bør fremmes i størst mulig udstrækning.

For befolkningen og myndighederne i landene på Vestbalkan er det af afgørende betydning let at kunne rejse til Den Europæiske Union. EU fastslog dette i Thessaloniki og forpligtede sig til at træffe foranstaltninger for at nå dette mål. Foranstaltninger for at liberalisere rejseaktiviteter skal tage hensyn til EU's interesser, hvad angår indre sikkerhed og migration. Der har i mange år været en aftale om visumfrihed med Kroatien. Kommissionen har netop forhandlet visumlempelses- og tilbagetagelsesaftaler med de andre lande i regionen. De blev indgået i september og forventes snarest at blive godkendt af Rådet, så de kan træde i kraft den 1. januar 2008. Aftalerne vil betyde en mærkbar forbedring af betingelserne for at opnå visum til indrejse i EU. Det er vigtigt, at medlemsstaterne selv sikrer en korrekt gennemførelse af disse aftaler.

Visumlempelsesaftalerne er et vigtigt skridt mod fuld liberalisering af visumordningen. Kommissionen mener, at det nu er på tide gradvist at arbejde mod en liberalisering af visumordningen med landene på Vestbalkan gennem yderligere konkrete skridt. I den henseende foreslår Kommissionen at indlede en dialog med hvert af de involverede lande for at udarbejde en køreplan for de betingelser, der skal opfyldes. De skal omfatte en effektiv anvendelse af tilbagetagelsesaftalerne samt fremskridt på nøgleområder, som f.eks. grænseforvaltning, dokumentetsikkerhed eller bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Sådanne køreplaner vil give de implicerede lande bedre mulighed for at fokusere på deres reformindsats, samtidig med at EU's forpligtelser over for befolkningerne i regionen bliver mere synlige.

Foranstaltninger, der tager sigte på at fremme de direkte kontakter, omfatter også et udvidet samarbejde på uddannelsesområdet og muligheder for mobilitet for studerende under programmerne Tempus og Erasmus-Mundus. Yderligere 100 studerende fra regionen kan påbegynde studier på postgraduat niveau i EU i 2007/2008. Fra 2008 vil op til årligt 500 studerende på postgraduat niveau kunne deltage i udvekslingsprogrammer mellem EU-medlemsstater og landene i regionen. Kommissionen vil sammen med medlemsstaterne og andre bilaterale donorer undersøge mulighederne for yderligere stipendier. Der vil også blive ydet førtiltrædelsesbistand for at give unge mennesker, ungdomsorganisationer, kulturelle aktører, organisationer i civilsamfundet og forskere i landene på Vestbalkan mulighed for at deltage i EU-programmer. Kommissionen vil styrke initiativer og projekter, der har relation til det europæiske år for interkulturel dialog (2008). Inden for rammerne af Kommissionens nye civilsamfundsfacilitet vil der blive truffet foranstaltninger for at støtte etablering af netværk

⁶ Technical Assistance and Information Exchange.

og udveksling mellem grupper i civilsamfundet og deres modparter i regionen og på EU-niveau.

Parlamenternes aktive deltagelse er en afgørende forudsætning for landenes tilnærmelse til EU. Det parlamentariske samarbejde er styrket yderligere både mellem landene på Vestbalkan og mellem disse og EU. Kommissionen vil i samarbejde med Europa-Parlamentet fremme aktiviteter, der har fokus på europæisk integration.

3.5. Øget støtte til reformer

Den 1. januar blev instrumentet for førtiltrædelsesbistand (IPA) indført. Formålet er at sikre en sammenhængende ramme for bistand til kandidatlande og potentielle kandidatlande. Fællesskabet vil fortsat støtte disse lande i deres bestræbelser på at styrke de demokratiske institutioner og retsstaten, reformere den offentlige forvaltning og indføre velfungerende markedsøkonomier. Støtten vil tage form af institutionsopbygning og tværnationale samarbejdsprojekter samt, afhængig af hvor langt landene er nået med forberedelserne, støtte til regional udvikling, udvikling af menneskelige ressourcer og udvikling af landdistrikter.

Der er gjort fremskridt med at forberede en smidig overførsel af bistandsforvaltningen fra Det Europæiske Agentur for Genopbygning til Kommissionens delegationer og kontorer i Beograd, Podgorica, Pristina og Skopje. Denne proces vil være afsluttet ved udgangen af 2008. Agenturet har medvirket til at yde støtte til genopbygning af landene efter konflikten. Med indførelsen af IPA får de støttemodtagende myndigheder et større ansvar for programmeringen af førtiltrædelsesbistanden. De skal forberede sig på at kunne overtage ansvaret for forvaltning af EU-midlerne.

Kosovo skal have særlig opmærksomhed. Kosovos betydelige behov for udenlandsk finansiering skal væsentligst dækkes af donorer. EU og medlemsstaterne skal tage føringen i det internationale samfund i overensstemmelse med den afgørende rolle, EU spiller for Kosovos fremtidige status.

IPA vil hjælpe støttemodtagerne med at styrke deres kapacitet gennem institutionsopbygning, god forvaltningsskik og udvikling af SMV. Der vil blive lagt særligt vægt på en reform af den offentlige forvaltning og af retsvæsenet og indførelse af retsstatsprincipper. Der vil også blive gjort en indsats for at fremme landenes forvaltning af offentlige midler og gøre fuld brug af førtiltrædelsesbistand. Inden for rammerne af TAIEX tilbyder embedsmænd fra medlemsstaterne hurtig støtte til de offentlige institutioner i udvidelseslandene. På basis af resultaterne fra SIGMA⁷ og TAIEX vil parvist samarbejde mellem offentlige forvaltninger give en mellemsigtet støtte på forvaltningsområdet ud over de traditionelle parvise samarbejdsprojekter om EU-lovgivning og politikker.

⁷ SIGMA - programmet for forbedring af regeringsførelse og management - et OECD-program støttet af Kommissionen i forbindelse med udvidelsen.

Kommissionen vil indføre en ny finansieringsfacilitet under IPA for at fremme udviklingen af og dialogen med civilsamfundet. Programmeringen af nationale projekter og projekter med flere støttemodtagere vil ske på koordineret vis for at fremme udviklingen af civilsamfundet i hvert enkelt land. Målet er at styrke organisationer i civilsamfundet og deres rolle i den politiske proces, fremme den kapacitet, der er i civilsamfundets organisationer til at udvikle tværnationale projekter og netværk, og give repræsentanter for civilsamfundet og opinionsdannere et kendskab til EU-anliggender. Den nye finansieringsfacilitet skal bruges til at styrke kapaciteten i civilsamfundets organisationer, hvad angår aktivering af borgere og forsvar af deres interesser, projektudvikling og projektstyring for at fremme etablering af netværk og dialog med tilsvarende organisationer i EU. Områderne vil være menneskerettigheder, ligestilling, social inklusion, sundhed, miljø, forsvar af virksomheders interesser og repræsentation af disse samt forbrugerbeskyttelse. Faciliteten vil fremme samarbejde og overførsel af viden mellem virksomheder, fagforeninger og erhvervsorganisationer i partnerlandene og de tilsvarende organisationer på EU-niveau. Der vil blive indført et besøgsprogram for at give de væsentligste opinionsdannere inden for national og lokal politik, religion, journalistik, fagforeninger og erhvervsorganisationer kendskab til EU-anliggender og bringe dem sammen med ligestillede i EU.

En tættere donorkoordinering er et vigtigt aspekt i den nye IPA-forordning, navnlig i lyset af de budgetmæssige begrænsninger. Kommissionen vil sikre en tæt koordinering af IPA-bistanden med bistand fra internationale finansielle institutioner og fra andre donorer for at opfylde de grundlæggende behov, hvad angår økonomisk og social udvikling. Kommissionen opretter en infrastrukturfacilitet finansieret af IPA fra 2008, der skal støtte udarbejdelsen af infrastrukturprojekter. De omfattede sektorer er transport-, energi- og miljøinfrastruktur, men også investeringer i den sociale sektor, som f.eks. sundhed, uddannelse, boliger og flygtninge. Af andre initiativer kan nævnes Den Europæiske Fond for Sydøsteuropa (EFSE), der er rettet mod udvikling af den private sektor, og faciliteten vedrørende energieffektivitet. Det mest omkostningseffektive mix af tilskud og lån vil altid blive tilstræbt. Denne indsats vil bl.a. involvere EIB, EBRD og andre internationale finansieringsinstitutioner, som f.eks. Verdensbanken og Europarådets Udviklingsbank.

3.6. Offentlighedens opbakning til udvidelsen

Kommunikation er kernen i EU's udvidelsesstrategi. De fordele og udfordringer, der er knyttet til udvidelsen, skal kommunikeres bedre ud til offentligheden. Den offentlige mening i EU om kommende udvidelser påvirkes af oplevelsen af de sidste udvidelser. Det er vigtigt at lytte til borgerne, tage deres bekymringer alvorligt og informere mere. EU skal fremlægge flere faktuelle oplysninger om udvidelsen, således at borgerne klart kan se både fordele og udfordringer.

Det er EU's opgave at kommunikere om udvidelsen både i medlemsstaterne og i kandidatlandene og de potentielle kandidatlande.

I medlemsstaterne er de største udfordringer at fremlægge fakta om den femte udvidelse, navnlig om dens virkning, hvad angår økonomisk fremgang og styrkelse af EU's rolle globalt, og at understrege fordele og udfordringer ved den nuværende udvidelsesproces. EU-institutionerne og medlemsstaterne skal give EU-borgerne oplysninger om kandidatlandene og de potentielle kandidatlande og forklare, hvordan udvidelsen foregår som en gradvis og nøje styret proces. Vi skal fremme debatten på alle samfundsniveauer om emner i relation til udvidelsen.

I kandidatlandene og de potentielle kandidatlande er hovedudfordringen at understrege EU's støtte til disse landes europæiske perspektiv og forklare betingelserne for hvert lands tilnærmelse til EU, hvor hver enkelt land alene bliver bedømt efter egen fortjeneste. Borgerne skal kunne se, at en tilnærmelse til EU afhænger af reformtempoet i det enkelte land. Jo hurtigere og mere effektivt reformprocessen går i disse lande, jo hurtigere vil de nærme sig medlemskab og alle dermed forbundne fordele. EU skal støtte regeringerne i disse lande i deres bestræbelser på at forklare, hvad EU er, og vise, hvordan borgerne drager fordel af de tættere forbindelser med EU, der bygges op, samtidig med at landene forbereder sig til medlemskab. Borgerne skal vide mere om fordele, som f.eks. førtiltrædelsesbistand og teknisk bistand, visumlempelse og stipendier.

For at kunne kommunikere mere effektivt om udvidelsen opfordrer Kommissionen medlemsstaterne, kandidatlandene og de potentielle kandidatlande til at udarbejde kommunikationsplaner. Disse planer skal rettes mod opinionsdannere inden for politik, medier, akademiske kredse, erhvervsliv, arbejdsmarkedets parter og ungdomsorganisationer. Kommissionens nye facilitet til at fremme udviklingen af og dialogen med civilsamfundet vil også spille en rolle i den henseende.

Medlemsstaterne skal gå forrest med at forklare og forsvare de politikker, de har vedtaget, fremme dialogen og forklare fordelene ved udvidelsen. Medlemmer af Europa-Parlamentet og af de nationale parlamenter samt regionale og lokale myndigheder og civilsamfundet har også en vigtig rolle. Disse aktører, der er tættest på borgerne, har en afgørende rolle for at sikre en oplyst debat om udvidelsen.

Kommissionen vil supplere denne indsats ved at fremlægge oplysninger om EU's udvidelsespolitik, herunder førtiltrædelsesbistand. Den vil gøre op med myter ved at fremlægge fakta. Den vil gøre fuld brug af sine repræsentationer i medlemsstaterne og af delegationerne i udvidelseslandene. Kommissionen vil søge at skabe en dialog om udvidelsen med de væsentligste opinionsdannere, og den vil bygge på erfaringen fra 2007 fra en række succesrige kommunikationsprojekter, navnlig med handelskamre og studenterorganisationer.

4. KONKLUSIONER OG HENSTILLINGER

Overstående fører Kommissionen til følgende konklusioner:

- 1) Udvidelsesprocessen har bidraget til fred, demokrati og stabilitet på hele kontinentet og bragt konkrete fordele, hvad angår øget handel, større investeringer og større økonomisk vækst. EU er nu mere konkurrencedygtig og bedre i stand til at klare de udfordringer, der følger af globaliseringen. Udvidelserne har styrket EU's stilling i verden.
- 2) EU's udvidelsesproces er nøje styret i overensstemmelse med den fornyede konsensus, der blev defineret på Det Europæiske Råds møde i december 2006. Denne konsensus er baseret på principperne om konsolidering af forpligtelser, strenge men rimelige betingelser og bedre kommunikation med borgerne kombineret med EU's kapacitet til at integrere nye medlemmer. Den aktuelle udvidelsesdagsorden omfatter landene på Vestbalkan og Tyrkiet, der har fået stillet EU-medlemskab i udsigt, når de nødvendige betingelser er opfyldt.

- 3) Kommissionen har taget skridt til at forbedre kvaliteten af udvidelsesprocessen. Vanskelige reformspørgsmål behandles nu på et tidligt stadium. Der sikres feedback mellem den politiske og økonomiske dialog og udvidelsesprocessen. I tiltrædelsesforhandlingerne gøres der nu i fuldt omfang brug af benchmarks som betingelse for indledning og afslutning af kapitler. Kommissionen fremmer større åbenhed, f.eks. ved at udarbejde offentligt tilgængelige screeningsrapporter, og er ved at udarbejde de første konsekvensanalyser. Landene går fra det ene stadium til det næste på vejen mod EU-medlemskab, når de har opfyldt de nødvendige betingelser i overensstemmelse med køreplanen for Vestbalkan fra 2005.
- 4) Udvidelseslandene står stadig over for store udfordringer. Det er afgørende at bevare en klar og troværdig tiltrædelsesmulighed for disse lande. Hvert land bliver bedømt på egne resultater. Der skal fortsat gøres mere for at behandle afgørende spørgsmål, som f.eks. statsopbygning, retsstat, forsoning, reformer af den offentlige forvaltning og af retsvæsenet og bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet. Gode naborelationer er særdeles vigtige.
- 5) Tiltrædelsesforhandlingerne med Kroatien går godt og går ind i en afgørende fase. Det er for hele regionen et bevis på, at udsigten til EU-medlemskab er en realitet. Kroatien skal gøre yderligere fremskridt, bl.a. med reformer af den offentlige forvaltning og af retsvæsenet, minoriteters rettigheder og flygtninges tilbagevenden samt omstrukturering af stål- og skibsbygningssektoren.
- 6) Tyrkiet har gennemført store reformer, siden landet fik status som kandidatland i 1999. I det forgangne år har Tyrkiet oplevet en forfatningskrise, der førte til parlamentsvalg i utide. Valget var frit og retfærdigt, og det nye parlament repræsenterer landets politiske diversitet. Præsidenten for republikken blev valgt i overensstemmelse med de forfatningsmæssige regler, og demokratiet vandt i forholdet mellem civile og militære myndigheder. Tyrkiet skal nu sætte nyt liv i den politiske reformproces. Det haster nu med en betydelig yderligere indsats, navnlig hvad angår ytringsfrihed (artikel 301 i straffeloven og anden relevant lovgivning) og rettigheder for ikke-muslimske religiøse samfund. Det skal også ske fremskridt, hvad angår en reform af retsvæsenet, bekæmpelse af korruption, styrkede rettigheder for kvinder, børn og fagforeninger, kulturelle rettigheder og civil kontrol med sikkerhedsstyrkerne. Tyrkiet har ikke opfyldt sine forpligtelser til en fuld, ikke-diskriminerende gennemførelse af tillægsprotokollen til associeringsaftalen eller gjort fremskridt mod en normalisering af de bilaterale forbindelser med Republikken Cypern. Kommissionen vil fortsat gøre rede for situationen i de kommende årlige rapporter i overensstemmelse med konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde den 11. december 2006.
- 7) Der skal så hurtigt som muligt nås en klarhed over Kosovos status. Det er vigtigt med enighed i EU i den henseende. Kommissionen støtter fuldt ud trojkaens arbejde. Der er behov for en varig løsning, der kan sikre et demokratisk og multi-etnisk Kosovo og bidrage til regional stabilitet.

- 8) Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien har gjort fremskridt, men der er brug for at sætte reformtempoet op på nøgleområder. Albanien og Montenegro har gjort fremskridt på en række områder, men står stadig over for store udfordringer. Bosnien-Hercegovina har endnu ikke fuldt ud overtaget ansvaret for regeringsførelsen, og der skal sættes skub i reformer, navnlig af politiet. Serbien har vist, at landet har den administrative kapacitet til at gøre betydelige fremskridt mod en virkeliggørelse af det europæiske perspektiv. Det fremgik af den effektive måde, hvorpå landet førte de tekniske forhandlinger om stabiliserings- og associeringsaftalen. For at kunne undertegne stabiliserings- og associeringsaftalen skal Serbien dog fortsat sikre et fuldgyldigt samarbejde med Den Internationale Krigsforbryderdomstol for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY). Hele regionen skal gøre fremskridt med opbygningen af moderne demokratier og udvikling af en politisk kultur baseret på dialog og tolerance.

Kommissionen fastslår derfor følgende:

- (a) Kommissionen forventer betydelige fremskridt i tiltrædelsesforhandlingerne med Kroatien i det kommende år, der kan føre til indledning af et betydeligt antal kapitler og til foreløbig afslutning af flere kapitler, forudsat at landet fastholder reformtempoet og opfylder benchmarks.
- (b) Kommissionen forventer fremskridt i tiltrædelsesforhandlingerne med Tyrkiet i løbet af dette år. Kapitler, hvor de tekniske forberedelser er afsluttet, bør kunne indledes i overensstemmelse med de opstillede procedurer.

Forhandlingstempoet afhænger af resultatet af reformerne i Tyrkiet. Landet kan gå hurtigere frem, hvis det lykkes at opfylde de indledende benchmarks.

Kommissionen har foreslået Rådet, at en revision af bestemmelserne om ytringsfrihed i den tyrkiske straffelov (artikel 301 og andre relevante artikler) skal udgøre benchmarks for indledning af nøglekapitlet om retlige anliggender og grundlæggende rettigheder.

Tyrkiet skal opfylde sine forpligtelser til en fuld, ikke-diskriminerende gennemførelse af tillægsprotokollen til associeringsaftalen i overensstemmelse med Rådets konklusioner af 11. december 2006, og indtil det er tilfældet, vil otte kapitler ikke blive åbnet.

- (c) EU er parat til yderligere at støtte stabiliteten i Kosovo og i regionen og reagere på udviklingen ved at bruge alle til rådighed værende politikinstrumenter.
- (d) Hvis betingelserne er opfyldt, kan stabiliserings- og associeringsaftalerne blive afsluttet med alle landene på Vestbalkan i 2008 med aftaler, der enten er undertegnet eller i kraft.
- (e) Landene på Vestbalkan vil overtage ansvaret for det regionale samarbejde, når der overgås fra stabilitetspagten til det nye regionale samarbejdsråd inden for rammerne af den sydøsteuropæiske samarbejdsproces. EU vil fortsat støtte lokalt ejerskab til initiativer i det regionale samarbejde.

- (f) Fremme af direkte kontakter mellem landene på Vestbalkan og EU vil blive højt prioriteret. Kommissionen vil indlede en dialog om visumliberalisering for borgerne i landene på Vestbalkan som det næste skridt efter visumlempelses- og tilbagetagelsesaftalerne.
- (g) Kommissionen vil tidligt i 2008 vedtage en meddelelse, der vil gøre status over udviklingen og afstikke retningslinjer for en opfølgning på Thessaloniki-dagsordenen og meddelelsen fra Salzburg om fremme af de vestlige Balkanlandes vej mod EU.
- (h) Kommissionen foreslår nu reviderede tiltrædelsesparterskaber og europæiske partnerskaber, der opstiller ajourførte reformprioriteter. Grundlæggende spørgsmål i relation til statsopbygning, forvaltningsskik og reformer af den offentlige forvaltning og af retsvæsenet skal behandles på et tidligt stadium.
- (i) Disse prioriteter vil blive afspejlet i programmeringen af finansiel bistand ifølge det nyoprettede instrument for førtiltrædelsesbistand (IPA). Kommissionen vil også under IPA oprette en finansieringsfacilitet til fremme af udviklingen af og dialogen med civilsamfundet, bl.a. gennem kapacitetsopbygning og udveksling af projekter. Det vil sikre en tættere koordinering med andre donorer og styrke samarbejde med EIB, EBRD og andre internationale finansielle institutioner.
- (j) Det er vigtigt at sikre offentlighedens opbakning til udvidelsen. Det er vigtigt at lytte til borgerne og tage deres bekymringer alvorligt ved at fremlægge klare og konkrete oplysninger. Kommunikation om udvidelsen er et fælles ansvar. Det kræver et aktivt engagement hos medlemsstaterne. Kommissionen vil fortsat udfylde sin rolle sammen med Europa-Parlamentet, nationale, regionale og lokale myndigheder og civilsamfundet.

BILAG

Konklusioner om Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien, Montenegro, Serbien, Kosovo⁸ og Tyrkiet

Albanien

Hvad angår **de politiske kriterier**, har Albanien gjort visse fremskridt med demokrati og retsstatsforhold. Albanien har fortsat bidraget positivt til stabiliteten i regionen. Den demokratiske kultur, navnlig en konstruktiv dialog, skal dog udvikles for at give det politiske system mulighed for at fungere effektivt og åbent. Parlamentet skal gøre betydelige fremskridt med gennemførelsen af reformer. Bekæmpelse af korruption og organiseret kriminalitet udgør en stor udfordring.

Der er gjort visse fremskridt med **demokrati og retsstatsforhold**. Albanien *parlament* har opfyldt sin forfatningsmæssige rolle og valgt en ny præsident. De politiske partiers manglende vilje til at samarbejde har imidlertid fortsat bremset for reformer, navnlig hvad angår valg og rettlige anliggender. Albanien har gjort visse fremskridt med at styrke *regeringsstrukturene* for at opfylde landets EU-forpligtelser og udviklingsbehov. Koordineringen og kapaciteten er svag, og den strategiske planlægning skal forbedres. Albanien *offentlige forvaltning* har været mere stabil. Der skal imidlertid gøres en stor indsats for at sikre effektivitet og upartiskhed, bl.a. ved fuldt ud at gennemføre loven om offentlig forvaltning. Ministeriet for den offentlige forvaltning skal have styrket sine beføjelser. Der er store svagheder, hvad angår forvaltningen af de menneskelige ressourcer i den offentlige sektor.

Der har været begrænset fremskridt med reformen af *retsvæsenet*. Procedurene for evaluering af dommere er forbedret, retssystemet er rationaliseret, og fuldbyrdelsen af domme er blevet noget forbedret. Retsvæsenet fungerer stadig dårligt på grund af korruption og mangler, hvad angår uafhængighed, gennemsigtighed og effektivitet. Den lovgivning, der skal løse disse problemer, er forsinket.

Regeringen har indtaget en mere strategisk tilgang til *bekæmpelse af korruption*, der er en central prioritet i det europæiske partnerskab. Lovgivningen vedrørende offentlige udbud er blevet forbedret. Undersøgelser af korruption har ført til arrestation af en række højtstående embedsmænd. Korruption er imidlertid fortsat et meget alvorligt problem. Der skal i alle henseender gøres en større indsats på dette område, herunder hvad angår juridisk ansvarlighed og åbenhed om finansiering af politiske partier.

Der har været visse fremskridt på området **menneskerettigheder og mindretalsbeskyttelse**. Albanien har nu ophævet dødsstraffen for alle forhold. En ny lov tager sigte på anstiftere af blodfejder. Formelle instrukser til anklagere og politi har understreget behovet for at overholde menneskerettighederne i straffesager. Standarderne for strafafsoning er fortsat dårlige. Der er sket visse fremskridt, hvad angår situationen i fængslerne, og de fleste varetægtsfængslede er blevet overført til nye specielle afdelinger i fængslerne. Fængslerne er dog stadig overfyldte. Det er fortsat nødvendigt med en bedre overholdelse af menneskerettighederne og en systematisk retsforfølgning af krænkerne. Lovgivningen om tilvejebringelse af gratis retshjælp er fortsat uhensigtsmæssig.

⁸ Ifølge FN's Sikkerhedsråds resolution nr. 1244.

Albanien har gjort visse fremskridt med *ytringsfrihed*, der er en nøgleprioritet i det europæiske partnerskab. Der er vedtaget en handlingsplan om udvikling af ny lovgivning om radio- og tv-spredning. Den offentlige radio- og tv-styringskomite omfatter nu repræsentanter fra civilsamfundet. Rammerne for konkurrence i sektoren er styrket. Regeringens beslutning om medielicenser og skatteopkrævning førte til beskyldninger om partiskhed. Det er nødvendigt med mere sammenhængende og koordinerede reformer, navnlig vedrørende radio- og tv-spredning og åbenhed om medieejerskab. Den eksisterende lovgivning skal gennemføres bedre.

Der er gunstige retlige rammer for civilsamfundets organisationer. Civilsamfundets organisationer er imidlertid svage. De er ikke tilstrækkelig involveret i den politiske beslutningsproces og mangler ressourcer, organisationskapacitet, evne til at forsvare deres interesser og regionale forbindelser.

Der er gjort visse fremskridt med at styrke *kvinders rettigheder*. En ny lovgivning om vold i hjemmet har givet mulighed for oprettelse af et ministerielt departement med ansvar for ligestillings spørgsmål. Beskyttelsen af kvinder mod alle former for vold er imidlertid fortsat utilstrækkelig. Lovgivningen skal styrkes og gennemføres fuldt ud. Der har været begrænsede fremskridt med at styrke *børns rettigheder*. Ungdomsdomstole, overvågning af børns rettigheder og grundskoleundervisning er blevet styrket. Yderligere fremskridt bremses af forsinkelser i nøglelovgivningen, bl.a. om fødselsregistrering, og af ressource mangel. De sociale tjenester er blevet forbedret en smule med flere ressourcer til borgerne. Foranstaltninger til at støtte *socialt udsatte og handicappede* er fortsat begrænsede. Bedre koordinering af de statslige instanser kunne forbedre resultaterne.

Det er gået frem med styrkelsen af *ejendomsrettigheder*, der er en central prioritet i det europæiske partnerskab. Regeringen har vedtaget en strategi, der forbinder den første registrering af fast ejendom, ejendomsrestitution, erstatning og legalisering af ulovligt opførte bygninger. En bedre forvaltning af restitution og erstatning har i nogen grad fremskyndet behandlingen af krav, der dog fortsat er langsom. Det er nødvendigt med en egentlig koordinering af registrering, restitution, erstatning og legalisering og en yderligere fremskyndelse af behandlingen af dertil knyttede krav.

Albanien har truffet foranstaltninger for at opfylde landets forpligtelser om beskyttelse af *mindretal*, bl.a. for at støtte brugen af minoritetssprog og traditionelle stednavne. En yderligere forbedring bremses af manglen på troværdige oplysninger om størrelsen på og situationen for minoriteter. Der er taget visse skridt for at forbedre situationen for *romaer*, men virkningen af disse foranstaltninger er begrænset. Romaminoriteten oplever stadig meget vanskelige levevilkår og diskrimination, navnlig inden for uddannelse, social beskyttelse, sundhed, boliger og beskæftigelse.

Hvad angår ***regionale forhold og internationale forpligtelser***, har Albanien fortsat bidraget til gode relationer med de øvrige lande på Vestbalkan og de EU-medlemsstater, der er naboer til Albanien, både multilateralt og bilateralt. Landet deltager fortsat aktivt i det regionale samarbejde, herunder i den sydøsteuropæiske samarbejdsproces (SEECP) og det regionale samarbejdsråd (RCC) samt i den nye centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA). Albanien har bevaret en konstruktiv holdning til forhandlingerne om Kosovos status. Det har bidraget til stabilitet i regionen. Hvad angår Den Internationale Straffedomstol, er den bilaterale immunitetsaftale med USA ikke i overensstemmelse med EU's fælles holdning og vejledende principper.

Albaniens **økonomi** har fortsat været i stærk vækst. Den overordnede makroøkonomiske stabilitet er opretholdt, men underskuddet på betalingsbalancen er blevet større navnlig på grund af krisen i energisektoren. En mangelfuld gennemførelse af retsstatsprincipper forhindrer fortsat markedsøkonomien i at fungere smidigt og påvirker erhvervsklimaet. Dårlig infrastruktur og en upålidelig energiforsyning hindrer fortsat økonomisk udvikling.

Hvad angår **økonomiske kriterier**, har Albanien gjort fremskridt i retning af en fungerende markedsøkonomi. Det er nødvendigt med store reformer for på lang sigt at være i stand til at modstå konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU.

Der er generelt bevaret politisk konsensus om væsentlige dele af den økonomiske politik. Den makroøkonomiske stabilitet er stort set bevaret. På trods af svigtende energiforsyning har der været en kraftig økonomisk vækst. Der har været ført en troværdig monetær politik, som har fastholdt inflationen på et lavt niveau. Den registrerede arbejdsløshed, der stadig er høj, har fortsat været faldende. Skatteindtægterne var stort set i overensstemmelse med målene og budgetgennemførelsen blev forbedret. Der er gennemført yderligere reformer af de offentlige finanser, men de budgetmæssige risici er fortsat til stede. Kombinationen af forskellige makroøkonomiske politikker var stort set passende. Efter betydelige forsinkelser i 2006 kom der igen gang i privatiseringerne i 2007. Den privatejede banksektor vokser og er generelt sund. Kreditudvidelsen er fortsat stærk. Rammelovgivningen for banktilsyn er godt udviklet. Handelsintegrationen med EU er fortsat relativt høj.

Underskuddet på betalingsbalancen er imidlertid blevet større, navnlig på grund af krisen i energisektoren. Der er sket visse fremskridt med fuldbyrdelsen af domstolsafgørelser og indførelse af ejendomsrettigheder, men manglerne i retssystemet og den manglende lovgennemførelse påvirker erhvervsklimaet. Procedurene til selskabsregistrering er begyndt at blive bedre, men administrativ ineffektivitet bremser markedsind- og udtræden. Der er gjort visse fremskridt med overvågningen af andre finansielle aktører end banker, men overvågningen skal stadig styrkes, navnlig på pensionsområdet. Der er fortsat strukturel arbejdsløshed. Manglen på kvalificeret arbejdskraft og dårlig infrastruktur bremser udviklingen af den private sektor, der kan yde et væsentligt bidrag til landets udvikling. Den store grå økonomi, der har gode vilkår på grund af vedvarende svagheder med lovgennemførelsen og de retlige rammer, nedsætter skattegrundlaget, ødelægger regeringens mulighed for at gennemføre økonomiske politikker og påvirker erhvervsklimaet negativt.

Albanien har gjort fremskridt med tilpasningen af lovgivning, politikker og kapacitet til **europæiske standarder** og gennemfører sine handelsforpligtelser ifølge interimsaftalen. På nogle områder, som f.eks. told, konkurrence og bekæmpelse af organiseret kriminalitet er de sidste års fremskridt fortsat. På andre områder, som f.eks. energi, transport og intellektuelle ejendomsrettigheder, er der kun gjort få fremskridt. Fremskridt med reformer på områder som veterinær- og plantesundhedskontrol er meget vigtige for en fuldstændig gennemførelse af stabiliserings- og associeringsaftalen. Den administrative kapacitet for de ikke-handelsrelaterede bestemmelser i stabiliserings- og associeringsaftalen og en konkret lovgennemførelse har afgørende betydning for at opnå varige resultater med gennemførelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen.

Der er gjort fremskridt på visse områder vedrørende *det indre marked*, men det er nødvendigt med en yderligere indsats, hvis Albanien skal opfylde sine forpligtelser i stabiliserings- og associeringsaftalen. Der er gjort gode fremskridt med vedtagelse af standarder og med akkreditering. Kapaciteten til metrologi og markedsovervågning er blevet styrket, men det er nødvendigt med lovmæssige forbedringer. Hvad angår *forbrugerbeskyttelse*, skal behandlingen af klager og afgørelsen af tvister forbedres. Usikkerheder vedrørende ejendomsrettigheder afholder virksomheder fra etablering. Der er fortsat visse *begrænsninger for kapitalbevægelser*.

Der er sket fremskridt med *toldvæsenets* informatisering. Det betød, at Albanien kunne gennemføre de handelsrelaterede bestemmelser i stabiliserings- og associeringsaftalen mere effektivt. Toldindtægterne var fortsat stigende. Albanien har gennemført de toldnedsættelser, der er foreskrevet i interimsaftalen. Det er imidlertid nødvendigt at forbedre infrastrukturen og tilpasningen til EU-praksis. *Skatteforvaltningen* er blevet forenklet, og der er gjort fremskridt med informatisering og behandling af skatteyderes klager. Skatteopkrævningen er dog stadig lav. Det er nødvendigt med en omfattende strategi for skatteopkrævning og kontrol og en yderligere tilpasning til EU-lovgivning og praksis.

Der har været fremskridt på *konkurrenceområdet*. Konkurrencemyndigheden (ACA) er blevet styrket. Myndigheden har behandlet flere fusioner og pålagt bøder for overtrædelse af konkurrencereglerne. Yderligere bestræbelser er dog nødvendige for at uddanne ACA's personale. På statsstøtteområdet har Albanien gjort fremskridt med opfyldelsen af sine forpligtelser ifølge stabiliserings- og associeringsaftalen. Statsstøttemyndighederne er blevet uafhængige af økonomiministeriet, hvad angår rapportering. Statsstøttemyndighederne har fortsat arbejdet med at vurdere og ajourføre registreringen af statsstøtteordninger.

Der er indført ny lovgivning om *offentlige udbud*, der er mere i overensstemmelse med EU's standarder. Agenturet for offentlige indkøb er blevet styrket, men dets administrative kapacitet skal styrkes yderligere for at sikre en korrekt gennemførelse af den nye lovgivning. Der skal sikres upartiskhed ved klagebehandling. På området *intellektuelle ejendomsrettigheder* er kontoret for ophavsret blevet operationelt, og Albanien har ratificeret internationale instrumenter om registrering af industriel design. Håndhævelsen af intellektuelle ejendomsrettigheder er imidlertid svag. Både generaldirektoratet for patenter og varemærker og kontoret for ophavsret mangler ressourcer og ekspertise. Det er nødvendigt med en ny lovgivning om industrielle ejendomsrettigheder på linje med europæiske standarder. Der skal gøres en betydelig indsats for at opfylde interimsaftalens forpligtelser om intellektuelle ejendomsrettigheder.

Der kan konstateres visse fremskridt vedrørende de europæiske standarder inden for *beskæftigelses- og socialpolitik*. Der er indført programmer for at fremme beskæftigelsen for udsatte grupper, og de institutionelle og retlige rammer er blevet forbedret med vedtagelsen af en lov om arbejdstilsyn. Arbejdstilsynet har imidlertid begrænset kapacitet, og sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen er mangelfuld. Mangelfulde oplysninger og administrative systemer gør det vanskeligt at få overblik over den sociale udvikling og beskæftigelsessituationen og udviklingen af hensigtsmæssige strategier for beskæftigelse og social inklusion. Der er gjort visse fremskridt med tilpasning til de europæiske standarder på *uddannelsesområdet*. Budgetbevillingerne til uddannelse er øget mærkbart. Gennemførelsen af de nationale strategier for skoleuddannelse op til universitetsniveau og erhvervsuddannelse er iværksat, og der er vedtaget en ny lov om videregående uddannelse.

Der kan rapporteres om fremskridt i forbindelse med visse *sektorpolitikker*. Hvad angår *industri og SMV*, er der oprettet et nationalt registreringscenter for at lette virksomhedsregistrering. Der er vedtaget en strategi til fremme af SMV's konkurrenceevne. Der er indført en ajourført handlingsplan til at løse problemet med den grå økonomi og fjerne administrative hindringer for investeringer. Der er oprettet eksportgarantifonde. Der er indført en ajourført handlingsplan for at fjerne administrative hindringer for investeringer. Det er imidlertid nødvendigt med yderligere fremskridt for at takle den grå økonomi og forbedre erhvervsklimaet. Fremskridtene på *landbrugsområdet* har været meget begrænsede. Der er indført visse incitamenter for at øge produktionen, men konkurrenceevnen i landbrugssektoren er fortsat lav. Tilpasningen til EU's krav på veterinær- og plantesundhedsområdet, der er nødvendig for at blive omfattet af handelsindrømmelserne ifølge stabiliserings- og associeringsaftalen, er fortsat svag. Der har været visse fremskridt inden for *fiskerikontrol* og inspektion, selv om der fortsat foregår overudnyttelse og ulovligt fiskeri.

Hvad angår *miljø*, har der været en del fremskridt med den horisontale lovgivning, men implementeringen er stadig svag. Der skal gøres en yderligere indsats på områderne affaldsbehandling og vandkvalitet. Den administrative kapacitet skal styrkes for at gennemføre lovgivning, der allerede er indarbejdet i national lovgivning. På *transportområdet* er der kun gjort begrænset fremskridt. Albanien har ratificeret aftalen om et fælles europæisk luftfartsområde og arbejder på gennemførelsen af den første overgangsfase. Albanien deltager aktivt i udviklingen af det regionale net af basale transportforbindelser og det sydøsteuropæiske transportobservatorium, navnlig gennem godkendelsen af den anden femårsplan 2007-2011 (MAP). Der er behov for store forbedringer, hvad angår sikkerheden for søtransport.

I *energisektoren* har Albanien ikke været i stand til at sikre el-forsyningen. Der kræves en stor indsats for at opfylde kravene i energifællesskabstraktaten. Albanien er part i energifællesskabstraktaten, og landet skal derfor gennemføre den relevante EU-lovgivning, navnlig på energiområdet, fra juli 2007. På trods af visse fremskridt, herunder ny lovgivning om koncessioner vedrørende vandkraftproduktion og en begrænset stigning i opkrævningen af regninger, er energisektoren fortsat i en kritisk situation. Det ødelægger landets sociale og økonomiske udvikling.

Arbejdet med at opfylde Albaniens forpligtelser ifølge stabiliserings- og associeringsaftalen vedrørende *informationssamfund og medier* halter bagud. Liberaliseringen af markedet inden for elektronisk kommunikation og informationsteknologier er på et tidligt stadium. De retlige rammer er endnu ikke på linje med EU's regelværk, og reguleringsinstansen på telekommunikationsområdet skal udvikle sin kapacitet. Hvad angår *finanskontrol*, er der vedtaget en ny lov om intern revision. Der mangler at blive udviklet en passende inspektion. Der har været rimelige fremskridt inden for *statistik*. De fleste store statistiske klassifikationer er på plads og i overensstemmelse med EU-standarden.

Inden for *retfærdighed, frihed og sikkerhed* er der gjort fremskridt på visse områder. Der kræves yderligere forbedringer overalt. Teknologien til *visumudstedelse* og til sikkerhed i diplomat- og tjenestepas er blevet forbedret. Der er indgået en aftale mellem EU og Albanien om visumlempelse. Det er nødvendigt at udstede biometriske pas i overensstemmelse med EU-standarden. Der skal foretages flere ændringer af udlændingeloven, så den bringes i overensstemmelse med EU-standarden.

Ny infrastruktur, udvidelse af IT-forbindelser og et bedre politisamarbejde mellem forskellige organer og over grænserne har forbedret *grænsekontrollen*. Regeringen har vedtaget en integreret grænseforvaltningsstrategi. Infrastrukturen ved grænseovergangssteder er dog fortsat under EU's standarder. *Asyllovgivningen* er i overensstemmelse med internationale standarder, men der er endnu ikke indført en sammenhængende asylstrategi, og gennemførelsen er svag. Der er oprettet en enhed til kontrol med gennemførelsen af den nationale *migrationsstrategi*. Migrationskontrollen ved grænserne er nu noget mere effektiv, men der er stadig brug for forbedringer. Albanien har undertegnet en tilbagetagelsesprotokol med Østrig i henhold til tilbagetagelsesaftalen mellem EU og Albanien fra 2006. Det er imidlertid nødvendigt med en mere effektiv dataforvaltning og et bedre samarbejde med nabolandene. Personalsituationen i grænsepolitiet skal være mere stabil, bl.a. for at sikre en korrekt gennemførelse af tilbagetagelsesaftalen mellem EU og Albanien.

Banksystemet er blevet bedre til at bekæmpe *hvidvaskning af penge*; de fleste offentlige lønninger udbetales nu via banker. Hæleri udgør nu en strafferetlig overtrædelse. En fælles undersøgelsesenhed forbinder indenrigsministeriet og finansministeriet, anklagemyndigheden og landets efterretningstjeneste. De konkrete resultater for bekæmpelse af hvidvaskning af penge er imidlertid ubetydelige. Lovgivning, undersøgelsesressourcer og ekspertise, teknisk støtte og det interinstitutionelle samarbejde skal forbedres.

Der gøres større brug af tværfaglige grupper til *narkotikabekæmpelse*. Samarbejdet med udenlandske partnere bliver bedre. Der bygges infrastruktur til oplagring af beslaglagt narkotika. Narkotikasmugling er dog fortsat et alvorligt problem. Der er beslaglagt store mængder *narkotika*, men stadig lidt sammenlignet med de mængder, der formodes at blive handlet via Albanien. Det er nødvendigt med større beslutsomhed og et bedre samarbejde mellem politi og retsvæsen, således at mistænkte narkotikahandlere og korrupte embedsmænd kan blive retsforfulgt i den henseende. Metoder og udstyr til sporing ved grænserne skal forbedres.

Der er vedtaget en ny lov om det nationale *politi*, der skal hjælpe med at afpolitiserer politiet. Konventionen om det sydøsteuropæiske politisamarbejde, der nu er ratificeret, og en strategisk aftale med Europol giver rammerne for et intensiveret internationalt samarbejde. Politiets personale er blevet reduceret, uden at man har været opmærksom på at bevare kapaciteten og kontinuiteten i nøgleenheder. Undersøgelser og retsforfølgning bremses fortsat af dårlig kommunikation mellem politi og anklagere. Styringen af politiet og de interne kontrolstrukturer skal styrkes.

Organiseret kriminalitet er fortsat et meget alvorligt problem. Der er foretaget en række arrestationer på højeste niveau. Politiet reagerer bedre på alvorlige forbrydelser. Der er indført nyt taktisk undersøgelsesudstyr. Samarbejdet med Interpol er forbedret, hvilket giver mulighed for at fuldbyrde en række internationale arrestordrer. En række internationale arrestbegæring er imidlertid endnu ikke efterkommet. Bekæmpelsen af organiseret kriminalitet hæmmes af korruption og dårlig vidnebeskyttelse. It-problemer forhindrer brug af kriminalefterretninger. Selv om samarbejdet med nabolande om biltyveri er forbedret, er det nationale samarbejde mellem politienheder ringe, hvilket nedsætter effektiviteten.

Albanien har fortsat energisk undersøgt og retsforfulgt *menneskehandel*. Grænsekontrollen er blevet noget mere effektiv, og det internationale samarbejde er forbedret. Albanien er imidlertid fortsat et vigtigt transitland, og menneskehandelen i landet er steget. Kun få ofre er villige til at vidne mod menneskehandlerne på grund af den svage vidnebeskyttelse. En dårlig koordinering hindrer gennemførelsen af den nationale strategi til bekæmpelse af menneskehandel.

Strukturerne til bekæmpelse af politiets og efterretningstjenestens *antiterrorenheder* samarbejder nu bedre. Samarbejdet med internationale aktører har været godt. Albanien har vedtaget en lov om kontrol med eksport af militærudstyr, der er på linje med EU's regler. Det udstyr og den træning, der stilles til rådighed for analytikere og undersøgere med ansvar for bekæmpelse af terrorisme, er utilstrækkelig.

Loven om *beskyttelse af personoplysninger* er ved at blive revideret for at bringe den i overensstemmelse med EU-standarder. Der er imidlertid endnu ikke oprettet en uafhængig tilsynsmyndighed for databeskyttelse med tilstrækkelige beføjelser og ressourcer.

Bosnien-Hercegovina

Hvad angår de **politiske kriterier**, er udviklingen i Bosnien-Hercegovina gået langsomt. Landets reformprogram er blevet undermineret af komplekse institutionelle mekanismer, manglende overholdelse af Dayton/Paris-freds aftalen og nationalistisk retorik. Spørgsmål, som er nøgleprioriteter i det europæiske partnerskab, er endnu ikke blevet behandlet. Det er ikke lykkedes de politiske ledere i Bosnien-Hercegovina at gennemføre en reform af politiet. Manglende fremskridt på dette og andre vigtige områder forsinker indgåelse af stabiliserings- og associeringsaftalen.

Der er gjort begrænsede fremskridt med **demokrati og retsstatsforhold**. Bosnien-Hercegovinas regeringsførelse kræver fortsat en betydelig international tilstedeværelse. Den højtstående repræsentants kontor/Den Europæiske Unions særlige repræsentant (OHR) har arbejdet tæt sammen med Europa-Kommissionen for at bringe Bosnien-Hercegovina tættere på EU. Myndighederne i Bosnien-Hercegovina har imidlertid ikke vist, at de har kapacitet til at påtage sig mere politisk ejerskab og ansvar. Det haster med foranstaltninger for at sikre effektive statslige institutioner. Fredsimplesmenteringsrådet besluttede at udskyde lukningen af den højtstående repræsentants kontor til den 30. juni 2008 og tage situationen op til fornyet behandling i februar 2008.

Valget i oktober 2006 blev stort set afholdt i overensstemmelse med internationale standarder. Regeringen i Republika Srpska blev dannet i november, men det tog over fire måneder at danne den statslige *regering* og regeringen for føderationen Bosnien-Hercegovina. De tekniske og menneskelige ressourcer i den statslige *parlamentariske* forsamling er øget en smule, men vigtige udvalg, som f.eks. udvalget for europæisk integration skal styrkes yderligere. Der er ikke sket fremskridt med at forbedre samordningen mellem det statslige niveau og enhedsniveauet. Resultatet af arbejdet i de udøvende og lovgivende institutioner er stadig utilfredsstillende. Drøftelserne om en *forfatningsreform* er gået i stå.

Der er gjort visse fremskridt på området *offentlig forvaltning*, men en betydelig større indsats er påkrævet. Kontoret for koordinering af reformen af den offentlige forvaltning er styrket, og der er taget skridt til at gennemføre reformstrategien for den offentlige forvaltning, der er en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab. Der er oprettet en fond med henblik på reform af den offentlige forvaltning med støtte fra EU. Den offentlige sektor er blevet mere effektiv, og der er taget yderligere skridt for at styrke ministerier og institutioner på statsligt niveau, navnlig hvad angår personale og kontorplads. Det er nødvendigt med en vedvarende indsats for at sikre en korrekt gennemførelse af den nationale strategi for den offentlige forvaltning og sikre fremskridt hen imod en effektiv, professionel, stabil, gennemsigtig og ansvarlig offentlig forvaltning.

Hvad angår *retsvæsenet*, har Bosnien-Hercegovina nedbragt sin afhængighed af det internationale samfund ved at erstatte internationale dommere og anklagere med lokale. Opsplitningen af retssystemet og uensartede retlige rammer hæmmer dog fortsat retsvæsenet. Retsvæsenets uafhængighed og effektivitet skal styrkes yderligere. Krigsforbryderkammeret på statsligt niveau har fortsat fungeret effektivt. Det er imidlertid nødvendigt i højere grad at retsforfølge kriminelle på enhedsniveau.

Der har kun været få fremskridt i Bosnien-Hercegovina med at *bekæmpe korruption*, der er et udbredt fænomen og et alvorligt problem. Den nationale strategi til bekæmpelse af korruption er ikke blevet korrekt gennemført. En mere konsekvent indsats mod korruption er påkrævet.

Der er gjort begrænset fremskridt med *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal*. Gennemførelsen af internationale *menneskerettighedskonventioner* skal generelt forbedres; Bosnien-Hercegovinas lovgivning er endnu ikke helt i overensstemmelse med den europæiske menneskerettighedskonvention. Situationen kunne også være bedre, hvad angår forebyggelse af *mishandling* fra ordensmagts side og bekæmpelse af straffrihed samt adgang til domstolsprøvelse og lighed for loven. Der kræves en yderligere indsats for at forbedre *fængselsvæsenet* generelt, herunder de ringe levevilkår for de indsatte. *Religiøs intolerance* er fortsat et problem. På området *ytringsfrihed* og frie medier er føderationens lov om offentlig radio- og tv-spredning ikke blevet vedtaget, hvilket er en nøgleprioritet i det europæiske partnerskab. Bosnien-Hercegovina har gjort fremskridt med at nedbringe forsinkelserne for de menneskerettighedsrelaterede sager, men domstolsafgørelser er ikke altid blevet korrekt fuldbyrdet.

Bosnien-Hercegovinas retlige rammer indeholder bestemmelser om beskyttelse af *kvinders, børns og socialt udsatte personers* rettigheder, men anvendelsen er mangelfuld. Der er ingen generel lovgivning *mod diskrimination*. Der er ikke gjort fremskridt med registrering af *fagforbund*. Landets komplicerede forvaltningssystem og opsplittede lovgivning hæmmer fortsat den sociale dialog. Der er gjort visse fremskridt med myndighedernes støtte til udviklingen af *civilsamfundet*, selv om dette område generelt er svagt.

Hvad angår beskyttelse af *minoriteter*, er det nødvendigt med yderligere bestræbelser for at bekæmpe intolerance og etnisk diskrimination og med en forbedring af lovgivningen om minoriteter. Det statslige råd for nationale minoriteter og de tilsvarende organer på enhedsniveau er ikke operationelle. Mange flygtninge og internt fordrevne har ingen grundlæggende pension og sundhedsrettigheder. Den socioøkonomiske integration af hjemvendte er fortsat et problem. *Romaminoriteten* oplever stadig meget vanskelige levevilkår og diskrimination, navnlig inden for uddannelse, social beskyttelse, sundhed, boliger og beskæftigelse. Der kræves konkret handling for at gennemføre den nationale strategi for romaer.

Der har været begrænset fremskridt med **regionale spørgsmål og internationale forpligtelser**. Bosnien-Hercegovina deltager aktivt i det regionale samarbejde og har givet sin støtte til den sydøsteuropæiske samarbejdsproces (SEEC) og det regionale samarbejdsråd (RCC). Landet har indgået en række regionale aftaler, herunder den nye centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA), der nu skal gennemføres. Bosnien-Hercegovinas samarbejde med Den Internationale Krigsforbryderdomstol for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY) er forbedret og er nu generelt tilfredsstillende. Det er imidlertid nødvendigt med et fuldstændigt samarbejde med ICTY for at undertegne stabiliserings- og associeringsaftalen og opfylde en af nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab. Bosnien-Hercegovina har opfyldt de fleste af de krav fra Europarådet, der skal indfries efter tiltrædelsen, men gennemførelsen halter bagud. Hvad angår Den Internationale Straffedomstol, er den bilaterale immunitetsaftale med USA ikke i overensstemmelse med EU's fælles holdning og vejledende principper.

Generelt har Bosnien-Hercegovinas forbindelser til nabolandene været gode på trods af visse spændinger, navnlig i forbindelse med Den Internationale Domstols afgørelse af Bosnien-Hercegovinas anklage af Serbien og Montenegro for folkemord. Der er gjort få fremskridt med at løse de udestående problemer vedrørende handel og grænserelaterede spørgsmål.

Bosnien-Hercegovinas **økonomi** har fortsat oplevet en stærk vækst. Den samlede makroøkonomiske stabilitet er bevaret, men den finanspolitiske konsolidering er fortsat truet. Den fortsat høje arbejdsløshed er et alvorligt problem. Forværringen af det politiske klima i landet blev afspejlet i en langsommere strukturreform og et forringet erhvervsklima. Der skal opnås fuldstændig økonomisk integration i hele landet over enhedsgrænserne.

Hvad angår **økonomiske kriterier**, har Bosnien-Hercegovina gjort begrænset fremskridt med at sikre en fungerende markedsøkonomi. Det er nødvendigt med store reformer for på lang sigt at være i stand til at modstå konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU.

Den økonomiske vækst er fortsat høj og stigende, og betalingsbalancestillingen er forbedret markant i 2006. Currency board-ordningen understøttede fortsat den makroøkonomiske stabilitet, og inflationen faldt til det lave niveau før indførelsen af moms i januar 2006. Indførelsen af moms har øget skatteprovenuet i 2006. Føderationen tog skridt til at gentage reformen af den direkte beskatning fra januar 2007 i Republika Srpska, hvilket forenkler skattesystemet og nedsatte skattebyrden. Privatiseringen gik fremad i Republika Srpska, først og fremmest gennem store frasalg i telekommunikationssektoren og oliesektoren. De direkte udenlandske investeringer steg betydeligt i 2007 og bidrog til at finansiere underskuddet på betalingsbalancen. Den finansielle sektor udviklede sig hurtigt, og priskonkurrenceevnen blev i vidt omfang bevaret.

Det generelle politiske klima og svag indenlandsk konsensus om de grundlæggende målsætninger for den økonomiske politik førte til en opbremsning i reformtempoet både på enhedsniveau og på andre regeringsniveauer. Manglende sammenhæng og konsensus i gennemførelsen af reformer var især tydelig i føderationen, hvor privatiseringen og omstruktureringen af de offentligt ejede virksomheder blev langsommere. På trods af en solid økonomisk vækst var arbejdsløsheden fortsat meget høj. De offentlige udgifter, herunder de sociale udgifter, steg mærkbart, hvilket svækkede den finanspolitiske konsolidering og øgede de budgetmæssige risici. Betydelige strukturelle stivheder hæmmer arbejdsmarkedet. Omstruktureringen af statsejede virksomheder er gået langsomt frem, og fremskridtene med liberaliseringen af netværksindustrier var begrænsede. Erhvervsklimaet er stadig påvirket af betydelig administrativ ineffektivitet, en svag håndhævelse af ejendomsret og kreditorrettigheder og en betydelig statslig indgriben i produktionssektoren. Den store uformelle sektor, der styrkes yderligere af en svag retshåndhævelse og svage retlige rammer, nedbringer skattegrundlaget, hæmmer regeringens mulighed for at gennemføre den økonomiske politik og påvirker erhvervsklimaet negativt.

Generelt har Bosnien-Hercegovina gjort begrænset fremskridt med tilpasningen af lovgivning og politikker til **europæiske standarder**. På områder som konkurrence, transport, energi, visumadministration og asyl er der sket visse fremskridt. På andre områder, som f.eks. socialpolitik og beskæftigelse, er der ikke sket meget. Bosnien-Hercegovinas myndigheder førte forhandlingerne om stabiliserings- og associeringsaftalen på en professionel og effektiv måde; generelt skal landets administrative kapacitet dog styrkes.

Hvad det **indre marked** angår, er der opnået visse resultater på området *frie varebevægelser*. Forberedelserne inden for standardisering, certificering og markedsovervågning er gået langsomt frem. Eksportkapaciteten hæmmes fortsat af mangelen på organer til overensstemmelsesvurdering og procedurer i den henseende. Der er stadig ikke oprettet en struktur til markedsovervågning baseret på den nødvendige lovgivning om produktsikkerhed eller sket en gradvis afvikling af kontrollen før markedsføring.

Der er gjort begrænset fremskridt med hensyn til *tjenesteydelser, etableringsret og selskabsret*. Registrering af selskaber og opnåelse af licenser er fortsat vanskelige områder. Banktilsynet er stadig et ansvarsområde på enhedsniveau og er endnu ikke indført på statsligt niveau.

Der har ikke været nogen nævneværdig udvikling på området *fri bevægelighed for kapital*, men Bosnien-Hercegovina er på vej med forberedelserne på dette område. Der er gjort begrænsede yderligere fremskridt med *toldregler*. Områder, der fortjener særlig opmærksomhed, er oprindelsesregler, toldværdiansættelse og frizoner. Hvad angår *beskatning*, har momsopkrævningen været højere end forventet, men der er ingen aftale om fordeling af provenuet til enhederne og Brčko Distriktet. Der er gjort visse fremskridt, hvad angår harmonisering af direkte beskatning.

Hvad angår *konkurrence*, gør Bosnien-Hercegovina fremskridt på antitrustområdet. Der er også gjort visse fremskridt på statsstøtteområdet gennem oprettelsen af en foreløbig opgørelse over statsstøtte. Der mangler imidlertid stadig hensigtsmæssige retlige rammer for statsstøtte. Der har været en vis udvikling vedrørende *offentlige indkøb*, navnlig hvad angår en bedre drift af agenturet for offentlige indkøb og kontrolorganet for offentlige indkøb. Der er gjort begrænset fremskridt med håndhævelsen af *intellektuelle ejendomsrettigheder*.

Der er ikke gjort fremskridt i forhold til de europæiske standarder på det *socialpolitiske* område, og der har kun været en lille udvikling i opfyldelsen af de europæiske standarder på beskæftigelsesområdet. Lovgivningen og politikken på social- og beskæftigelsesområdet er stærkt usammenhængende. Landets institutionelle struktur er fortsat stærkt hæmmende for udviklingen af de nødvendige samordnede foranstaltninger. Der er gjort visse fremskridt med de europæiske standarder på *uddannelsesområdet*, bl.a. gennem vedtagelse af en lov om videregående uddannelse, der støtter deltagelse i Bologna-processen. Der skal gøres en indsats for at styrke koordineringen mellem de myndigheder, der er involveret i uddannelse på alle forvaltningsniveauer. Et alvorligt problem er fortsat skolernes opdeling af børnene efter etniske retningslinjer.

Der er kun gjort få yderligere fremskridt med gennemførelsen af et egentligt indre marked i Bosnien-Hercegovina, hvilket er en nøgleprioritet i det europæiske partnerskab. I den forbindelse er de statslige love om obligationer, leasing og lægemidler endnu ikke vedtaget.

I forbindelse med *sektorpolitikker* kan der ikke berettes om nogen særlig udvikling på området *industri og små og mellemstore virksomheder (SMV)*. Strategien for industrien og udviklingsstrategien for små og mellemstore virksomheder er endnu ikke vedtaget.

Der er gjort visse fremskridt på *landbrugsområdet*. Landbrugspolitikken udformes stadig på enhedsniveau, og koordinationen er utilstrækkelig. Arbejdet med at udforme en omfattende landbrugsstrategi er blevet forsinket, selv om der er truffet visse foranstaltninger for at indføre de nødvendige retlige rammer på statsligt niveau. Gennemførelsen af lovgivning om fødevarerikkerhed, veterinær- og plantesundhedspolitik er utilstrækkelig, navnlig fordi der mangler menneskelige og finansielle ressourcer, og fordi koordinationen er dårlig mellem veterinærtjenesterne på stats- og enhedsniveau. Bosnien-Hercegovinas forberedelser på *miljøområdet* befinder sig fortsat på et indledende stadie. Der er endnu ikke vedtaget en miljølov på statsniveau, som kunne danne rammen om en landsdækkende, harmoniseret miljøbeskyttelse, og der er endnu ikke oprettet et statsligt miljøagentur.

Der sker fortsat fremskridt, dog langsomt, med Bosnien-Hercegovinas deltagelse i udviklingen af det transeuropæiske *transportnetværk*, og landet deltager aktivt i udviklingen af det regionale net af basale transportforbindelser og det sydøsteuropæiske transportobservatorium (SEETO). Bosnien-Hercegovina arbejder på at gennemføre den første overgangsfase i aftalen om et fælles europæisk luftfartsområde (ECAA).

Der er gjort få fremskridt på *energiområdet*. Bosnien-Hercegovina er part i energifællesskabstraktaten, og landet skal derfor gennemføre den relevante EU-lovgivning, navnlig for gassektoren. I elektricitetssektoren har der været selvstændig transmission, og den uafhængige systemoperatør (ISO) og transmissionsselskabet (Transco) er etableret. Der er fortsat visse problemer med overførslen af passiver mellem ISO og Transco, hvilket indvirker negativt på systemets drift. Reformen af gassektoren er især forsinket. En landsdækkende energistrategi er endnu ikke fastlagt.

Hvad angår *informationssamfundet og medier*, har kommunikationstilsynsmyndigheden gjort visse fremskridt med at liberalisere telekommunikationssektoren og tilnærme den audiovisuelle lovgivning EU's regelværk. Der er ikke gjort fremskridt med offentlig radio- og tv-virksomhed og oprettelse af et informationsagentur på statsligt niveau. Der er gjort begrænsede fremskridt på området *finanskontrol*.

På *statistikområdet* er samarbejdsaftalen mellem landets statistiske institutioner på stats- og enhedsniveau ikke blevet gennemført til fulde. Der er behov for en kraftig indsats for at få oprettet et effektivt statistisk system i Bosnien-Hercegovina, som er i overensstemmelse med EU's statistiske system.

På området *retfærdighed, frihed og sikkerhed* er der gjort visse fremskridt med *visumforvaltning, grænseforvaltning, asyl og migration*. Det er bekræftet, at visumkravet er blevet ophævet for alle EU-borgere. Aftalerne om visumlempelse og tilbagetagelse på EU-niveau er indgået. Der er gjort yderligere fremskridt med oprettelsen af et fungerende asylsystem. Der er opnået bedre resultater med forebyggelsen af ulovlig migration, selv om der stadig skal gøres en betydelig indsats for at forbedre grænseforvaltningen generelt. Det er nødvendigt at udstede biometriske pas i overensstemmelse med EU-standarderne.

Der er gjort visse fremskridt med at bekæmpe *hvidvaskning af penge*. Den finansielle efterretningsenhed har fået mere personale, og håndhævelsen af reglerne er forbedret. Hvidvaskning af penge er fortsat et alvorligt problem, der kræver en vedvarende indsats. Der er taget skridt i forbindelse med kampen mod *narkotika*, idet der er oprettet et kontor for forebyggelse af misbrug af narkotika. Der skal vedtages en narkotikapolitik på statsniveau, som ligger på linje med EU-standarder.

Der er gjort visse fremskridt med *politiets* drift. Indførelsen af værktøjer, som f.eks. computerbaserede undersøgelser, systemer til kriminalitetsanalyser og kriminalteknik er fortsat. Der er undertegnet en strategisk aftale med Europol. De manglende fremskridt med politireformen ødelægger imidlertid mulighederne for et samlet og mere effektivt politi.

Bosnien-Hercegovina har gjort få fremskridt i kampen mod *organiseret kriminalitet og menneskehandel*, der fortsat giver anledning til bekymring. Gennemførelsen af strategien for bekæmpelse af organiseret kriminalitet har været utilstrækkelig. De retlige rammer for bekæmpelse af organiseret kriminalitet er etableret, men lovgennemførelsen skal forbedres. Det statslige efterforsknings- og beskyttelsesorgan har gennemført flere undersøgelser og foretaget flere arrestationer. Det skal nu op på fuld kapacitet, især med hensyn til personale. Den nationale handlingsplan for bekæmpelse af menneskehandel 2005-2007 er implementeret, men der er ikke udarbejdet en opfølgingsstrategi. Manglende overensstemmelse mellem lovgivningen på stats- og enhedsniveau hindrer fortsat retsforfølgelse af alvorlige forbrydelser. Bosnien-Hercegovina har fortsat sine bestræbelser på at bekæmpe *terrorisme*, men ressourcerne er utilstrækkelige. Det statslige organ for *dataskyttelse* er endnu ikke blevet oprettet.

Kroatien

Kroatien fortsætter med at opfylde de **politiske kriterier**. Der er i almindelighed gjort fremskridt, men på visse områder skal der gøres en større indsats, med f.eks. reform af retsvæsenet og forvaltningen, bekæmpelse af korruption, mindretals rettigheder og flygtninges tilbagevenden. De kortsigtede prioriteter i tiltrædelsespartnerskabet er delvis blevet behandlet.

Området *demokrati og retsstatsforhold* er blevet yderligere styrket. Både regeringen og parlamentet har fungeret relativt problemløst. Der er dog store muligheder for yderligere forbedringer inden for retsvæsenet, den offentlige forvaltning og i forbindelse med korruptionsbekæmpelse. Det er af afgørende betydning for et solidt grundlag for gennemførelsen af EU-retten, at der gøres væsentlige fremskridt på disse områder.

Udviklingen inden for reform af den *offentlige forvaltning* har været begrænset. Der blev vedtaget et politikdokument om de grundlæggende principper for revision af loven om de generelle administrative procedurer, tillige med to yderligere gennemførelsesforordninger vedrørende tjenestemandsløven. Der er registreret visse forbedringer inden for uddannelse af tjenestemænd og forvaltning af de menneskelige ressourcer. Dog er der indtruffet forsinkelser med fastlæggelsen af generelle rammer for reform og vedtagelse af de nødvendige bestemmelser til gennemførelse af tjenestemandsløven. Forvaltningssystemet fungerer stadig ikke effektivt. Der forekommer stadig store svagheder i forvaltningen af de menneskelige ressourcer. Hele embedsmandsapparatet lider fortsat under stor personaleudskiftning, mangel på kvalificeret personale og ubehørig politisk indflydelse på alle niveauer. Det er nødvendigt med en yderligere indsats.

Der er sket en vis udvikling med strategien for reform af *retssystemet*. Der er foretaget lovmæssige og organisatoriske skridt til at forbedre retsvæsenets funktion. Antallet af forsinkede sager er blevet reduceret yderligere. Det er dog endnu utilstrækkeligt. Der er sket meget lidt med hensyn til at forbedre retsvæsenets ansvarlighed, upartiskhed, professionalismisme og kompetence. Sagsophobningen ved domstolene er fortsat betydelig. Der er gjort meget lidt for at rationalisere domstolsnettet. Til trods for fremskridt skal der sættes ind på at forbedre retsforfølgelsen af krigsforbrydelser i Kroatien. Der skal endnu gribes ind i spørgsmålet om forskelsbehandling i forbindelse med serbiske tiltalte og desuden beskyttelse af vidner. Reformerne skrider frem, men der skal arbejdes hårdt på at afhjælpe svaghederne i retssystemet.

Man kan konstatere de første resultaterne i forbindelse med *bekæmpelse af korruption*. Korruptionsprogrammet for 2006-2008 er under gennemførelse. De retlige rammer for bekæmpelse af korruption er blevet yderligere forbedret. Kontoret for forebyggelse af korruption og organiseret kriminalitet (USKOK) er blevet mere aktivt og involveret i efterforskning af visse større korruptionssager. Men korruption er stadig meget udbredt. Der er behov for en større indsats til at forhindre, afsløre og retsforfølge korruption. Der er ikke rettet anklage eller afsagt dom i nogen sag om korruption på højt niveau. Der er liden forståelse for begrebet interessekonflikt. Korruptionsbekæmpelsesprogrammet lider under manglende koordination og en effektiv upartisk overvågning.

Der er gjort et vist fremskridt på området *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal*. Lovgivningen om beskyttelse af menneskerettighederne er i almindelighed fyldestgørende, men der er stadig problemer med gennemførelsen.

Der er sket en vis udvikling med gennemførelsen af forfatningsloven om de nationale mindretal. Der er vedtaget en rekrutteringsplan for 2007 for *mindretal* i statsforvaltningen, og finansieringsmidlerne i den forbindelse er blevet forhøjet. Der er registreret færre etnisk motiverede overgreb på det serbiske mindretal og den ortodokse kirke. Roma-mindretallet er genstand for større opmærksomhed.

Mindretallene har dog stadig store problemer. Kroatien bør søge at skabe større tolerance over for det serbiske mindretal og tage passende skridt til at beskytte personer, som eventuelt stadig udsættes for trusler eller forskelsbehandling, fjendtlighed eller vold. Serberne har særlig store problemer på beskæftigelsesfronten. *Roma-mindretallet* lever stadig under vanskelige forhold og udsættes for diskrimination, særlig med hensyn til uddannelse, social beskyttelse, sundhedspleje, boliger og beskæftigelse. Der skal gennemføres lovgivning og iværksættes programmer med større beslutsomhed, særlig på beskæftigelsesområdet. Der er endnu ikke vedtaget en alsidig strategi og handlingsplan for bekæmpelse af alle former for diskrimination.

Udviklingen med hensyn til *flygtnings tilbagevenden* har været begrænset. Genopbygningen af boliger er fortsat. Gennemførelsen er imidlertid yderst svag, når det gælder genhusningsprogrammerne for tidligere ejere. I byområderne er der sket meget lidt, idet der kun er fundet en løsning på 2% af tilfældene. Der er heller ikke gjort fremskridt med hensyn til validering af pensionsrettigheder. Det er nødvendigt at fremskynde bestræbelserne for at skabe de nødvendige økonomiske og sociale vilkår for bæredygtigheden af flygtnings tilbagevenden.

Adgang til domstolene hæmmes endnu af begrænsningerne i det eksisterende retshjælpssystem, hvortil kommer høje advokatsalærer og svagheder i retssystemet. Der er stadig behov for forbedringer af *forholdene i fængsler*. Der er mangel på fængselspersonale og kapacitet. Fængslerne er fortsat overfyldte.

Ytringsfriheden er en realitet i Kroatien, og for medierne. Dog forekommer der fra tid til anden et politisk pres på medierne.

Diverse planer har skabt interesse for at forbedre *kvinders og børns rettigheder*. Dog skal gennemførelsesbetingelserne forbedres. Der må sættes mere ind på at beskytte kvinder mod alle former for vold. Det gælder også gennemførelsesforanstaltninger til beskyttelse af børns rettigheder.

Hvad angår **regionale spørgsmål og internationale forpligtelser**, fortsatte samarbejdet med Den Internationale Krigsforbryderdomstol for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY), og der er generelt sikret overholdelse af kravene i Dayton/Paris- og Erdut-aftalerne. Der skal sikres upartisk retsforfølgning i sager, der overføres fra ICTY til kroatiske domstole såvel som i sager, der indledes i Kroatien.

Der er fortsat gjort fremskridt med hensyn til regionalt samarbejde. Kroatiens styre af den sydøsteuropæiske samarbejdsproces (SEEC) var en succes, og der blev gjort gode fremskridt med overgangen fra stabilitetspagten til mere regionalt styrede rammer for en udvidet SEEC og det nye regionale samarbejdsråd. Kroatien ratificerede den nye centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA).

Der er gjort meget lidt fremskridt i almindelighed med endelige løsninger i flere uløste sager med Kroatiens naboer, navnlig hvad angår grænserne. Den uformelle aftale mellem Kroatiens og Sloveniens premierministre om involvering af tredjemand i løsningen af verserende grænsespørgsmål må betragtes som et fremskridt og vil skulle følges op. I december 2006 besluttede det kroatiske parlament, at den kroatiske miljø- og fiskerizone ville blive gjort gældende over for EU-medlemsstater fra og med den 1. januar 2008. Denne beslutning tager sit udspring i den politiske aftale mellem de berørte lande i juni 2004, jf. Det Europæiske

Råds konklusioner af 16.-17. juni 2004; der skal findes en løsning på dette spørgsmål. Der er behov for en større indsats for yderligere at udvikle samarbejde og gode naboforbindelser.

Kroatiens **økonomi** opviste en stærk og hurtig vækst. Den makroøkonomiske stabilitet og derunder lav inflation blev opretholdt. De eksterne ubalancer vil dog kunne påvirke den makroøkonomiske stabilitet. Den finanspolitiske konsolidering fortsatte og vil skulle opretholdes. Strukturreformerne og privatiseringen skred langsomt frem. Erhvervsklimaet i almindelighed bedrede sig, men den offentlige forvaltnings og retsvæsenets ineffektivitet hæmmer fortsat den private sektors udvikling.

Hvad de **økonomiske kriterier** angår, er Kroatien et land med en fungerende markedsøkonomi. Landet skulle være i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU på mellemlang sigt, forudsat at det beslutsomt viderefører sit alsidige reformprogram med henblik på at mindske de resterende strukturbetingede svagheder.

Der består fortsat en bred politisk konsensus om de grundlæggende elementer i en markedsøkonomi. Stabilitetsorienteret makroøkonomisk politik har bidraget til lav inflation, stabil valutakurs og en væsentlig nedgang i statsunderskuddet. De økonomiske resultater er stadig gode, og der er sket en yderligere stigning i de private investeringer. Beskæftigelsen voksede, og arbejdsløsheden, som stadig er høj, var faldende. Erhvervsklimaet blev forbedret, og der blev forberedt og gennemført nogle vigtige privatiseringer. Regeringens kapacitet med hensyn til økonomipolitisk planlægning på mellemlang sigt blev yderligere styrket. Nye forsigtighedsregler medførte en stærkere rekapitalisering af banker, som har bidraget til stabilitet i den finansielle sektor. Der blev gjort fremskridt med at skabe større konkurrence i telekommunikationssektoren. Reformen af det tabgivende jernbanevæsen fortsatte. Kroatiens økonomi er godt integreret i EU's økonomi.

Den økonomipolitiske koordination forblev dog utilstrækkelig. De voksende eksterne ubalancer skaber potentielle risici for den makroøkonomiske stabilitet og et behov for stærkere finanspolitisk konsolidering. Det positive økonomiske klima og store indtægter blev ikke til fulde benyttet til at reducere budgetunderskuddene, men førte i stedet til større udgifter. Subsidierne til tabgivende virksomheder og de omfattende løbende udgifter bevirkede fortsat en opbremsning af strukturforandringerne og en belastning af de offentlige finanser. Kroatien har gjort ujævne fremskridt med hensyn til omstruktureringen af virksomhedssektoren, og staten intervenserer stadig i stort omfang. Initiativer fra den private sektors side blev hæmmet af manglende effektivitet i den offentlige forvaltning og retsvæsenet, som til dels undergraver procedurerne for markedsadgang og -afgang og håndhævelsen af ejendomsret og kreditorrettigheder. Arbejdskraftmobiliteten er fortsat begrænset. For at bedre udsigterne for vedvarende vækst og virkelig konvergens vil Kroatien skulle styrke og uddybe strukturreformerne.

Kroatien har forbedret sin **evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab**. Forberedelserne til at indfri EU-kravene skrider frem i et støt tempo, og tilpasningen til EU-reglerne er langt fremme i nogle sektorer. Dog skal der endnu gøres en større indsats for at nå slutresultatet med tilpasningen. På de fleste områder er der sket en udvikling, hovedsagelig med lovgivningstilpasning og men også med opbygning af den administrative kapacitet. I nogle kapitler som f.eks. transport og miljø er de gode fremskridt i tidligere år blevet yderligere underbygget. I andre kapitler som f.eks. offentlige indkøb og beskatning er der sket meget lidt. Der skal endnu gøres en større indsats med tilpasningen i almindelighed og opbygning af den administrative kapacitet.

Med hensyn til tilpasning af lovgivning om *de frie varebevægelser* kan der registreres en vis udvikling. Mange af EU-rettens elementer er dog endnu ikke på plads. Der skal gøres en betydelig indsats for at tilpasse lovgivning og gennemføre og håndhæve den effektivt.

På området *arbejdskraftens frie bevægelighed* er der sket en vis udvikling men der skal endnu sættes ind på tilpasning af lovgivning og effektiv gennemførelse og håndhævelse af den.

Der er gjort visse fremskridt med hensyn til *etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser*. Generelt har tilpasningen været god, men der kræves en større indsats på flere områder.

Kroatien har gjort fremskridt med området *de frie kapitalbevægelser*. Generelt er tilpasningen fyldestgørende. En yderligere indsats er dog nødvendig, specielt hvad angår bekæmpelse af hvidvaskning af penge og procedurer for EU-borgeres erhvervelse af fast ejendom.

Kroatien har gjort begrænset fremskridt på området *offentlige indkøb*. Den administrative kapacitet er dog fortsat uegnet på alle niveauer i indkøbssystemet. Der er behov for en ganske kraftig indsats for at få fastlagt en generel strategi for lovtilpasningen og for at styrke opbygningen af institutioner.

Med hensyn til *selskabsret* kan der registreres et vist fremskridt. Tilpasningen til EU-retten er godt i gang, og der foreligger en rimelig tidsplan og en plan for det videre arbejde.

Der er gjort gode fremskridt med *loven om intellektuel ejendomsret*, navnlig hvad angår gennemførelse og håndhævelse. Tilpasningen til EU-retten er godt i gang, men der skal sættes kraftigt ind på bl.a. håndhævelse af lovgivningen.

Inden for *konkurrencepolitik* har Kroatien gjort fremskridt på nogle områder. Der er dog behov for en yderligere lovgivningstilpasning og en styrkelse af den administrative kapacitet, navnlig hos konkurrenceagenturet. Tilpasningen til EU-retten i dette kapitel er under vejs, men der skal stadig gøre en stor indsats, særlig med omstrukturering af de kriseramte stålvirksomheder og skibsværfter.

Kroatien har gjort fremskridt med *finansielle tjenesteydelser*, og tilpasningen til EU-retten er godt under vejs. Dog er der behov for en yderligere indsats med bl.a. en styrkelse af banktilsynet og tilsynsmyndigheden for den finansielle sektor uden for bankerne.

Der er gjort visse fremskridt på området *informationssamfund og medier*. Der skal dog sættes yderligere ind på at garantere en effektiv liberalisering af telekommarkederne, bl.a. ved indførelse af ny primær lovgivning og en yderligere styrkelse af telekommunikationsagenturet. Kroatien har alt i alt nået et passende niveau af tilpasning til EU-retten i dette kapitel.

Kroatien har gjort fortsatte fremskridt inden for *landbrug og udvikling af landdistrikter*. Forberedelserne er godt i gang, hvad angår kvalitetspolitik og økologisk landbrug. Der er gjort gode fremskridt med udvikling af landdistrikter, idet forberedelserne i forhold til IPARD skal intensiveres. Der kræves en betydelig indsats for skabelse af administrative strukturer til at sikre, at den fælles landbrugspolitik gennemføres korrekt.

Inden for *fiskeri* har Kroatien gjort et vist fremskridt. Der forekommer stadig lakuner på områder som flådeforvaltning, inspektion og kontrol, strukturforanstaltninger og statsstøtte.

Der er gjort et stort arbejde med *fødevarerikkerhed, dyre- og plantesundhedspolitik*, særlig med vedtagelsen af rammelovgivning og afledt ret. Der kræves dog endnu en større indsats for bl.a. styrkelse af den administrative kapacitet og vedtagelse og gennemførelse af en fødevarerikkerhedsstrategi.

På *transportområdet* har Kroatien fortsat gjort gode fremskridt med tilpasning, særlig vedrørende jernbane- og søtransport. Landet arbejder på at realisere første overgangsfase af det fælles europæiske luftfartsområde. Det er i gang med forberedelserne til udvikling af det regionale net af basale transportforbindelser og det sydøsteuropæiske transportobservatorium (SEETO). Der kræves endnu en større indsats til at skabe en passende administrativ kapacitet inden for de fleste transportsektorer.

Der er gjort gode fremskridt med *energi*. Dog skal der fortsat gøres en indsats for tilpasning til EU-retten, særlig inden for energieffektivitet og opbygning af håndhævelseskapacitet. Som part i energifællesskabstraktaten skal Kroatien gennemføre en relevante EU-lovgivning på energiområdet fra og med juli 2007.

Der har været meget begrænset fremskridt med *beskatning*. Tilpasningen af skattelovgivningen er langt fra komplet, og den faktiske diskrimination med hensyn til punktafgifter på cigaretter skal fjernes. Der kræves en betydelig indsats for styrkelse af den administrative kapacitet, særlig med hensyn til it-sammenkobling.

Der er registreret betydelige fremskridt på området *økonomisk og monetær politik*. Tilpasningen til EU-retten er langt fremme. En større indsats er dog nødvendig for at sikre centralbanken fuldstændig uafhængighed.

Der er gjort gode fremskridt med *statistikker*, og de grundlæggende retsbestemmelser er i vid udstrækning tilpasset. Dog er der fortsat behov for en indsats, særlig med hensyn til styrkelse af de administrative kapacitet.

Der er gjort visse fremskridt med hensyn til EU-bestemmelserne vedrørende *socialpolitik og beskæftigelse*. Der kræves en ekstra indsats til at færdiggøre tilpasningen og særlig at styrke den administrative kapacitet og håndhævelseskapaciteten.

På området *virksomheds- og industripolitik* er der gjort gode om end ujævne fremskridt. Tilpasningsniveauet er rimeligt. I en sektor som f.eks. skibsbygning har udviklingen været begrænset.

Der er gjort gode fremskridt med tilpasningen til EU-retten inden for de *transeuropæiske net*.

Der har også været fremskridt i forbindelse med *regionalpolitik og koordination af strukturinstrumenter*. Dog må der fortsat gøres en indsats for at skabe de nødvendige administrative strukturer til at forvalte EU-midlerne.

Der er gjort fremskridt, hvad angår *retsvæsenet og grundlæggende rettigheder*. Reformen af retsvæsenet skrider frem, men der er endnu mange problemer, som skal løses, særlig med hensyn til at øge effektiviteten i retsvæsenet. Der er sket en vis udvikling med bekæmpelse af korruption med en yderligere stramning af lovgivningen og de første resultater af nogle vigtige sager, som USKOK har haft til behandling. Korruption er dog fortsat et udbredt fænomen, og der skal sættes kraftigere ind heroverfor. Foranstaltningerne til at sikre de grundlæggende rettigheder er generelt på plads. Der kræves der en yderligere indsats særlig til at håndhæve mindretals rettigheder, herunder for tilbagevendte flygtninge.

På området *justitsanliggender, frihed og sikkerhed* har Kroatien gjort fremskridt, navnlig med grænseforvaltning, migration og asyl. Handlingsplanen for integreret grænseforvaltning skal dog endnu omsættes i praksis, og udstyret skal moderniseres. Der skal gøres en stor indsats for at forbedre den administrative kapacitet og håndhævelseskapaciteten, særlig hvad angår samarbejde mellem forskellige instanser og for at modvirke korruption og bekæmpe organiseret kriminalitet.

Kroatien har gjort gode fremskridt med kapitlet *videnskab og forskning og uddannelse og kultur*. I begge tilfælde har tilpasningsarbejdet været godt.

På *miljøområdet* er der gjort gode fremskridt, særlig med den horisontale lovgivning, luftkvalitet, affaldsforvaltning og kemikalier. Den administrative kapacitet skal strammes op, særlig på lokalt plan. Der vil skulle udarbejdes en alsidig plan i denne forbindelse og afsættes finansielle ressourcer til at gennemføre og håndhæve EU-retten.

Der er registreret gode fremskridt på området *forbruger- og sundhedsbeskyttelse*. Tilpasningsniveauet er allerede godt. Dog skal der endnu sættes ind på at tilpasse lovgivningen på en række områder og på at gennemføre og håndhæve den effektivt.

Kroatien har gjort yderligere fremskridt i forbindelse med *toldunionen*, og lovgivningen er godt afstemt efter EU-retten. Forarbejdet med forbedring af den administrative kapacitet og udvikling af it-systemer befinder sig dog endnu i en tidlig fase, særlig med hensyn til it-sammenkobling.

Kroatien har gjort fortsatte fremskridt på området *eksterne forbindelser*.

Der er også registreret fremskridt med hensyn til *udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik*, og tilpasningsniveauet er tilfredsstillende. Bestemmelserne om våbenkontrol og anvendelsen af dem skal dog styrkes.

Der er sket et vist fremskridt med hensyn til *finanskontrol*, særlig inden for offentlig intern finanskontrol. Indsatsen bør dog fortsættes. Hvad angår beskyttelsen af EU's finansielle interesser, skal koordineringstjenesten for bekæmpelse af svig gøres fuldstændig operationel.

Der er registreret et vist fremskridt med *finans- og budgetreglerne*.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien har gjort fremskridt med opfyldelsen af de **politiske kriterier**. Dog har de hyppige spændinger og problemer med at skabe en konstruktiv dialog mellem de større politiske aktører undermineret de politiske institutioners funktion og ført til en opbremsning af reformerne. De kortsigtede prioriteter i det europæiske partnerskab er til dels blevet realiseret.

Ohrid-rammeaftalen bidrager fortsat til at befæste **demokratiet og retsstaten**. Dog skal der endnu gøres en større indsats for virkeligt at realisere aftalens bestemmelser og for at befæste tilliden mellem de politiske partier, som repræsenterer de forskellige etniske grupper. Der er behov for konsensus og vilje til kompromis, og parterne bør derfor i højere grad efterleve aftalens ånd. Et af de større oppositionspartiets boykot af parlamentet og det ringe samarbejde mellem præsidenten og premierministeren har betydet, at de politiske institutioner har fungeret dårligt. Det nylige sammenstød i parlamentet og overfaldet på journalister giver anledning til bekymring og bør efterforskes nøje.

Hvad angår *reformen af den offentlige forvaltning*, gennemføres tjenestemandsløven trinvis. Decentraliseringen skrider frem, og anden fase, som vedrører fiskal decentralisering, er begyndt. De offentlige instanser samarbejder bedre med ombudsmanden. Der er forberedelser i gang til gennemførelse af politiloven. En komplet og effektiv gennemførelse af politireformen – som er en central prioritet i det europæiske partnerskab – er stadig en større udfordring. Den offentlige forvaltning er svag og ineffektiv, og tjenestemandsløvgivningen følges meget lidt. Der har fundet vilkårlige afskedigelser af embedsmænd sted på alle niveauer på ugenomsigtige betingelser, hvilket har været forstyrrende for forvaltningen. Der skal gøres en yderligere indsats for at skabe en stabil og professionel tjenestemandsstab.

Der kan registreres et vist fremskridt med strategien for reform af *retsvæsenet*, som er en nøgleprioritet i det europæiske partnerskab. En af de fem nyoprettede specialiserede retsinstanser til behandling af organiseret kriminalitet er fuldt operationel. Akademiet for uddannelse af dommere og anklagere er trådt i funktion, og der etableres nye it-systemer. Implementeringen af lovgivningen om søgsmål og fuldbyrdelse er desuden begyndt at give resultater med hensyn til domstolenes effektivitet. Dog må virkningerne af reformerne som helhed betragtet siges at være begrænsede. Det politiske dødvande i forbindelse med de sidste udnævnelser til retsrådet har betydet, at rådets evne til at styrke domstolenes uafhængighed og upartiskhed er begrænset. Det har desuden forsinket væsentlige aspekter af reformen, såsom oprettelse af forvaltningsdomstolen. Lovgivningen om den offentlige anklagemyndighed er endnu ikke vedtaget, og domstolenes budgetter er utilstrækkelige. Der skal gøres en ekstra indsats for at sikre retsvæsenets fulde uafhængighed, effektivitet og ansvarlighed. Der skal opstilles en resultatliste for gennemførelsen af de seneste reformer.

De nye retlige og institutionelle rammer for *bekæmpelse af organiseret kriminalitet* har givet visse resultater. En række sager på højt niveau har været for retten, og der er faldet dom. Samarbejdet mellem de retshåndhævende instanser er i bedring. Korruption er dog fortsat et udbredt fænomen og et meget alvorligt problem. Der er behov for en alsidig tværgående strategi og en komplet gennemførelse af lovgivningen mod korruption.

Situationen med hensyn til *menneskerettighederne og beskyttelse af mindretal*, herunder også forholdet mellem de forskellige etnier, er som helhed betragtet blevet bedre. Der er taget yderligere skridt med gennemførelsen af Ohrid-rammeaftalen i form af en strategi for afbalanceret repræsentation af de etniske grupper i forvaltningen. Tilliden mellem de forskellige etniske grupper skal dog yderligere styrkes, særlig gennem løsning af de socioøkonomiske problemer, som alle mindretal står overfor. Der er sket meget lidt med hensyn til forbedring af *Roma*-mindretallets situation, idet det stadig lever under meget vanskelige forhold og udsættes for diskrimination, særlig med hensyn til uddannelse, social beskyttelse, sundhedspleje, bolig og beskæftigelse.

Der er truffet foranstaltning til at hindre *mishandling* af arrestanter, navnlig gennem et samarbejde mellem ombudsmanden og indenrigsministeriet. Der findes nu lovgivning om indgreb i meddelelshemmeligheden. Hvad angår *trostfrihed*, er der vedtaget en ny lov, som åbner mulighed for registrering af religiøse institutioner. Med hensyn til *kvinders rettigheder* er der taget yderligere skridt i ligestillings spørgsmål. Der må dog sættes mere ind på at beskytte kvinder mod alle former for vold. Der bør sættes mere gang i arbejdet med foranstaltninger til at beskytte børns rettigheder. Dialogen om social integration skal udbygges.

Hvad angår *regionale spørgsmål og internationale forpligtelser*, har Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien fortsat med at deltage aktivt i regionalt samarbejde og givet sin støtte til den sydøsteuropæiske samarbejdsproces (SEECp), det regionale samarbejdsråd og den ændrede centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA). Landet samarbejder fortsat med Den Internationale Krigsforbryderdomstol for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY) på alle punkter. Der er iværksat lovgivning om samarbejde med ICTY. Det er fortsat af største betydning for håndteringen af sager, som ICTY overdrager til de nationale domstole, at de retslige institutioner fungerer godt. Landet har opretholdt en konstruktiv holdning gennem hele processen omkring Kosovos status. Hvad angår Den Internationale Straffedomstol, skal det bemærkes, at den bilaterale aftale med De Forenede Stater om immunitet ikke er på linje med den relevante fælles EU-holdning og EU-retningslinjerne.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien har knyttet gode forbindelser med landene på det vestlige Balkan. En fornyet indsats er nødvendig med en konstruktiv tilgang til, at der kan findes en gensidigt acceptabel løsning på navnespørgsmålet med Grækenland ved forhandlinger under FN's auspicer inden for rammerne af FN-Sikkerhedsrådets resolution 817/93 og 845/93 og således bidrage til regionalt samarbejde og gode naboskabsforbindelser. Initiativer, som vil kunne skade gode naboskabsforbindelser, bør undgås.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedoniens **økonomi** har været i kraftig vækst. Den makroøkonomiske stabilitet er blevet fastholdt, og der er taget yderligere skridt til strukturreformer, men den fortsat meget høje arbejdsløshed er et større problem. Svagheder ved institutioner og retsstaten er stadig en hæmsko for en fungerende markedsøkonomi, hvilket påvirker erhvervs klimaet.

Hvad de **økonomiske kriterier** angår, er Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien endnu længere fremme i arbejdet med at få skabt en fungerende markedsøkonomi. Landet skulle være i stand til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU på mellemlang sigt, forudsat at det beslutsomt viderefører sit alsidige reformprogram med henblik på at mindske større strukturbetingede svagheder.

Landet har bevaret en bred konsensus om de væsentlige elementer i den økonomiske politik. Makroøkonomisk stabilitet og forudsigelighed er blevet fastholdt som følge af en velegnet politikblanding. Landets resultater med hensyn til vækst er blevet forbedret, men der er stadig plads til en mere robust vækst. Inflationen er fortsat lav. Der var næsten balance på de løbende poster. Arbejdsløsheden er imidlertid stadig meget høj. De udenlandske direkte investeringer er fortsat relativt få efter en kraftig tilstrømning i 2006 som følge af privatiseringer. Myndighederne har intervenseret mere aktivt i økonomien gennem en skattesækning, bedre indtægtsopkrævning og øgede udgifter. Statsregnskabet er dog fortsat næsten i balance. Skatteopkrævningsniveauet har været stigende som følge af større indtægter og et bedre inddrivningsniveau. Den relativt lave offentlige gæld er blevet reduceret yderligere, hvilket også har mindsket landets sårbarhed over for udlandet. Pris- og handelsliberaliseringen er stort set fuldført, og privatiseringen af statsejendom er fortsat. Konkursprocedurerne er blevet afkortet og registrering af ejendom fremskyndet. Den finansielle formidling er blevet udviklet og tilsynet med den finansielle sektor styrket. Der er truffet foranstaltninger til at forbedre kvaliteten af den menneskelige kapital og modernisere landets infrastruktur. Den økonomiske integration i forhold til EU er godt i gang.

De svage institutioner er dog stadig en belastning for en fungerende markedsøkonomi. Der forekommer fortsat flaskehalse ved domstolene, og tilsynsinstitutionerne har ofte ikke den nødvendige uafhængighed og de fornødne ressourcer til at udføre deres hverv ordentligt. Retssikkerheden er stadig begrænset, og manglende kapacitet i den offentlige forvaltning skader erhvervsmiljøet. Arbejdsmarkederne fungerer stadig for dårligt. Den store uformelle sektor flourer på grund af vedvarende svagheder ved retshåndhævelsen og lovgivning, og det betyder, at beskatningsgrundlaget indskrænkes, og at regeringens evne til at føre økonomisk politik hæmmes til skade for erhvervslivet.

Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien har gjort yderligere bestræbelser for at forbedre sin evne til at **påtage sig de forpligtelser, der følger af medlemskab**. Der er gjort fremskridt med opfyldelsen af de kortsigtede prioriteter i det europæiske partnerskab. Landets indsats er stadig mangelfuld, når det gælder gennemførelse og effektiv håndhævelse af lovgivning. Der manglet egnede menneskelige og finansielle ressourcer til gennemførelse af stabiliserings- og associeringsaftalen på alle punkter. Massive udskiftninger af kvalificeret personale som følge politiske forandringer hæmmer bestræbelserne på at forbedre den administrative kapacitet.

På området *frie varebevægelser* er der sket en vis udvikling med styrkelse af den administrative kapacitet og tilpasning af lovgivning til EU-retten, men tilpasningen befinder sig dog stadig på et tidligt stadium. Det samme gælder *fri bevægelighed for arbejdstagere og etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser*. Fremskridtene på området *frie kapitalbevægelser* har været meget begrænsede. Lovgivningstilpasningen halter bagud, og den administrative kapacitet til at anvende lovgivning om bekæmpelse af hvidvaskning af penge er utilstrækkelig.

Der er sket en udvikling på området *offentlige indkøb*, hvor der er kommet skred i tilpasningen af lovgivning til EU-retten. Dog har de ordregivende myndigheder ikke tilstrækkelig administrativ kapacitet. Der er gjort store fremskridt på området *selskabslovgivning*, hvor tilpasningen nu er ret så langt fremme. Inden for *lovgivning om intellektuel ejendomsret* kan der registreres en vis udvikling, særlig med hensyn til lovgivningstilpasning og beslaglæggelse af varemærkeforfalskede varer ved grænsen. Den administrative kapacitet er dog endnu utilstrækkelig til at garantere den rette håndhævelse, og der kræves politisk vilje til at slå ned på piratkopiering.

Der kan rapporteres om fremskridt inden for *konkurrence*, herunder statsstøttepolitikken. Lovgivningen er nu for størstedelens vedkommende på linje med EU-retten, og konkurrencemyndighedens kapacitet og uafhængighed er blevet styrket. Der er brug for en yderligere indsats til at gøre offentligheden mere bevidst om fordelene ved konkurrencepolitikken og øge forståelsen blandt statsstøtteyderne for systemet med statsstøttekontrol. Loven om teknologiske industriudviklingszoner skal ændres for at bringe den på linje med EU-retten.

Der er gjort fremskridt på området *finansielle tjenesteydelser*. Dog skal lovgivningen yderligere forbedres, særlig inden for forsikrings- og værdipapirsektoren. Der skal tages fat på problemet med uforsikrede køretøjer. Den administrative kapacitet hos tilsynsmyndigheder for den finansielle sektor uden for bankerne såvel som garantiene for deres operationelle uafhængighed er utilstrækkelige.

Der er gjort fremskridt med tilpasning af lovgivning til EU-retten og styrkelse af konkurrencen på området *informationssamfundet og medierne*. Landet indfried imidlertid ikke sine forpligtelser i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen på området elektronisk kommunikation. I alle sektorer er gennemførelsen og håndhævelsen af lovgivning for ineffektiv, og tilsynsmyndighedernes uafhængighed sikres ikke i tilstrækkelig grad.

Der er registreret en vis udvikling i politisk henseende inden for *landbrug og udvikling af landdistrikter*, men tilpasningen befinder sig på et tidligt stadium. Der er kun gjort beskedne fremskridt på området *fødevarerikkerhed og dyre- og plantesundhedspolitik*. Den administrative kapacitet er med hensyn til både personalets størrelse og kompetence ikke i stand til at sikre den rette gennemførelse af EU-retten.

Der er sket fremskridt med tilpasningen inden for *transportpolitik*. Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er blevet optaget i det fælles europæiske luftfartsområde. Det er i gang med forberedelserne til udvikling af det regionale net af basale transportforbindelser og det sydøsteuropæiske transportobservatorium (SEETO). Den administrative kapacitet i alle sektorer er fortsat for svag. Der er sket et vist fremskridt med tilpasningen i forbindelse med det indre energimarked og lovgivning om vedvarende energi. Som part i energifællesskabstraktaten skal landet gennemføre den relevante EU-lovgivning på energiområdet. Den administrative kapacitet til at anvende reglerne om energieffektivitet og strålingsbeskyttelse er utilstrækkelig. Energitilsynsmyndighedens uafhængighed skal styrkes.

Inden for *beskatning* er tilpasningen af lovgivningen om indirekte beskatning langt fremme, men der er store lakuner for direkte beskatnings vedkommende. Den administrative kapacitet er blevet styrket. Der er dog behov for en yderligere indsats til at sikre, at lovgivningen gennemføres og håndhæves.

Der er gjort begrænset fremskridt med tilpasning på området *økonomisk og monetær politik*. Men forberedelserne på dette område peger i den rigtige retning. Inden for *statistikker* er der taget vigtige skridt på prioriterede områder. Der skal dog sættes yderligere ind på at styrke den administrative kapacitet.

Hvad angår EU-rettens bestemmelser om *socialpolitik og beskæftigelse*, er der sket et vist fremskridt med opstilling af strategier. Men på grund af politisk ubeslutsomhed og manglende administrativ kapacitet er udviklingen med gennemførelsen af disse politikker i realiteten begrænset. Der er sket fremskridt inden for *virksomheds- og industripolitik*, navnlig med hensyn til støtte til små virksomheder. Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien deltager inden for de transeuropæiske net i regionale initiativer, og tilpasningen er langt fremme. En større udfordring for landet er modernisering af infrastruktur. Der kan rapporteres om fremskridt på området *regionalpolitik og koordination af strukturinstrumenter*. Der er dog stadig behov for en stor indsats til at skabe den nødvendige institutionelle og administrative kapacitet på centralt og lokalt plan.

Der er gjort visse fremskridt på området *retsvæsen og grundlæggende rettigheder*. Myndighederne har gjort en større indsats for at bekæmpe korrupsion, og det er begyndt at give resultater. Det er dog stadig en større udfordring af garantere domstolenes uafhængighed og effektivitet. Strategien for modvirkning af korrupsion er endnu ikke komplet. Der vedtages ganske vist lovgivning på dette område, men der kræves en vedvarende politisk opbakning af gennemførelsen af lovgivningen og mobilisering af specifikke ressourcer.

På området *justitsanliggender, frihed og sikkerhed* er den grundlæggende lovgivning på plads, og der er i vid udstrækning vedtaget gennemførelseslovgivning. Der skal endnu sættes ind på at udforme en aktiv tilbagesendelsespolitik og bringe asylprocedurerne på linje med de europæiske standarder. Udviklingen har været ujævn på området politisamarbejde og bekæmpelse af organiseret kriminalitet, som stadig er et stort problem. Der blev beslaglagt store mængder narkotika. Der er ikke gjort nok på området menneskehandel. Der er endnu ikke etableret et integreret efterforskningssystem, som de forskellige relevante instanser kan benytte til bekæmpelse af organiseret kriminalitet. Der er også behov for et udvidet samarbejde mellem de relevante instanser om bekæmpelse af terrorisme.

Myndighederne har på flere områder styrket deres operationelle kapacitet, men hovedsageligt på centralt plan. På lokalt plan er den administrative kapacitet fortsat generelt svag. På området grænseforvaltning og Schengen er der behov for kommunikationsnet, teknisk udstyr og uddannelse. Der er gjort gode fremskridt med indførelsen af biometriske pas. Der skal opstilles en resultatliste over, hvad der er opnået i forbindelse med bekæmpelse af organiseret kriminalitet og korruption, som stadig er et stort problem. Den Tidligere Jugoslaviske Republik Makedonien er endnu ikke tilstrækkelig forberedt på at gennemføre *EU-retten* vedrørende justitsanliggender, frihed og sikkerhed.

Inden for *videnskab og forskning* er der ikke sket meget med hensyn til tilpasning af lovgivning, og de videnskabelige institutioners kapacitet er ringe. Landet har vedtaget politikforanstaltninger, som har lettet tilpasningen til EU-retten på området *uddannelse og kultur*. Der er dog ikke tilstrækkelige ressourcer til at gennemføre politikreformerne. Landet skal fortsætte sine forberedelser på fremtidig deltagelse i fællesskabsprogrammerne Lifelong Learning og Youth in Action. Der er sket fremskridt med lovgivningen på *miljøområdet*, men gennemførelsen befinder sig på et meget tidligt stadium, særlig hvor der er behov for større investeringer. Den administrative kapacitet og finansielle ressourcer er stadig utilstrækkelige. Inden for *forbruger- og sundhedsbeskyttelse* er det gjort et vist fremskridt både med hensyn til lovgivningstilpasning og opbygning af den institutionelle kapacitet for forbrugerbeskyttelse og sundhedspleje. Der er behov for flere menneskelige og finansielle ressourcer til at sikre gennemførelse på alle punkter, strategier og handlingsplaner.

Der er sket et betydeligt fremskridt på området *toldunion*. Hvad angår den administrative kapacitet, kan der registreres en væsentlig udvikling med bekæmpelse af ulovlig handel og korruption og indtægtsopkrævning. Toldadministrationen skal generelt set fortsætte med sit moderniseringsarbejde.

Der er konstateret en vis udvikling på området *eksterne forbindelser og udenrigs-, sikkerheds- og forsvarspolitik*. Den institutionelle og administrative kapacitet er dog endnu ikke tilstrækkelig til at garantere, at landet kan deltage til fulde i EU's politikker på disse områder.

Fremskridt på området *finanskontrol* er begrænset til offentlig intern finanskontrol. Den administrative kapacitet hos de ansvarlige institutioner er fortsat utilstrækkelig til at opfylde forpligtelserne i henhold til EU-retten. Der kan ikke rapporteres om noget særligt fremskridt med hensyn til *finansielle og budgetmæssige bestemmelser*. Der vil med tiden skulle etableres passende koordinationsstrukturer, vedtages gennemførelsesregler og foretages en styrkelse af den administrative kapacitet.

Montenegro

Hvad angår de **politiske kriterier**, har Montenegro gjort visse fremskridt. Det har realiseret flere nøgleprioriteter i det europæiske partnerskab, men der mangler stadig væsentlige resultater, særlig i forbindelse med den administrative kapacitet og bekæmpelse af korrupsion. Montenegro har gjort gode fremskridt med vedtagelse af lovgivning og oprettelse af institutioner efter uafhængigheden. I oktober 2007 vedtog parlamentet en forfatning, som i det store hele er i overensstemmelse med europæiske standarder. Bestræbelserne for at opnå en bredere konsensus om, hvordan staten grundlæggende skal opbygges, skal fortsætte.

Der er sket en vis udvikling på området **demokrati og retsstat**. Montenegro har gjort fortsatte fremskridt med administrativ og retslig reform. Montenegro har til en vis grad realiseret nøgleprioriteterne i det europæiske partnerskab og styrket sin administrative kapacitet. Resultaterne har dog været ret begrænsede hidtil, da Montenegro endnu ikke kan fremkomme med en underbygget reformresultatliste. Reformen af retsvæsenet er netop begyndt.

Parlamentet og regeringen har tilpasset sig de nye forhold som følge af uafhængigheden. De arbejder fortsat på at fungere effektivt. Parlamentet følger nu den forretningsorden, som blev vedtaget i 2006, arbejder på at strømline sit arbejde og styrke sin administrative kapacitet. Parlamentets kontrolfunktioner er blevet forbedret. Parlamentsudvalget for europæisk integration er blevet styrket en smule, men det fungerer stadig ikke effektivt og mangler fokus. Parlamentets kapacitet i almindelighed skal styrkes. Regeringen er blevet omorganiseret, og arbejdet med at udbygge nye institutioner er fortsat med fokus på forsvarsreform, udenrigsanliggender og retlige og indre anliggender. Der skal dog stadig sættes ind på at gøre regeringen mere effektiv, særlig med hensyn til gennemførelse af lovgivning.

Reformen af den *offentlige forvaltning* er fortsat, men forvaltningen er fortsat svag og ineffektiv. Der skal gøres en ekstra indsats for at sikre upartiskhed i forvaltningen og styrke dens kapacitet. Koordinationen af europæiske anliggender er blevet forbedret. Forberedelserne til gennemførelse af stabiliserings- og associeringsaftalen er fortsat. Personalet, også nyansatte, i centrale statsorganer og andre instanser skal være veluddannede til ikke blot at kunne påtage sig koordinationsopgaver, men også gennemførelsen af alle prioriteterne i det europæiske partnerskab og indfrielse af forpligtelserne i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen.

Der er gjort et vist fremskridt med reform af *retssystemet*. Ved forfatningen forbedres domstolenes uafhængighed, idet der oprettes et nyt organ, retsrådet, som står for udnævnelse og afskedigelse af dommere. Regeringen har vedtaget en strategi for retsreform for perioden 2007-2012. Uddannelsen af dommere og anklagere er blevet forbedret. Der skal nu vedtages lovgivning til at sikre dommeres og anklageres uafhængighed og ansvarlighed. Parlamentet har en ubehørig indflydelse på udnævnelse og forfremmelse af anklagere. Forundersøgelsen af over 80 bosniske civiles deportation og forsvinden i 1992 er stadig under vejs, og det giver anledning til bekymring over det langsommelige sagsforløb. Retsvæsenet arbejder ikke tilstrækkeligt effektivt, og der er kun sket et mindre fald i antallet af ophobede sager.

Korruption er et udbredt fænomen og et meget alvorligt problem. Den første rapport fra den nationale kommission, der er nedsat til at behandle korruptionssager, kan siges at være et skridt i den rigtige retning, men retshåndhævelse er fortsat et problem. Der mangler åbenhed i finansieringen af politiske partier og valgkampagner. Der forekommer stadig smuthuller i lovgivningen om interessekonflikt for offentligt ansatte. Inden for byggeri og fysisk planlægning, privatisering, koncessioner og offentlige indkøb består der en væsentlig risiko for korruption. Situationen kræver en hurtig indsats for at skabe resultater med bekæmpelse af korruption, særlig korruption på højt niveau. Retsvæsenets og politiets internationale samarbejdskapacitet skal forbedres.

Der er med hensyn til *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal* sket fremskridt med vedtagelse af den nødvendige lovgivning efter uafhængigheden. I maj 2007 blev Montenegro medlem af Europarådet. Montenegro anerkender i sin forfatning international menneskerettighedsrets fortrinsstilling. Der foreligger tilsagn om anvendelse af menneskerettighedslovgivningen med tilbagevirkende kraft, men deres nøjagtige juridiske status kendes endnu ikke. Lovgivningen og praksis inden for sociale rettigheder er i vid udstrækning på linje med bestemmelserne i den reviderede europæiske socialpagt. Der er sket et vist fremskridt med forbedring af kvinders og børns rettigheder. Der må dog sættes mere ind på at beskytte kvinder mod alle former for vold. Tilbagegivelsen af nationaliseret ejendom er fortsat, men der foreligger stadig mange klager om den måde, processen forløber på. Ombudsmandens arbejde med beskyttelse af menneskerettighederne og overvågning af den offentlige forvaltning vil skulle styrkes.

I maj 2007 tiltrådte Montenegro rammekonventionen om beskyttelse af nationale mindretal og den europæiske pagt om regionale sprog og mindretalssprog. Det komplekse spørgsmål om definition af mindretal og beskyttelse af mindretal behandles kun til dels i loven af 2006 om nationale mindretals rettigheder. Forfatningen danner et solidt retsgrundlag for beskyttelse af mindretals rettigheder. Forholdene for flygtninge og fordrevne personer, herunder romaerne, giver anledning til stor bekymring. Navnlig roma-befolkningen lever under meget vanskelige forhold og udsættes for diskrimination, særlig med hensyn til uddannelse, social beskyttelse, sundhedspleje, boliger og beskæftigelse.

Civilsamfundet er fortsat skrøbeligt, og der forekommer vedvarende spændinger mellem statslige instanser og ikke-statslige organisationer.

Hvad angår *regionale spørgsmål og internationale forpligtelser*, deltager Montenegro fortsat aktivt i det regionale samarbejde. Samarbejdet med ICTY er fortsat tilfredsstillende. Montenegro har vedvarende påtaget sig internationale forpligtelser siden uafhængigheden. I januar 2007 blev Montenegro medlem af vigtige internationale finansieringsinstitutioner. Forhandlingerne om tiltrædelse af Verdenshandelsorganisationen skrider frem. Montenegro er engageret i det regionale samarbejde i Sydøsteuropa og blev optaget i den sydøsteuropæiske samarbejdsproces (SEECp) i maj 2007 og deltager i det regionale samarbejdsråd (RCC). Det har ratificeret den ændrede centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA) og har et godt forhold til sine naboer. Flere spørgsmål i forholdet til Serbien efter uafhængigheden er blevet løst.

I oktober 2006 meddelte Montenegro, at det havde ratificeret Rom-statutten under Den Internationale Straffedomstol. Den bilaterale aftale, der blev undertegnet i april med De Forenede Stater om immunitet, er imidlertid ikke på linje med den relevante fælles EU-holdning og EU-retningslinjerne.

Montenegros **økonomi** har været i kraftig vækst, og den makroøkonomiske stabilitet er blevet forbedret, selvom der endnu består risici, som særlig kan tilskrives det store underskud på de løbende poster, som der i øjeblikket i vid udstrækning kompenseres for med større udenlandske direkte investeringer. Selv om strukturreformerne er fortsat, hæmmer institutionelle svagheder og mangler ved retsstaten fortsat markedsökonomiens rette funktion.

Hvad angår de **økonomiske kriterier**, har Montenegro gjort yderligere men langsommere fremskridt i retning af en fungerende markedsökonomi. Der er brug for større reformer til at sætte Montenegro i stand til på længere sigt at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Den makroøkonomiske stabilitet er generelt set blevet underbygget. Den hurtige økonomiske vækst har befordret jobskabelsen, medens inflationen har været holdt under kontrol. Den økonomiske aktivitet er blevet underbygget af en stor tilstrømning af udenlandske investeringer. Der er ført en forsigtig politik for finanspolitisk konsolidering, som har resulteret i et vedvarende budgetoverskud. Reformen af pensionssystemet er fortsat. De finansielle formidlers virksomhed har været i hurtig vækst. Der er indført nye mekanismer til at gøre privatiseringsprocessen mere gennemsigtig. Ny lovgivning om virksomhedskonkurs har lettet markedsafgang. Subsidier er begrænset til visse post-privatiseringsarrangementer. Reformen af forsyningsselskaber er fortsat. Åbenhed i handelen og processen for afstemning med WTO-reglerne har befordret en yderligere økonomisk integration med EU.

Der består dog visse risici for den makroøkonomiske stabilitet, f.eks. det store underskud over for udlandet. Stigende energipriser har affødt en debat i landet, også i regeringen, om den montenegrinske energipolitik og den planlagte privatisering af energileverandørerne. Væksten i industriproduktionen har været meget beskeden. Det er stadig både dyrt og tidskrævende at få udstedt erhvervstilladelse og opfyldt kontrakter. Der skal sættes mere ind på at forbedre de finansielle tjenesteydelser, herunder revision og gennemførelse af banklovgivningen, oprettelse af et forsikringstilsynsorgan og overvågning af leasingselskaber. Den meget kraftige vækst i forbrugerkredit og priserne på aktiver melder desuden om en forværring af de makroøkonomiske og finansielle ubalancer. Arbejdsløsheden har været faldende, men den er stadig høj. Stigende arbejdsomkostninger har samtidig bidraget til at udhule landets konkurrenceevne. Den store uformelle sektor flourer på grund af vedvarende svagheder ved retshåndhævelsen og lovgivning, og det betyder, at beskatningsgrundlaget indskrænkes, at regeringens evne til at føre økonomisk politik hæmmes til skade for erhvervslivet.

Montenegro har gjort et vist fremskridt med tilpasningen til **europæiske standarder** og styrkelse af den administrative kapacitet forud for undertegnelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen med EU. Udviklingen har været positiv på områder som toldunion og beskatning, konkurrence, offentlige indkøb, frie kapitalbevægelser og landbrug, medens den var begrænset inden for social- og beskæftigelsespolitik, energi, miljø og justitsanliggender, frihed og sikkerhed. Der skal sættes yderligere ind på lovgivningstilnærmelse og kontrol af ny lovgivnings forenelighed med EU-retten. Den administrative kapacitet i landet er generelt stadig svag.

Hvad angår bestemmelserne om det **indre marked**, er de institutionelle rammer for de *frie varebevægelser* blevet forbedret, men de er endnu ikke fuldstændige. De menneskelige og fysiske ressourcer lever ikke op til europæiske standarder, og tilpasningen af forbrugerbeskyttelseslovgivningen befinder sig på et tidligt stadium.

Montenegro fører en liberal politik for *udveksling af tjenesteydelser*, men det finansielle tilsyn skal styrkes betydeligt. De retlige rammer for regulering af den finansielle sektor er mangelfulde, hvad angår selskabsstyring og risikoforvaltning. Udviklingen med hensyn til *etableringsret* har været yderst beskeden. Der består stadig overdrevne administrative hindringer for oprettelse af virksomheder, og systemet for udstedelse af tilladelser er restriktivt. Forberedelserne til gennemførelsen af stabiliserings- og associeringsaftalen på området *frie kapitalbevægelser* er godt i gang.

Lovgivningen om *told* er nu i vid udstrækning på linje med forpligtelserne i henhold til stabiliserings- og associeringsaftalen. Der skal endnu foretages tilpasning i forbindelse med oprindelsesreglerne, forsendelsesprocedurer, toldværdiansættelse og bekæmpelse af korruption og smugleri. Montenegro har vedtaget lovgivning om lukning af afgiftsfri forretninger langs landegrænserne inden udgangen af 2007. Der bør føres nøje tilsyn med, hvordan disse forretninger afvikles. Toldgebyrerne er blevet nedsat og bragt på linje med WTO-kravene. Der er registreret et vist fremskridt på området direkte *beskatning*, men tilpasningen halter stadig bagefter inden for selskabsbeskatning og indirekte beskatning. Den administrative kapacitet kan stadig forbedres væsentligt.

Forberedelserne på *konkurrenceområdet* skrider frem. Montenegro vil skulle forbedre sin lovgivning og oprette uafhængige konkurrence- og statsstøttemyndigheder.

Der er sket fremskridt med systemet med *offentlige indkøb*, men kapacitet og organisation skal styrkes, for at sektoren kan støttes og overvåges effektivt.

Der skal stadig generelt gøres fremskridt med beskyttelse af *intellektuel ejendomsret*, særlig i betragtning af den ringe institutionelle kapacitet, den mangelfulde håndhævelse, den udbredte piratkopiering og varemærkeforfalskning og den manglende forståelse for problemet hos offentlige instanser og interessenter.

Hvad angår de europæiske standarder inden for *socialpolitik*, skal der vedtages lovgivning og strategier til at øge beskyttelsen af sårbare grupper. Der skal sættes ind på at opfylde de europæiske standarder inden for *beskæftigelsespolitik*, særlig hvad angår arbejdslovgivning og erhvervsuddannelse. Der er sket et vist fremskridt i forbindelse med den sociale trepartsdialog i det økonomiske og sociale råd, men der skal skabes større klarhed over mandat og repræsentationsregler.

Der er gjort fremskridt inden for *uddannelse*, særlig i lovgivningshenseende, og der er gjort et første forsøg på at løse op for det yderst centraliserede uddannelsessystem. Der skal gøres en indsats for at involvere civilsamfundet og udvide adgangen til erhvervsuddannelse.

Hvad angår *sektorpolitikker*, har Montenegro kun gjort ringe fremskridt med indfrielsen af prioriteterne i det europæiske partnerskab vedrørende *industrien og SMV'er*. Der er behov for en strategisk vurdering af, hvor konkurrencefordelene og omstrukturingsbehovene ligger, og af, hvilken udvikling der er nødvendig inden for arbejdsret, energi- og miljøpolitik, administrativ forenkling og åbenhed.

Der skal gøres en større indsats inden for *landbrug* og fødevarerikkerhed såvel som *dyre- og plantesundhedsanliggender*. Inspektions- og kontrolkapaciteten inden for *fiskeri* skal styrkes.

Der er nået visse resultater med tilpasningen til EU's *miljø*standarder, og en yderligere harmonisering er under vejs. Dog skal der sættes ind på at forbedre anvendelsen af bestemmelserne i praksis. Opmærksomheden skal særlig rettes mod en styrkelse af den administrative kapacitet.

Der har været begrænset fremskridt på området *transport*. Landet arbejder på at realisere første overgangsfase af det fælles europæiske luftfartsområde. Det er i gang med forberedelserne til udvikling af det regionale net af basale transportforbindelser og det sydøsteuropæiske transportobservatorium (SEETO). Regeringen skal dog endnu vedtage den nye nationale transportudviklingsstrategi. Også på dette område kræves der en styrkelse af den administrative kapacitet.

Der kan rapporteres om et vist om end ujævnt fremskridt i *energisektoren*. Der forekommer væsentlige lakuner i energiinfrastrukturen og de retslige og institutionelle rammer. Elforsyning er fortsat et meget alvorligt problem. Der skal gøres en yderligere indsats for at lægge sidste hånd på energistrategien og vedtage den og fuldføre reformerne i sektoren. Som part i energifællesskabstraktaten skal Montenegro gennemføre den relevante EU-lovgivning på energiområdet.

Der er gjort visse fremskridt på området *informationssamfund og medier*. Der kræves lovgivningsinitiativer til en effektiv liberalisering af markedet for elektronisk kommunikation og til at tilpasse reglerne til EU-retten vedrørende informationssamfunds-tjenesteydelser. Myndigheden for radio- og fjernsynsspredning er nu fuldt operationel og har uafhængig status, men dens kapacitet skal styrkes. Montenegro har endnu ikke ratificeret UNESCO-konventionen om kulturel mangfoldighed og har ikke undertegnet og ratificeret den europæiske konvention om grænseoverskridende fjernsyn. Forberedelserne på dette område befinder sig på et tidligt stadium.

På området *finanskontrol* befinder bestemmelserne om offentlig intern finanskontrol og ekstern revision sig på et tidligt udviklingsniveau, og statsrevisionens uafhængighed skal endnu styrkes med passende midler.

Der er sket ringe fremskridt med hensyn til *statistik*. Kapaciteten er svag, og koordinationen og ressourcerne i den statistiske infrastruktur er mangelfuld. Det må være en prioritet at udarbejde pålidelige officielle statistikker.

Montenegro er inden for ***justitsanliggender, frihed og sikkerhed*** begyndt med at skabe de nødvendige retlige og institutionelle rammer, men der er endnu meget at gøre. Der er indgået aftaler mellem Montenegro og EU om lempelse af *visum*stedelsesreglerne og om tilbagetagelse. Montenegro skal endnu modernisere sin egen visumstedelseskapacitet efter uafhængigheden og gradvis indføre EU-standarder. Der vil skulle indføres biometriske pas på linje med EU-standarderne. Der er kun sket lidt med hensyn til *grænsepolit*i, *asyl* og *migration*, og der kræves her en yderligere indsats.

Hvidvaskning af penge er et område, der giver anledning til stor bekymring. Politiet har kun begrænset kapacitet i den forbindelse, og der findes endnu ikke et ordentligt tilsyn med finansielle transaktioner uden for banksystemet, specielt i forbindelse med fast ejendom og udenlandske investeringer. Der kan rapporteres om et vist fremskridt med hensyn til bekæmpelse af *narkotika*, men det er stadig et stort problem.

Der er sket fremskridt med hensyn til reorganisering af *politiet*. Dog skal der endnu sættes ind på at styrke politiets professionelle kapacitet, på specialiseret træning og udvikling af efterforskningskapaciteten og risikoanalyse. Montenegro halter bagud i kampen mod *organiseret kriminalitet*. Organiseret kriminalitet er fortsat et alvorligt problem, og der skal sættes kraftigt ind på at løse det. Der er lovgivningsreformer i gang på området bekæmpelse af *menneskehandel*. Montenegro er i hovedsagen både bestemmelses- og transitland.

Situationen med hensyn til *databeskyttelse* giver anledning til bekymring. Lovgivningen om beskyttelse af personoplysninger er endnu ikke vedtaget. Den aktuelle lovgivning opfylder ikke de relevante prioriteter i det europæiske partnerskab, og der er stadig ikke oprettet en uafhængig tilsynsmyndighed.

Serbien

Serbien har gjort fremskridt med indfrielse af de **politiske kriterier** i overensstemmelse med det europæiske partnerskab. Der fandt parlamentsvalg sted i januar 2007, som forløb efter internationale standarder. I tiden derefter blev det imidlertid klart, hvor splittede de politiske partier er. Det har resulteret i en opbremsning af reformtempoet generelt. Kosovo har fortsat været et dominerende punkt på den politiske dagsorden. De nationalistiske kræfter er højt talende og har påvirket det politiske klima i negativ retning. Efter flere måneders usikkerhed blev der dannet en reformorienteret regering i maj 2007. Den opnåede hurtigt positive resultater i samarbejdet med ICTY, som gjorde, at Kommissionen kunne fuldføre forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale. Serbien skal endnu indfri sine internationale forpligtelser til at samarbejde ICTY på alle punkter, før stabiliserings- og associeringsaftalen kan undertegnes.

Demokratiet og retsstaten i Serbien skal yderligere styrkes. Der er sket fremskridt med gennemførelsen af den nye *forfatning*, som trådte i kraft i november 2006. Der er vedtaget en forfatningslov, men visse bestemmelser navnlig vedrørende retsvæsenet skal endnu afpasses efter europæiske standarder.

Den politiske situation har været en hæmsko for *parlamentets* arbejde. Parlamentets første samling efter dets åbning blev suspenderet i næsten tre måneder, fordi forhandlingerne om regeringsdannelsen trak i langdrag. Forsinkelserne med regeringsdannelsen og de stærke politiske splittelser har haft en negativ indflydelse på parlamentets arbejde.

I månederne efter parlamentsvalget foretog forretningsministeriet sig ikke meget. Den nye *regering* fremhævede europæisk integration i sit program, men resultaterne har været blandede. I august 2007 vedtog regeringen en handlingsplan om harmonisering med EU-retten i et forsøg på at fremskynde reformprocessen. Den serbiske forvaltning deltog i forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale på professionel måde, og det hjalp til at forbedre sammenhængen mellem den forskellige ministerier og andre instanser. Politikkoordinationen skal dog yderligere forbedres. Hvad angår lokalforvaltning, skal lovgivningen endnu fuldt udvikles.

Kapaciteten inden for den *offentlige forvaltning* er generelt god. Statsombudsmanden er udpeget, og regeringen skal nu træffe alle nødvendige foranstaltninger til at sikre, at hans institution kan fungere. Tilsynsorganerne skal styrkes, for at de kan overvåge de retslige forpligtelser, og at de bliver indfriet. Reformerne skal fortsætte med på både regeringsplan og lavere plan at opbygge en upartisk, ansvarlig og effektiv offentlig tjeneste, som skal baseres på professionelle karriereudviklingskriterier.

Det *civile tilsyn med militæret*, som er en nøgleprioritet i det europæiske partnerskab, er blevet forbedret, og vægten skal på dette område lægges at sikre en effektiv kontrol fra parlamentets side og et finansielt tilsyn. De nye reviderede retlige rammer for forsvaret, som kræves i henhold til forfatningen, er endnu ikke fastlagt, og der skal vedtages en række love.

Retsreformen, som også er en nøgleprioritet i partnerskabet, halter bagud, og der skal endnu fastlægges nye retslige rammer. For nærværende muliggør forfatningen og forfatningsloven politisk indflydelse i forbindelse med udnævnelse af retsmedlemmer. Appel- og forvaltningsdomstolene er endnu ikke oprettet, og forfatningsdomstolen har ikke været i funktion siden oktober 2006. Der skal sættes yderligere ind både i retslig og forvaltningsmæssige henseender for at sikre, at retsvæsenet kan fungere i fuld uafhængighed og effektivt.

Blandt de skridt, der er taget til at *bekæmpe korruption* kan nævnes en handlingsplan til gennemførelse af den nationale strategi for bekæmpelse af korruption. Der er faldet dom i flere korruptionssager. Korruption er dog fortsat et udbredt fænomen og et alvorligt problem. Der skal oprettes et organ til bekæmpelse af korruption, og den relevante plan skal endnu gennemføres i sin helhed. Der er behov for en mere systematisk tilgang til bekæmpelse af korruption, herunder finanskontrol, gennemsigtighed i offentlige indkøb og et effektivt tilsyn fra parlamentets side.

Situationen generelt med hensyn til respekt for *menneskerettighederne og beskyttelse af mindretal* har bedret sig, og Serbien er nået ret langt med at indfri sine forpligtelser. Den nye forfatning indeholder en række bestemmelser om menneskerettigheder og mindretals rettigheder, men der skal opstilles en resultatliste over domme afsagt af domstolene, herunder sager appelleret til højesteret. Den nye forfatning forbyder diskrimination, men der er endnu ikke vedtaget nogen komplet antidiskriminationslov. Der er sket fremskridt med forbedring af kvinders og børns rettigheder. Beskyttelsen af kvinder og børn mod alle former for vold skal dog styrkes, og der skal vedtages en ligestillingslov. Problemerne med tilbagegivelse af ejendom er endnu ikke blevet løst.

Der er sket forbedringer med hensyn til *mindretals* repræsentation i den offentlige tjeneste og brug af minoritetssprog. Dog er der endnu ikke vedtaget lovgivning til regulering af valg af nationale råd og af deres hverv. Den interetniske situation i Vojvodina er i fortsat bedring. Situationen i det sydlige Serbien er stabil men fortsat spændt. Der er sket forbedringer med hensyn til den multietniske politistyrkes arbejde. Dog forekommer der fortsat spændinger i det etnisk albanske samfund og dets forbindelser med den serbiske befolkning. Situationen i Sandžak er blevet forværret, og der er opstået en dyb religiøs splittelse i det muslimske samfund med udbrud af voldeligheder.

Der er taget skridt til at styrke koordinationen af indsatsen til forbedring af *roma-*befolkningens situation. Roma-befolkningen lever dog fortsat under meget vanskelige forhold og udsættes for diskrimination, særlig med hensyn til uddannelse, social beskyttelse, sundhedspleje, boliger og beskæftigelse. Mange romaer har problemer med at skaffe persondokumentation, hvilket på sin side hindrer adgang til basistjenester.

Hvad angår *regionale spørgsmål og internationale forpligtelser*, har Serbien fortsat spillet en positiv rolle i regionalt samarbejde, også i den sydøsteuropæiske samarbejdsproces (SEECP), det regionale samarbejdsråd og den ændrede centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA). Serbien skal dog opvise en mere konstruktiv tilgang til deltagelse af Kosovo (som defineret ved FN-Sikkerhedsrådets resolution 1244) i det regionale samarbejde og andre fora. Serbien har i almindelighed gode bilaterale forbindelser med nabolandene.

Den nye regering har i sit program klart givet udtryk for sin opbakning af Serbiens internationale forpligtelser. De serbiske myndigheder har siden forbedret samarbejdet med ICTY med arrestation af to tiltalte og overførsel af dem til Haag. Der er oprettet et nationalt sikkerhedsråd, som ledes af præsidenten, og som har ansvaret for koordination af de militære og civile sikkerhedsstyrkers indsats. Det nationale råd for samarbejde med ICTY er desuden blevet genetableret. Serbien samarbejder imidlertid ikke på alle punkter med ICTY i et omfang, som kan føre til arrestation af de resterende tiltalte personer på flugt. Et sådant samarbejde er en forudsætning for undertegnelse af stabiliserings- og associeringsaftalen.

I februar 2007 fastslog Den Internationale Domstol, at der var begået folkemord i Srebrenica. Domstolen udtalte i sagen Bosnien-Hercegovina mod Serbien og Montenegro, at Serbien ikke havde begået folkemord i strid med sine forpligtelser i henhold til den relevante konvention. Domstolen fandt derimod, at Serbien ikke havde truffet de nødvendige forholdsregler til at forhindre Srebrenica-folkemordet og til at bringe gerningsmændene for retten.

Serbien har deltaget i drøftelserne under ledelse af FN-generalsekretærens særlige udsending for Kosovo om Kosovos fremtidige status. Serbien forkastede imidlertid den særlige udsendings henstillinger og fastholder, at Kosovo fortsat skal udgøre en integrerende del af landet, dog med en udbredt autonomi. De serbiske myndigheder deltager i øjeblikket i politiske drøftelser under den internationale trojkas auspicer (EU, USA og Rusland) om Kosovos fremtidige status. Serbien har fortsat søgt at få Kosovoserbere til at afstå fra at deltage i de provisoriske selvstyrende institutioner og valg i Kosovo. Serbien har opfordret Kosovoserberne til ikke at deltage i valget til Kosovos provisoriske forsamling og kommunalforvaltninger.

Serbiens **økonomi** er i fortsat stærk vækst, men resultaterne med hensyn til makroøkonomisk stabilitet har været blandede. Omslaget i den finanspolitiske konsolidering har øget de fiskale og makroøkonomiske risici. De stærkt påkrævede strukturreformer er kun skredet langsomt frem, og den høje arbejdsløshed er et større problem.

Hvad angår de **økonomiske kriterier**, har Serbien gjort et vist fremskridt i retning af en fungerende markedsøkonomi. Der kræves en yderligere reformindsats for at sætte Serbien i stand til på mellemlang sigt at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU.

Myndighederne har i vid udstrækning fastholdt hovedelementerne i en forsvarlig økonomisk politik. Økonomien har været i fortsat ekspansion. Serbien har kunne tiltrække en betydelig udenlandsk kapital. Faldende inflation har bidraget til et stabilt klima for erhvervslivet. Budgettet udviser fortsat overskud, og investeringsaktiviteten er mærkbart forbedret.

Privatiseringen af statsejede banker skrider frem, og konkurrencen mellem banker er stærk. Den nye regering har været tilbageholdende med at puste nyt liv i processen for privatisering af statsejede virksomheder. SMV-sektoren har fået voksende betydning. Udenrigshandelen og investeringerne er vokset, og den økonomiske integration med EU er i udvikling.

Trods gode økonomiske resultater er arbejdsløsheden stadig meget høj. Der skal ske yderligere fremskridt med privatiseringsprocessen, og der er endnu ikke helt skabt en dynamisk privat sektor. Finanspolitikken blev ekspansionistisk i andet halvår 2006 og i 2007. Lønningerne i den offentlige sektor steg betydeligt. Dette har bidraget til en kraftig stigning i udgifterne som en procentdel af BNP i 2007 og føjet til de eksterne ubalancer og inflationspresset. Manglende fleksibilitet på arbejdsmarkedet og høje socialsikringsbidrag udgør stadig en hindring for jobskabelse. Investeringerne hæmmes af overdrevne bureaukratiske krav og kompliceret lovgivning. Handelsretterne har fortsat lidt under begrænset kapacitet og sagkundskab. Den store uformelle sektor flourer på grund af svagheder ved retshåndhævelsen og lovgivning, og det betyder, at beskatningsgrundlaget indskrænkes og at regeringens evne til at føre økonomisk politik hæmmes til skade for erhvervslivet.

Hvad angår **europæiske standarder**, har forhandlingerne om en stabiliserings- og associeringsaftale vist, at Serbien har den administrative kapacitet til at nærme sig EU yderligere. Serbien vil være i stand til at gennemføre en fremtidig stabiliserings- og associeringsaftale, hvis denne kapacitet udnyttes ordentligt.

Serbien har gjort et vist fremskridt med at realisere partnerskabsprioriteterne vedrørende det **indre marked**. Med hensyn til de *frie varebevægelser* har Serbien oprettet et nyt akkrediteringsorgan og gjort fremskridt med offentliggørelse af nationale standarder, men den administrative kapacitet og lovgivningen skal yderligere udvikles. Serbien har gjort fremskridt i retning af medlemskab af *WTO*. Inden for *told og beskatning* er der sket administrative og lovgivningsmæssige forbedringer. Serbien har ændret lovgivningen om punktafgifter og harmoniseret sin lov om toldtariffen med EU's kombinerede nomenklatur. Håndhævelseskapaciteten er dog stadig begrænset. Der er registreret en vis udviklingen inden for *konkurrence* med oprettelsen af konkurrencebeskyttelseskommissionen. Kommissionens uafhængighed skal sikres. Der er derimod ikke sket meget på området statsstøtte, og der er endnu ikke oprettet en uafhængig statsstøttemyndighed. Udviklingen har været ringe inden for *offentlige indkøb*, og der skal stadig sættes ind på at ændre lovgivning og styrke den administrative kapacitet. Der er sket et vist fremskridt i forbindelse med *intellektuelle ejendomsrettigheder*, særlig efter at der blev gjort en ende på usikkerheden om, hvilken rolle instituttet for intellektuelle ejendomsrettigheder skulle spille, efter flere års institutionelt dødvande. Der er sket meget lidt på *beskæftigelsesfronten*, medens der er arbejdet på *socialpolitikker* med lovgivning om arbejdsmiljø. Inden for *uddannelse* er der sket meget lidt, og der skal sættes ind på at øge den administrative kapacitet, koordinationen mellem de ansvarlige institutioner og forbindelsen til arbejdsmarkedet.

Serbien har kunnet opvise resultater med tilnærmelse til europæiske standarder i en række **sektorpolitikker**. Inden for *industri og SMV'er* giver Serbien sin fulde tilslutning til det europæiske charter for små virksomheder. Serbiens forberedelser skrider godt frem inden for *landbrug*. Dog skal bestræbelserne holdes i gang og udvides til flere mere specifikke områder såsom dyre- og plantesundhedsspørgsmål og fødevarerikkerhed. Der er gjort en indsats for at forbedre kvaliteten og pålideligheden af *statistikker* om arbejdsmarkeds- og erhvervsanliggender, medens der kræves en yderligere indsats inden for landbrugsstatistikker og en styrkelse af den administrative kapacitet.

Der er gjort et vist fremskridt med realiseringen af prioriteterne i det europæiske partnerskab på *transportområdet*. Serbien arbejder på at realisere første overgangsfase af aftalen om det fælles europæiske luftfartsområde. Desværre anvendes denne aftale ikke i praksis. Serbien deltager aktivt i udviklingen af det regionale net af basale transportforbindelser og det sydøsteuropæiske transportobservatorium. Der er behov for en yderligere indsats inden for vejtransport, jernbanetransport og kombineret transport og for en national strategi for hele transportsektoren. Der kan registreres visse forbedringer inden for *energisektoren*, særlig med hensyn til liberalisering af det indre energimarked. Energipolitikken befinder sig dog stadig på et tidligt udviklingsstadium, og der vil især skulle sættes ind på at forbedre energieffektiviteten, på vedvarende energi og strålingsbeskyttelse. Som part i energifællesskabstraktaten skal Serbien gennemføre den relevante EU-lovgivning på energiområdet.

Der er ikke sket meget på området *informationssamfund og medier*. Det nationale radio- og tv-agentur skal gøres mere gennemskueligt og ansvarligt. Der er ikke sket større fremskridt med vedtagelse af lovgivning på *miljøområdet* som omhandlet i det europæiske partnerskab. Der er gjort et forsøg på at etablere inspektionsorganer, men de har ikke tilstrækkelig kapacitet til at garantere en konsekvent håndhævelse af miljølovgivningen.

Serbien er ikke tilstrækkeligt langt fremme med *finanskontrol*, og der er ikke sket meget i rapporteringsperioden. Der må tages flere initiativer til at oprette et alsidigt og effektivt system for offentlig intern finanskontrol.

Der er gjort visse fremskridt på området *justitsanliggender, frihed og sikkerhed*. Der er indgået aftaler mellem EU og Serbien om lettelse af *visumudstedelse* og om tilbagetagelse, og loven om rejsedokumenter er nu vedtaget. Den nugældende visumordning er dog ikke helt forenelig med europæiske standarder. Der vil også skulle indføres biometriske pas på linje med EU-standarderne. Udlændingeloven er endnu ikke vedtaget. Der er sket en vis forbedring på området *grænsekontrol* med overdragelsen af statsgrænserne fra det serbiske militær til indenrigsministeriet. Der skal gøres en yderligere indsats til at udvikle et integreret grænseforvaltningssystem. Der er opnået bedre resultater med modvirkning af *ulovlig migration*, men der er ikke sket meget på *asylområdet*.

Hvidvaskning af penge er et alvorligt problem i Serbien. Det har været en langsom proces at få lagt de nye retlige rammer, og der skal endnu vedtages lovgivning og en strategi om bekæmpelse af hvidvaskning af penge og finansiering af terrorisme. Der findes ingen effektive foranstaltninger til at kræve og kontrollere oplysninger om formueforhold. Samarbejdet mellem de relevante statslige myndigheder skal forbedres.

Lovgivningen om bekæmpelse af *narkotika* er som helhed betragtet på linje med internationale konventioner, og de serbiske myndigheder har gjort et vist fremskridt med bekæmpelse af narkotikasmugling med de begrænsede ressourcer, som de råder over. Serbien befinder sig geografisk på en Balkan-transitrute og er gennemgangssted for forskellige former for narkotika. Der er ikke sket meget med hensyn til løsning af stofmisbrugproblemet i landet og med vedtagelse af en national strategi.

Loven om *politiet* er under gennemførelse, og de fleste gennemførelsesbestemmelser er nu vedtaget. Der skal gøres en yderligere indsats for at styrke den generelle administrative og professionelle kapacitet hos politiet og skabe større åbenhed.

Der er taget visse skridt til at bekæmpe *organiseret kriminalitet*, og nogle større sager er blevet bragt til en afslutning, f.eks. med dommen over gerningsmændene til mordet på tidligere premierminister Djindjic. Organiseret kriminalitet er dog fortsat et stort problem for Serbien, og der er behov for en mere målbevidst indsats. Handlingsplanen til gennemførelse af den nationale strategi for bekæmpelse af organiseret kriminalitet er endnu ikke vedtaget, og de specialiserede politistyrker mangler den nødvendige kapacitet til at løse deres opgaver. Bestemmelserne om konfiskation af indtægter af kriminel oprindelse anvendes endnu ikke på rette måde, og der er behov for yderligere lovgivning om beslaglæggelse af aktiver.

Der er gjort fremskridt med bekæmpelse af *menneskehandel* gennem et bedre regionalt samarbejde og vedtagelse af en national strategi. Serbien anses for at være et oprindelses-, transit- og bestemmelsesland for menneskehandel. Serbien er endnu ikke nået langt med at fastlægge en global strategi for bekæmpelse af terrorisme. Der er oprettet en særlig afdeling hos kriminalpolitiet. Ratifikationen af en række internationale konventioner er under vejs. Der er ikke sket meget på området *beskyttelse af personoplysninger*, og den gældende lovgivning er ikke på linje med europæiske standarder.

Kosovo som defineret ved FN-Sikkerhedsrådets resolution 1244

Hvad angår de **politiske kriterier**, har Kosovo gjort fremskridt med realisering af nogle nøgleprioriteter for det europæiske partnerskab. Selvstyrets provisoriske institutioner har opfyldt deres grundlæggende rolle inden for deres respektive kompetenceområder. De Forenede Nationers midlertidige mission i Kosovo (UNMIK) har dog fortsat det endelige lovgivningsmæssige og udøvende ansvar. Forholdet mellem Kosovoalbanere og Kosovoserbere er fortsat anspændt. Kosovos største politiske udfordringer er styrkelse af retsstaten, korruptionsbekæmpelsespolitik, bekæmpelse af organiseret kriminalitet og forbedring af dialogen mellem de to samfund.

Hvad angår **demokratiet og retsstaten**, er situationen generelt stabil til trods for forsinkelser i processen med løsning af spørgsmålet om Kosovos status og flere sammenstød. Der er sket en yderligere udvikling med overdragelse af ansvar til selvstyrets provisoriske institutioner. Spørgsmålet om Kosovos status dominerer dog stadig i det politiske liv. Kosovos politiske ledere har deltaget i drøftelserne om Kosovos status og samarbejdet med verdenssamfundet og EU's planlægningsteams i forberedelserne til de praktiske aspekter i overensstemmelse med den pakke, som FN's generalsekretærs særlige udsending har fremlagt⁹. De deltager i øjeblikket i politiske drøftelser under den internationale trojkas auspicer (EU, USA og Rusland) om Kosovos fremtidige status. Kosovoserberne deltager i almindelighed ikke i selvstyrets provisoriske institutioner. Myndigheder udøver begrænset kontrol over visse områder, hvor der fortsat findes parallelle institutioner, f.eks. også parallelle domstole, som anvender serbisk lov. Det gælder særlig for de nordlige kommuner. Kosovos institutioner skal styrkes på alle planer.

Forsamlingen har deltaget mere aktivt i lovgivningsprocessen med en bedre administrativ kapacitet og lovgivningsevne. For første gang har forsamlingen baseret sit arbejde på et årligt arbejdsprogram. Dens kapacitet som nævnt ovenfor skal dog styrkes.

⁹ S/2007/168/Add.1.

Koalitionsregeringen er fortsat stabil. Premierministeriets centrale koordinationskapacitet er blevet forbedret. Regeringen prioriterer anliggender vedrørende europæisk integration højt. Den har deltaget aktivt i møder inden for rammerne af stabiliserings- og associeringsprocessens kontrolmekanisme (STM). Regeringen har udvidet sine opsøgende aktiviteter i forholdet til de etniske mindretal, særlig Kosovoserberne. Der er udpeget en Kosovoserbisk minister. Kommunerne har været bedre til at overholde budgetterne. Samarbejdet mellem ministerier og mellem de statslige og kommunale myndigheder er dog fortsat problematisk. Regeringen mål for mindretals repræsentation i forvaltningen er endnu ikke nået.

Den offentlige forvaltning er blevet mere effektiv. Regeringen har godkendt en handlingsplan for reform af den offentlige forvaltning. Det uafhængige tilsynsudvalg arbejder nu på at sikre, at den offentlige tjeneste arbejder professionelt, upartisk og ansvarligt. Kosovos offentlige forvaltning på centralt og lokalt plan er dog fortsat svag og ineffektiv. Tjenestemænd er fortsat sårbare over for politisk indflydelse. Reformerne skal omsættes i praksis.

Retssystemet er svagt og ustabilt, men der er taget skridt i lovgivningshenseende til at skabe de nødvendige strukturer, som skal omsættes i praksis. Justitsministeriet og Kosovos retsråd er i færd med at opbygge kapacitet til at varetage de beføjelser, som overdrages dem af UNMIK. Begge har vedtaget reformstrategier. Ministeriet har vedtaget en aktivitetsplan for 2007. Den særlige anklagemyndighed er trådt i funktion. Retssystemet er dog fortsat skrøbeligt og sårbart, sådan som det fungerer under komplekse juridiske omstændigheder, der i høj grad er præget af usikkerhed. Der har hobet sig talrige sager op, også sager med berøring til optøjerne i marts 2004.

Agenturet for *bekæmpelse af korruption* trådte i funktion i februar 2007. Politikere og tjenestemænd skal i henhold til korruptionsloven og handlingsplanen oplyse om deres formueforhold. Korruption er dog fortsat et udbredt fænomen og et meget alvorligt problem.

På området *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal* er der næppe registreret fremskridt. De institutionelle og juridiske rammer for beskyttelse af ytringsfriheden er blevet forbedret, men medierne er udsat for en ubehørigt pres, som i høj grad begrænser en åben offentlig debat. Mindretal og andre sårbare grupper mærker begrænsninger i deres forsamlings- og foreningsfrihed. Trosfriheden respekteres ikke til fulde, der forekommer stadig angreb på gudshuse, og efterforskningsarbejdet føres ikke altid til ende. Retshjælpssystemet er endnu ikke helt funktionsdygtigt. Der er sket et vist fremskridt med forbedring af fængselssystemet, men infrastrukturen og sikkerhedsstandarderne skal opgraderes yderligere.

Forståelsen for *kvinders rettigheder* er fortsat meget ringe. Lovgivningen om ligestilling skal udvikles yderligere og gennemførelsen i praksis fremskyndes. Kvinder skal i højere grad beskyttes mod alle former for vold. *Børns rettigheder* respekteres ikke til fulde, og beskyttelsesordningerne er uegnede. Børnedødeligheden i Kosovo er stadig høj. *Socialt sårbare grupper* har ingen garanti for integration og beskyttelse. Der er udviklet lovgivning om bekæmpelse af diskrimination, som opfylder EU-standarderne, men der er sket meget lidt i praksis. *Ejendomsrettighederne* er ikke altid garanteret og omgæret af uklarhed og juridisk usikkerhed. Retsafgørelser og domme fuldbyrdes ikke altid korrekt.

Der er sket meget lidt med hensyn til *repatrierede, flygtninge og internt fordrevne personer*. Repatrierede og internt fordrevne personer har ingen garanti for integration og beskyttelse.

Mindretallenes rettigheder garanteres ved lov i Kosovo, men er begrænsede i praksis af sikkerhedshensyn. Regeringsmedlemmer har forsøgt sig med opsøgende aktiviteter i forholdet til mindretalssamfundene, men de må forbedres og følges op med konkrete tiltag. Mindretallene har vist stigende tiltro til ombudsmanden som institution. De kan dog kun i begrænset omfang nyde deres rettigheder på grund af situationen som helhed. Roma- og ashkalisamfundene og Balkan-egypterne lever stadig under meget vanskelige forhold og udsættes for diskrimination, særlig med hensyn til uddannelse, social beskyttelse, sundhedspleje, boliger og beskæftigelse. Der findes stadig ingen komplet integrationsstrategi for disse samfundsgrupper.

Hvad angår **regionale spørgsmål og internationale forpligtelser**, deltager Kosovo aktivt og konstruktivt – i den udstrækning dets nuværende status tillader det – i regionale samarbejdsinitiativer. Kosovo har undertegnet aftalen om det centraleuropæiske frihandelsområde (CEFTA). Kosovo deltager i det sydøsteuropæiske transportobservatorium (SEETO). Kosovo anvender fortsat bestemmelserne i henhold til energifællesskabstraktaten og aftalen om det fælles europæiske luftfartsområde.

Hvad angår samarbejdet med Den Internationale Krigsforbryderdomstol for Det Tidligere Jugoslavien (ICTY), er der sket et vist fremskridt, men intimidering af vidner et fortsat er problem.

Kosovos **økonomiske udvikling** hæmmes fortsat i væsentlig grad af politisk usikkerhed, mangler ved retsstaten, begrænset produktionskapacitet og svag infrastruktur. Den meget høje arbejdsløshed er fortsat kilde til stor bekymring. Den økonomiske politik er i almindelighed forsvarlig, og der er gennemført nogle reformer, men den økonomiske vækst var igen beskedent og de eksterne balancer skrøbelige.

Hvad angår de **økonomiske kriterier**, har Kosovo gjort begrænset fremskridt i retning af en fungerende markedsøkonomi. Der kræves en yderligere betydelig reformindsats for at sætte Kosovo i stand til på lang sigt at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i EU.

Den økonomiske politik er som helhed betragtet fortsat forsvarlig og markedsorienteret. Inflationen var lav, og priserne på indenlandske varer og tjenester faldt. Budgetgennemførelsen i 2006 og første halvår 2007 opviste et betydeligt overskud. Det skyldes i vid udstrækning en ekstraordinær og større end forventet indtægtsstigning samt den omstændighed, at regeringens investeringsudgifter var lavere end de budgetterede tal. Kosovo har ingen offentlig udlandsgæld. Privatisering af de tidligere kollektivt ejede virksomheder er gået stærkt frem, men der skal endnu gøres meget. Den selskabsmæssige omdannelse af offentligt ejede virksomheder er næsten afsluttet, men der er stadig behov for omstrukturering. Den finansielle sektor blev yderligere udvidet og konsolideret inden for rammerne af udenlandsk ejerskab.

Væksten var dog ret beskedent og arbejdsløsheden meget høj. Mangler ved retsstaten, usikkerhed omkring territoriets status og fiskale risici har fortsat påvirket markeds mekanismerne og erhvervsklimaet. Koordinationen inden for økonomisk politik er fortsat for ringe, hvilket gør det svært at sikre politisk konsensus og at indfri politiske forpligtelser. Udenrigsbalancen er fortsat usikker, da handelsunderskuddet steg yderligere. Kosovo mangler eksportkapacitet og konkurrenceevne. Den private sektor er hæmmet i sin udvikling af begrænset adgang til finansieringsmidler, juridisk usikkerhed, utilstrækkelige kvalifikationer og træning, et svagt teknologigrundlag og transport-, energi- og kommunikationsinfrastruktur i en ringe tilstand. Høje renteniveauer lagde fortsat en dæmper

på finansiel formidling. Den store uformelle sektor flourer på grund af vedvarende svagheder ved retshåndhævelsen og lovgivning, og det betyder, at beskatningsgrundlaget indskrænkes, at regeringens evne til at føre økonomisk politik hæmmes til skade for erhvervslivet.

Kosovo har gjort yderligere fremskridt med at tilnærme lovgivning og politikker til de **europæiske standarder**. På nogle områder som f.eks. told og frie varebevægelser er fremskridtet i tidligere år blevet yderligere underbygget. Der er imidlertid kun sket begrænsede fremskridt med den egentlige gennemførelse og håndhævelse af lovgivning. Der skal sættes mere ind på at skabe en administrativ kapacitet, som kan hjælpe til en yderligere tilnærmelse til og anvendelse af europæiske standarder, særlig i forbindelse med bekæmpelse af organiseret kriminalitet, beskyttelse af de ydre grænser, beskatning og energi.

Der er sket en vis udvikling med hensyn til prioriteterne for det europæiske partnerskab på området EU's *indre marked*, men Kosovo er stadig langt fra at opfylde europæiske standarder. Der er gjort et vist fremskridt i forbindelse med de *frie varebevægelser*, særlig med vedtagelse af den nødvendige lovgivning og horisontal infrastruktur. Med hensyn til horisontale foranstaltninger og standardisering er der sket meget lidt. De retlige rammer for *fri udveksling af tjenesteydelser og etableringsret* er stadig mangelfulde. Med hensyn til *frie kapitalbevægelser* skal der skabes større gennemsigtighed i overførslerne af serbiske dinarer til områder, der fortrinsvis bebos af Kosovoserbere.

Der kan rapporteres om en positiv udvikling inden for *told*. Toldvæsenet har øget sin kapacitet, og afdelingerne for overholdelse af toldbestemmelserne, efterforskning og undersøgelse er blevet styrket og er nu funktionsdygtige. Der er sket meget lidt på området *beskatning*. Skatteadministrationen er ineffektiv. Administrationens evne til at håndhæve skattelovgivningen er stadig for ringe. Inden for *konkurrence* kan der ikke rapporteres om nogen større udvikling. Der blev vedtaget en lov om ændring af loven af 2004 om *offentlige indkøb*. Der skal dog gøres en yderligere indsats for at bringe Kosovos indkøbsaktiviteter på linje med europæiske standarder. Der kan ikke rapporteres om større fremskridt inden for *lovgivning om intellektuel ejendomsret*. Varemærkeforfalskning og piratkopiering er udbredt.

Der kan ikke rapporteres om nogen særlig udvikling vedrørende europæiske standarder for *socialpolitik og beskæftigelsespolitik*. Der findes ingen udtømmende beskæftigelsesstrategi, og arbejdsinspektoratet har ikke kapacitet til at overvåge, at grundlæggende arbejdslovgivning anvendes. Hvad angår europæiske standarder inden for *uddannelse og forskning*, er der sket en udvikling inden for uddannelse, men systemets kapacitet er stadig meget rudimentær, og der skal arbejdes på at fastsætte standarder og sammenlægge de videregående uddannelser.

Med hensyn til udvikling af *sektorpolitikker*, kan der rapporteres om et vist fremskridt inden for *industri og SMV'er*; det er nu blevet hurtigere og mindre bekosteligt at starte en ny virksomhed. Forberedelserne på dette område befinder sig dog stadig på et tidligt stadium.

Der er ikke sket meget inden for *landbrug, dyre- og plantesundhed og fiskeri*.

Der er sket et vist fremskridt på *miljøområdet*. Der er vedtaget flere vigtige love, og de fleste forsyningsselskaber inden for drikkevandforsyning og bortskaffelse af affald er blevet konsolideret og har fået selskabsform. Forsyningsselskaberne har dog problemer med at inddrive indtægter. De fleste administrative strukturer er stadig skrøbelige og vil skulle styrkes, således at Kosovo kan løse sine miljøproblemer. Befolkningens interesse for miljøspørgsmål er ringe.

Der er sket et vist fremskridt på *transportområdet*. UNMIK undertegnede på Kosovos vegne en aftale om det fælles europæiske luftfartsområde. Det deltager aktivt i udviklingen af det regionale net af basale transportforbindelser og det sydøsteuropæiske transportobservatorium (SEETO). Dog har udviklingen inden for jernbanerne været begrænset. På *energiområdet* skal Kosovo anvende den relevante EU-lovgivning om energi som part i energifællesskabstraktaten. De resterende udfordringer på dette område er dog betydelige. Den institutionelle og lovgivningsmæssige kapacitet i de relevante administrative strukturer er fortsat ringe. Elforsyningen er upålidelig. Dette er specielt et problem i landdistrikterne og fjerntliggende områder. Indtægtsinddrivelse er et problem.

Der er ikke sket meget på området *informationssamfund og medier*. Der skal endnu tilstræbes en effektiv liberalisering og en forbedring af konkurrencen på markedet for elektronisk kommunikation. Der er gjort fremskridt med mediereformen, men der skal sættes ind på at skaffe stabile og varige finansieringsmidler til det offentlige radio- og tv-selskab, den uafhængige mediekommission og mindretalesmediefonden.

Der er sket visse fremskridt med hensyn til *finanskontrol*. Der er sket meget lidt inden for *statistikker*. Den statistiske infrastruktur og det statistiske kontors forvaltningskapacitet er fortsat svag.

Hvad angår *justitsanliggender, frihed og sikkerhed*, har udviklingen med tilnærmelse af Kosovos lovgivning og praksis til europæiske standarder været ujævn. Kosovo har ingen *visumordning*. Der skal arbejdes på at indføre biometriske pas på linje med EU-standarderne. UNMIK har det overordnede ansvar for *grænseforvaltningen*, og KFOR har fortsat ansvaret for den grønne grænse, medens det er Kosovos politis grænsepolitik, der har ansvaret for forvaltning af personstrømmen gennem Kosovo. Der er indgået aftaler om samarbejde og gensidig bistand mellem grænsepolitiet, toldvæsenet, veterinær- og fødevareragenturet og ministeriet for kultur, ungdom og sport. Kontrollen med personers indrejse i og udrejse af Kosovo lever ikke altid op til europæiske standarder.

Der findes ingen *asyl*lovgivning. Der er ingen indkvarterings- eller boligfaciliteter for asylsøgere. Kun ganske få personer søger asyl i Kosovo. Med hensyn til *tilbagetagelse* skal selvstyrets provisoriske institutioner gøre en større indsats i forberedelserne til at fremme repatriering på linje med europæiske standarder; der findes ingen specifik lovgivning, strategier eller handlingsplaner og heller ingen budgetmidler.

Ansvaret for bekæmpelse af *hvidvaskning af penge* er kun til dels blevet overført til selvstyrets provisoriske institutioner. Resultaterne af bekæmpelse af hvidvaskning af penge er blandede. Undersøgelserne i forbindelse med en række sager er afsluttet, men der er endnu ikke faldet dom. Fordi der er så mange instanser involveret i bekæmpelse af hvidvaskning af penge, og fordi der ikke er nogen klar kompetencefordeling, er det svært at efterforske og retsforfølge overtrædelser. Manglen på specialiserede anklagemyndigheder til at behandle sager om hvidvaskning af penge og økonomisk kriminalitet er fortsat et problem.

Kosovo er en af de vigtigste adgangsruiter for *narkotika* til Vesteuropa. Der er sket et vist fremskridt med vedtagelse af ny lovgivning og styrkelse af de relevante administrative strukturer. Der forekommer flere tilfælde af beslaglæggelse af narkotika. Der findes dog ingen strategi til at forhindre og bekæmpe ulovlig transport og brug af narkotika. Narkotikasmugling er fortsat et meget alvorligt problem.

Der er sket et vist fremskridt inden for *politiet*. Kosovos politistyrker udfører generelt deres opgaver på en professionel og kompetent måde, særlig hvor det gælder mindre lovovertrædelser. Efterforskningen i tilfælde af alvorlig kriminalitet er dog stadig ineffektiv. Samarbejdet mellem de forskellige instanser og internationalt er ikke altid tilfredsstillende. Der findes ingen lovgivning om politiet. Politivaretagtsfaciliteterne lever ikke op til internationale standarder. Der findes ingen ensartede procedurer og beslægtede former for detention. Kosovo har stadig ingen strategi, hverken på centralt eller regionalt plan, for modvirkning af kriminalitet.

Bekæmpelse af *organiseret kriminalitet*, herunder menneskehandel, er fortsat en større udfordring. Antallet af efterforskede tilfælde af organiseret kriminalitet steg stærkt i første halvår 2007. De relevante administrative strukturer blev styrket, men de er fortsat ineffektive på grund af manglende kvalifikationer og udstyr. Lovgivningen om bekæmpelse af organiseret kriminalitet er stadig ufuldstændig, særlig hvor det gælder beskyttelse af vidner, undercover-agenter, konfiskation af aktiver, mafialoven og selve loven om organiseret kriminalitet. Der findes ingen våbenindsamlingsstrategi. Kosovo er stadig bestemmelsessted og transitområde for ofre for *menneskehandel*. Der findes ingen specifik lovgivning om menneskehandel.

Der er ikke registreret nogen udvikling med hensyn til *beskyttelse af personoplysninger*. Der findes stadig ingen generel lovgivning om databeskyttelse, ej heller nogen uafhængig myndighed for tilsyn med databeskyttelse.

Tyrkiet

Tyrkiet opfylder fortsat i tilstrækkelig grad de **politiske kriterier** fra København. Efter forfatningskrisen i foråret blev der afholdt tidligt parlamentsvalg helt i overensstemmelse med de demokratiske normer og retsstaten. Der er dog kun sket beskedent fremskridt i 2007 med politisk reform. Der skal stadig gøres en ekstra indsats, navnlig med hensyn til ytringsfrihed, civil kontrol med militæret og de ikke-muslimske trossamfunds rettigheder. Der skal også gøres yderligere fremskridt med bekæmpelse af korruption, retsreform, fagforeningsrettigheder og kvinders og børns rettigheder.

Hvad angår **demokrati og retsstat**, må parlamentsvalget siges at være frit og redeligt, valgdeltagelsen var høj, og det nye *parlament* er nu mere repræsentativt for landets politiske diversitet. Parlamentets valg af præsidenten i august skete i overensstemmelse med forfatningen. Der er dannet en ny regering med en EU-orienteret reformdagsorden.

Der er også konstateret fremskridt med lovgivningsreform af den *offentlige forvaltning* og den offentlige tjeneste.

Hvad angår *civilt tilsyn med sikkerhedsstyrkerne*, bekræftede udfaldet af forfatningskrisen i foråret 2007, at demokratiet kommer i første række. Militæret har ikke desto mindre offentligt udtalt sig om anliggender, som ligger uden for dets kompetence, og der skal stadig sikres et komplet civilt tilsyn med militæret og parlamentarisk overvågning af militæruddannelserne.

Der er sket et vist fremskridt med forbedring af *domstolenes* effektivitet. Uddannelsen af dommere, anklagere og retspersonale tillige med modernisering er fortsat. Der er stadig en vis usikkerhed med hensyn til domstolenes uafhængighed og upartiskhed.

Der er gjort meget lidt med hensyn til *bekæmpelse af korruption*. Korruption er et udbredt fænomen. Det er problematisk, at der stadig ikke findes en overordnet korruptionsstrategi, handlingsplan og koordinationsmekanisme.

Tyrkiet har med hensyn til *menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal* gjort fremskridt med ratifikationen af internationale menneskerettighedsinstrumenter og fuldbyrdelse af domme afsagt af Den Europæiske Menneskeretsdomstol. Der kræves dog stadig en yderligere indsats. De institutioner, som beskæftiger sig med menneskerettigheder, skal udbygges.

Tyrkisk lovgivning indeholder et komplet sæt bestemmelser om beskyttelse mod *tortur og mishandling*. Den faldende tendens i indberetningerne af tilfælde af tortur og mishandling er fortsat. Dog forekommer der stadig sådanne tilfælde, særlig inden arrest. Tyrkiet skal mere indgående undersøge påstande om, at medlemmer af sikkerhedsstyrkerne har begået menneskerettighedskrænkelser.

Hvad angår *ytringsfriheden*, blev der i 2007 retsforfulgt flere journalister, intellektuelle og menneskerettighedsaktivister for ikke-voldelige meningstilkendegivelser end tidligere. Det har ført til selvensur. Artikel 301 og andre bestemmelser i den tyrkiske straffelov, som begrænser ytringsfriheden, skal bringes i overensstemmelse med den europæiske menneskerettighedskonvention og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis.

Hvad angår *trosfrihed*, skal der endnu etableres retlige rammer i overensstemmelse med den europæiske menneskerettighedskonvention, således at alle trossamfund kan fungere uden ubehørlige hindringer. Problemerne for ikke-muslimske trossamfund og Alevsamfundet er endnu ikke løst. Myndigheder skal bestræbe sig kraftigere på at hindre diskrimination, intolerance og dermed forbundne voldshandlinger.

Offentlighedens opmærksomhed omkring ligestillingsspørgsmål har været stigende, og der er gjort mere for at forbedre *kvinders rettigheder*. Der er især gjort fremskridt med beskyttelse af kvinder mod vold. Disse bestræbelser bør dog styrkes yderligere. Lovgivningen er på plads men skal anvendes på alle punkter.

Med hensyn til *børns rettigheder* er der gjort fremskridt på flere områder, herunder registrering af børn ved fødslen og uddannelse. Dog skal der endnu sættes ind på disse områder og på at hindre vold mod børn og på at fremme anvendelsen i almindelighed af den relevante lovgivning.

Tyrkiet sørger ikke for, at *fagforeningernes rettigheder* respekteres på alle punkter i overensstemmelse med EU-standarderne og Den Internationale Arbejdsorganisations (ILO's) konventioner, særlig hvad angår retten til at organisere sig, retten til at strejke og retten til at føre kollektive overenskomstforhandlinger. Der er brug for ny lovgivning til at styrke fagforeningsrettighederne.

Situationen i Tyrkiet med hensyn til *mindretals rettigheder* er uændret. Der er intet sket med tilpasning af tyrkisk praksis til europæiske standarder. Restriktionerne for udøvelse af *kulturelle rettigheder* består stadig, særlig med hensyn til brug af andre sprog end tyrkisk i radio og tv, i det politiske liv og ved ansættelse i det offentlige. Der er ingen mulighed for at lære kurdisk i hverken det offentlige eller det private skolesystem. Romaerne er udsat for diskrimination med hensyn til adgang til ordentlige boliger, uddannelse, social beskyttelse, sundhedsydelser og beskæftigelse. Tvangsudsætning fra boliger fortsat et alvorligt problem.

Der er behov for en samlet strategi til at løse de økonomiske og sociale problemer i den *østlige og sydøstlige del af landet* og til at skabe betingelser for, at den fortrinsvis kurdiske befolkning kan nyde sine rettigheder og friheder til fulde. Kompensationen til *internt fordrevne personer* er fortsat, og der er taget skridt til at forbedre anvendelsen af den relevante lov. Regeringen har dog ingen overordnet national strategi til at løse problemet med de internt fordrevne personer, herunder repatriering.

Der har været en stigning i *terrorangreb* fra PKK, der er på EU's liste over terrororganisationer.

Hvad angår **regionale spørgsmål og internationale forpligtelser**, har Tyrkiet givet udtryk for støtte til FN's forsøg på at finde en samlet løsning af *Cypern-problemet*. Der er imidlertid ikke gjort fremskridt i retning af en normalisering af de bilaterale relationer med Republikken Cypern. Tyrkiet har ikke gennemført tillægsprotokollen til associeringsaftalen til fulde og har ikke fjernet alle hindringer for de frie varebevægelser, f.eks. restriktionerne for direkte transportforbindelser med Cypern.

Forbindelserne med Grækenland har været i positiv udvikling. Der er taget yderligere skridt til at opbygge den gensidige tillid, men der er ikke nået til nogen løsning over grænsestridigheder. Tyrkiet har vedvarende spillet en positiv rolle på *Vestbalkan*. Gode naborelationer er særdeles vigtige.

Den tyrkiske **økonomi** voksede kraftigt med en stor tilstrømning af udenlandske investeringer. Det penge- og finanspolitiske mix var i almindelighed passende. Inflationspresset, voksende eksterne ubalancer og en slappere budgetdisciplin i 2007 kan påvirke den makroøkonomiske stabilitet. Tempoet i strukturreformerne har aftaget, og manglende smidighed på arbejdsmarkedet hæmmer jobskabelsen.

Hvad de **økonomiske kriterier** angår, kan Tyrkiet betragtes som et land med en fungerende markedsøkonomi. Landet skulle være i stand til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU på mellemlang sigt, forudsat at det gennemfører sit samlede reformprogram med henblik på at afhjælpe strukturbetingede svagheder.

Den økonomiske vækst er fortsat robust, som i vid udstrækning kan tilskrives større eksport, og tilliden i erhvervslivet var stærk. Den nye regering har udtalt, at den vil arbejde for finanspolitisk konsolidering og strukturreform. En stærk valuta og budgetdisciplin har bidraget til at reducere den offentlige gæld til trods for høje låneomkostninger og en vis uro på finansmarkedet. Centralbanken har ført en forsigtig og ansvarlig pengepolitik. De udenlandske direkte investeringer voksede kraftigt, navnlig gennem udenlandske enheders opkøb af tyrkiske virksomheder, og de har bidraget i højere grad til at reducere risiciene ved de makroøkonomiske ubalancer.

Skattelettelse og større infrastrukturudgifter førte dog i 2007 til finanspolitiske lempelser. Der er behov for korrigerende foranstaltninger til at realisere budgetmålet i 2007. Inflationspresset har været stigende – særlig på grund af stigende priser på fødevarer og tjenesteydelser samt lønninger – og hvis der ikke foretages større politikændringer, vil regeringens og centralbankens inflationsmål for 2007 eventuelt ikke kunne nås.

En stor del af det voksende underskud på de løbende poster finansieres stadig med kortfristet kapitaltilstrømning. Beskatningen af arbejde er fortsat høj og er en hindring for jobskabelse i den formelle sektor. Strukturbetinget stivhed på arbejdsmarkedet hæmmer jobskabelse, særlig blandt kvinder.

Privatiseringstempoet har været aftagende. De menneskelige ressourcer er fortsat i vid udstrækning ikke tilpasset behovene i en økonomi i hurtig vækst og udvikling, særlig i eksportsektorerne. Forskellene mellem regionerne er fortsat udtalte. Manglende gennemsigthed i statsstøtte er fortsat til skade for en effektiv økonomipolitisk beslutningsproces. De planlagte reformer af socialsikringsystemet og energisektoren er blevet udsat. Den store uformelle sektor flourer på grund af svagheder ved retshåndhævelsen og lovgivning, og det betyder, at beskatningsgrundlaget indskrænkes og at regeringens evne til at føre økonomisk politik hæmmes til skade for erhvervslivet.

Tyrkiet har forbedret sin **evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab**. Der er gjort fremskridt på de fleste områder, særlig inden for kapitlerne frie varebevægelser, finansielle tjenesteydelser, transeuropæiske net og videnskab og forskning. Tilpasningen er langt fremme på visse områder som f.eks. de frie varebevægelser, intellektuelt ejendomsret, antitrustpolitik, energi, statistikker, virksomheds- og industripolitik, forbruger- og sundhedsbeskyttelse og videnskab og forskning. Tilpasningen skal fortsætte, særlig på områder som fri udveksling af tjenesteydelser, statsstøtte, landbrug, fiskeri, fødevarerikkerhed, dyre- og plantesundhedspolitik og miljø. En række af Tyrkiets forpligtelser i henhold til toldunionen med EU er stadig ikke opfyldt. Tyrkiets administrative kapacitet til at håndtere EU-retten skal endnu forbedres.

Hvad angår de *frie varebevægelser*, er tilpasningen generelt langt fremme med undtagelse af anmeldelsesprocedurer og gensidig anerkendelse. Tyrkiet har gjort fremskridt på de fleste områder såsom akkreditering, standardisering, overensstemmelsesvurdering og markedstilsyn. Der findes dog stadig visse handelshindringer. Udviklingen inden for *etableringsret og fri udveksling af tjenesteydelser* er meget begrænset; Tilpasningsniveauet er lavt. Hvad angår de *frie kapitalbevægelser*, har Tyrkiet gjort fremskridt, også med forhindring af hvidvaskning af penge. Der er gjort gode fremskridt inden for *finansielle tjenesteydelser*, særlig inden for bank- og forsikringsvæsen og arbejdsmarkedsorienterede pensioner samt fremskridt vedrørende værdipapirmarkedene og investeringstjenesteydelser.

Der er kun meget begrænsede fremskridt vedrørende *offentlige indkøb*. Den administrative kapacitet er blevet forbedret. Ansvar for politikudformning og –gennemførelse er imidlertid fortsat usammenhængende. Tyrkiet har ikke gjort store fremskridt inden for *selskabsret*. Forslaget til handelslov er endnu ikke vedtaget. Med hensyn til *intellektuel ejendomsret* er tilpasningen langt fremme. Der er sket en yderligere udvikling. Men der er behov for en yderligere stramning med hensyn til gennemførelse og håndhævelse. Tyrkiet har gjort et vist fremskridt inden for *informationssamfundet og medierne*. Markedsliberaliseringen inden for elektronisk kommunikation og informationsteknologier er fortsat.

Der er sket fremskridt inden for *konkurrence*, hvad angår antitrust; tilpasningen er langt fremme. Der er derimod ikke sket noget med vedtagelse af statsstøttelovgivning og oprettelse af en statsstøttetilsynsmyndighed. Færdiggørelse af det nationale omstrukturingsprogram for stålindustrien er en prioritet. Tyrkiet har ikke anmeldt statsstøtteordninger til Kommissionen.

Tilpasningen inden for *landbrug og udvikling af landdistrikter* er fortsat begrænset. Der er sket en vis udvikling med hensyn til økologisk landbrug. Der er taget et indledende skridt med udarbejdelse af et program for udvikling af landdistrikter og vedtagelse af gennemførelseslovgivning med henblik på brug af fællesskabsfinansieringsmidler. Forberedelserne med de funktionelle strukturer halter derimod kraftigt bagud. Tyrkiet har fjernet de tekniske handelshindringer for handelen med oksekød og levende kvæg. Inden for *fiskeri* skete der fremskridt med ressource- og flådeforvaltning. Tyrkiet har derimod ikke gjort fremskridt med lovgivningstilpasning. Både inden for landbrug og fiskeri befinder implementeringskapaciteten på et tidligt udviklingsstadium. Der er ikke sket meget med hensyn til *fødevarerikkerhed og dyre- og plantesundhedspolitik*. En effektiv kontrol med dyresygdomme, særlig mund- og klovesyge, er fortsat et anliggende, som giver anledning til betænkeligheder. Tilpasningen befinder sig på et tidligt stadium.

Der er gjort visse fremskridt med *transportpolitikken*. Tilpasningen er fortsat inden for land-, luft- og søtransport. Tyrkiet har derimod ikke gjort fremskridt inden for jernbanesektoren. Tyrkiet afviser at bringe sine bilaterale luftfartsaftaler med medlemsstaterne på linje med EU-retten. Manglende kommunikation mellem flyvekontrolcentre i Tyrkiet og Republikken Cypren bringer luftfartssikkerheden i fare. På området *transeuropæiske net* er der gjort gode fremskridt. Transportinfrastrukturen vil skulle evalueres. Der er gjort et betydeligt fremskridt med infrastrukturen til gasledningen mellem Tyrkiet og Grækenland, som næsten er færdig. Det er en forudsætning for Nabucco-rørledningens succes, at Tyrkiet deltager i projektet. På *energiområdet* kunne der registreres en vis fremgang. Der er vedtaget en rammelov om energieffektivitet. Tyrkiet har derimod ikke sat sig ambitiøse mål for vedvarende energi. Som helhed betragtet forløber lovgivningstilpasningen i jævnt tempo.

På *beskatningsområdet* er der sket visse fremskridt. Tyrkiet har dog ikke beskæftiget sig med spørgsmålene om anvendelsesområdet for moms eller momssatserne, punktafgiftsstrukturen og -satserne eller direkte beskatning. Der forekommer stadig diskriminerende beskatning af spiritus og tobak.

Inden for *statistikker* er der sket fremskridt, særlig med hensyn til infrastruktur, klassifikationer og sektorstatistikker. Tilpasningen er alt i alt langt fremme. Tilpasningen er dog ufuldstændig, hvad angår registre, landbrugsstatistikker og økonomiske og monetære statistikker.

Der er registreret et vist fremskridt på området *økonomisk og monetær politik*. Tilpasningen er alt i alt langt fremme. Samarbejdet mellem de besluttende organer skal dog forbedres. Hvad angår EU-retten vedrørende *beskæftigelse og socialpolitik*, har Tyrkiet kun gjort beskedne fremskridt med tilpasningen til EU-retten. Den sociale dialog skal forbedres, og den uformelle sektor reduceres.

Der er registreret fremskridt i forbindelse med *virksomheds- og industripolitik*: agenturet for investeringsstøtte og investeringsfremme er trådt i funktion, og der er vedtaget en strategi for turisme. Tilpasningen af den tyrkiske lovgivning er langt fremme. Der er sket fremskridt med tilpasningen til EU-retten inden for *videnskab og forskning*. Forskerstaben er dog begrænset, hvilket også gælder den private sektors inddragelse i forskning. Der er gjort fremskridt inden for *uddannelse og kultur*, særlig gennem deltagelse i fællesskabsprogrammer. Tilpasningen af den tyrkiske lovgivning på disse områder er alt i alt tilfredsstillende.

Der er gjort fremskridt inden for *regionalpolitik og koordination af strukturinstrumenterne*, særlig hvad angår udpegelse af gennemførelsesstrukturer til regionaludviklingskomponenten af det nye fællesskabsinstrument for førtiltrædelsesstøtte (IPA). Tilpasningen som helhed betragtet er dog fortsat begrænset. Den administrative kapacitet på centralt plan halter bagud. På regionalt plan er processen med oprettelse af strukturer til gennemførelse af regionalpolitikken gået i stå.

Hvad angår *retsvæsenet*, kan der rapporteres om et vist fremskridt, særlig med hensyn til uddannelse og brug af it-teknologi i sagsadministrationen; der skal gøres en ekstra indsats for at styrke domstolenes uafhængighed, særlig med hensyn til sammensætningen af det høje råd af dommere og anklagere. Der er sket meget lidt med bekæmpelse af korruption. Der findes ingen overordnet strategi eller handlingsplan.

Heller ikke med hensyn til *grundlæggende rettigheder* har der været fremskridt i lovgivning og i praksis. Der skal gøres en yderligere indsats på dette område.

På området *justitsanliggender, frihed og sikkerhed* fortsætter Tyrkiet med en positiv udvikling, navnlig hvad angår organiseret kriminalitet, narkotikahandel og menneskehandel. Dog er der behov for en betydelig og vedvarende indsats på områder som politisamarbejde, asyl, migration og eksterne grænser.

På *miljøområdet* har Tyrkiet gjort et stort fremskridt med styrkelse af den administrative kapacitet. Det gælder til gengæld ikke for horisontal lovgivning, luftkvalitet, kemikalier, støj og affald. Tyrkiet har ikke gjort fremskridt med hensyn til industriforurening og risikostyring. Tilpasningsniveauet er som helhed betragtet lavt.

Inden for *forbrugerbeskyttelse* er tilpasningen langt fremme. Der kan registreres et vist fremskridt, men gennemførelsen i praksis halter bagud. Forbrugerbevægelsen i Tyrkiet er fortsat svag. Tyrkiet har gjort et vist fremskridt inden for *sundhedsbeskyttelse*. Tilpasningen er gået frem i behersket omfang. Den administrative kapacitet er begyndt at fungere bedre.

Tyrkiet har nået et højt tilpasningsniveau, hvad *toldunionen* angår. Dog er tilpasningen ikke komplet med hensyn til frihandelszoner, toldfritagelse, bekæmpelse af varemærkeforfalskning og efterfølgende kontrol. De tyrkiske afgiftsfri forretninger ved ankomststeder er ikke i overensstemmelse med EU-retten. Tyrkiet er også langt fremme med tilpasningen på området *eksterne forbindelser* men følger ikke helt EU-holdninger i WTO og OECD.

Tyrkiets opbakning af EU inden for rammerne af den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik er fortsat. Tyrkiet har videre bestræbt sig på at fremme regional stabilitet på linje med EU-politikkerne. Tyrkiets ønske om at bidrage til ESRP hilses velkommen. Tyrkiet modsætter sig imidlertid, at Republikken Cypern og Malta inddrages i EU-NATO-samarbejdet. Tyrkiet bakker ikke op om EU's holdning til medlemskab af visse leverandørgrupper. Tyrkiet har ikke undertegnet statuten for Den Internationale Straffedomstol. Tyrkiet har spærret sin landegrænse med Armenien.

Forberedelserne vedrørende *finanskontrol* er langt fremme. Der er vedtaget ny gennemførelseslovgivning. Derimod er den reviderede lov om den tyrkiske revisionsret endnu ikke vedtaget. Tyrkiet har ikke ajourført sin politik og lovgivning for offentlig intern finanskontrol. Forberedelserne til oprettelse af permanente strukturer til at samarbejde med Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig befinder sig på et tidligt stadium. Der er ingen særlig udvikling at melde, hvad angår *finans- og budgetbestemmelser*.